2024/2881

20.11.2024 г.

ДИРЕКТИВА (ЕС) 2024/2881 НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА

от 23 октомври 2024 година

относно качеството на атмосферния въздух и за по-чист въздух за Европа

(преработен текст)

ЕВРОПЕЙСКИЯТ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ,

като взеха предвид Договора за функционирането на Европейския съюз, и по-специално член 192, параграф 1 от него,

като взеха предвид предложението на Европейската комисия,

след предаване на проекта на законодателния акт на националните парламенти,

като взеха предвид становището на Европейския икономически и социален комитет ([1]),

като взеха предвид становището на Комитета на регионите ([2]),

в съответствие с обикновената законодателна процедура ([3]),

като имат предвид, че:

(1) Директиви 2004/107/ЕО ([4]) и 2008/50/ЕО ([5]) на Европейския парламент и на Съвета бяха съществено изменени. Тъй като трябва да бъдат направени допълнителни изменения, посочените директиви следва да бъдат преработени с оглед на постигане на яснота.

(2) В своето съобщение от 11 декември 2019 г., озаглавено „Европейският зелен пакт“, Комисията определи амбициозна пътна карта за превръщане на Съюза в справедливо и благоденстващо общество с модерна, ресурсно ефективна и конкурентоспособна икономика, която има за цел опазването, съхранението и увеличаването на природния капитал на Съюза и защитата на здравето и благосъстоянието на гражданите от свързани с околната среда рискове и въздействия. По-специално по отношение на чистия въздух Комисията пое ангажимент за по-нататъшно подобряване на качеството на въздуха и за привеждане на стандартите на Съюза за качество на въздуха в по-голямо съответствие с препоръките на Световната здравна организация (СЗО). В Европейския зелен пакт Комисията обяви също така въвеждането на по-строги разпоредби относно мониторинга на качеството на въздуха, моделирането и планирането.

(3) В своето съобщение от 12 май 2021 г., озаглавено „Път към здравословна планета за всички – План за действие на ЕС: Към нулево замърсяване на въздуха, водата и почвата“ Комисията създаде „План за действие за нулево замърсяване“, в който, наред с другото, се разглеждат аспектите на Европейския зелен пакт, свързани със замърсяването, и се поема допълнителен ангажимент до 2030 г. да се намали с повече от 55 % въздействието на замърсяването на въздуха върху здравето, както и да се намали въздействието на замърсяването на въздуха с 25 % в екосистемите в Съюза, в които замърсяването на въздуха застрашава биологичното разнообразие.

(4) В Плана за действие за нулево замърсяване също така се определя визия за 2050 г., при която замърсяването на въздуха се намалява до нива, които вече не се смятат за вредни за здравето и природните екосистеми. За целта е необходимо да се следва поетапен подход за определяне на настоящите и бъдещите стандарти на Съюза за качество на въздуха, като се установят стандарти за качество на въздуха за 2030 г. и след това и се разработи перспектива за привеждане в съответствие с най-актуалните насоки на СЗО за качеството на въздуха най-късно до 2050 г. въз основа на механизъм за редовен преглед, за да се вземат предвид най-новите научни доказателства. Като се имат предвид връзките между намаляването на замърсяването и декарбонизацията, дългосрочната цел за постигане на амбицията за

([1]) ОВ C 146, 27.4.2023 г., стр. 46.
([2]) ОВ C, C/2023/251, 26.10.2023 г., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2023/251/oj.
([3]) Позиция на Европейския парламент от 24 април 2024 г. (все още непубликувана в Официален вестник) и решение на Съвета от 14 октомври 2024 г.
([4]) Директива 2004/107/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 15 декември 2004 г. относно съдържанието на арсен, кадмий, живак, никел и полициклични ароматни въглеводороди в атмосферния въздух (ОВ L 23, 26.1.2005 г., стр. 3).
([5]) Директива 2008/50/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 21 май 2008 г. относно качеството на атмосферния въздух и за по-чист въздух за Европа (ОВ L 152, 11.6.2008 г., стр. 1).

нулево замърсяване следва да се преследва заедно с намаляването на емисиите на парникови газове, както е установено в Регламент (ЕС) 2021/1119 на Европейския парламент и на Съвета ([6]).

(5) През септември 2021 г. СЗО актуализира своите насоки за качество на въздуха, въз основа на систематичен преглед на научни доказателства за въздействието на замърсяването на въздуха върху здравето. В актуализираните насоки на СЗО за качеството на въздуха се изтъкват нови доказателства за последиците, възникващи при ниски нива на експозиция на замърсяване на въздуха, и се формулират по-ниски ориентировъчни нива за качеството на въздуха за прахови частици ($ПЧ_{10}$ и $ПЧ_{2,5}$) и за азотен диоксид в сравнение с предишните насоки. В настоящата директива се вземат предвид най-новите научни доказателства, включително най-актуалните насоки на СЗО за качеството на въздуха.

(6) През последните три десетилетия законодателството на Съюза и националното законодателство доведоха до постоянно намаляване на вредните емисии на замърсители на въздуха и до съответните подобрения в качеството на въздуха. Вариантите на политиката, анализирани в рамките на оценката на въздействието, придружаваща настоящата директива, показват допълнителни нетни социално-икономически ползи от по-нататъшното намаляване на замърсяването на въздуха, като прогнозираните ползи за здравето и околната среда в парично изражение значително надвишават очакваните разходи за изпълнение.

(7) При предприемането на съответните мерки на равнището на Съюза и на национално равнище за постигане на целта за нулево замърсяване на въздуха държавите членки, Европейският парламент, Съветът и Комисията следва да се ръководят от „принципа на предпазните мерки“ и от принципите, че следва да се вземат превантивни мерки, че екологичните щети следва приоритетно да се отстраняват още при източника и че замърсителят следва да плаща, установени в Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС), както и от принципа за ненанасяне на вреда, предвиден в Европейския зелен пакт, като същевременно признават правото на хората на чиста, здравословна и устойчива околна среда, както е признато в Резолюция 76/300, приета от Общото събрание на ООН на 28 юли 2022 г. Те следва, наред с другото, да вземат под внимание следните елементи: приноса на подобреното качество на въздуха за човешкото здраве, качеството на околната среда и устойчивостта на екосистемата, благосъстоянието на гражданите, равенството и защитата на чувствителните лица и уязвимите групи, разходите за здравеопазване, просперитета на обществото, заетостта и конкурентоспособността на икономиката; енергийния преход, повишената енергийна сигурност и борбата с енергийната бедност; продоволствената сигурност и финансовата достъпност; разработването на устойчиви и интелигентни решения за мобилност и транспорт и свързаната с тях инфраструктура; въздействието на промените в поведението; въздействието на фискалните политики; справедливостта и солидарността в отношенията между държавите членки и в самите тях предвид икономическата им способност, националните обстоятелства, например особеностите на островите, и необходимостта от сближаване с течение на времето; необходимостта преходът да бъде справедлив и социално приемлив с помощта на подходящи програми за образование и обучение, включително и за специалистите в областта на здравеопазването; най-добрите налични и най-новите научни доказателства, по-специално констатациите, докладвани от СЗО; необходимостта от интегриране на рисковете, свързани със замърсяването на въздуха, в решенията за инвестиции и планиране; икономическата ефективност, най-добрите налични технологични решения и технологичната неутралност за постигане на намаляване на емисиите на замърсители на въздуха, както и постепенния напредък по отношение на екологосъобразността и равнището на амбиция.

(8) Настоящата директива допринася за постигането на целите на ООН за устойчиво развитие (ЦУР), по-специално на ЦУР 3, 7, 10, 11 и 13.

(9) В Общата програма на Европейския съюз за действие за околната среда до 2030 г., създадена с Решение (ЕС) 2022/591 на Европейския парламент и на Съвета ([7]) (Осмата програма за действие за околната среда), се установява, наред с другото, целта за постигане на нетоксична околна среда и за защита на здравето и благосъстоянието на хората, животните и екосистемите от свързани с околната среда рискове и отрицателно въздействие, и за целта се посочва, че наред с другото, са необходими допълнителни подобрения на методите за мониторинг, по-добро международно сътрудничество, по-добра информираност на обществеността и достъп до правосъдие. Това ръководи целите, определени в настоящата директива.

(10) Комисията следва редовно да прави преглед на научните доказателства, свързани със замърсителите, тяхното въздействие върху човешкото здраве и околната среда и, наред с другото, преките и непреките разходи за здравеопазване, свързани със замърсяването на въздуха, социално-икономическото въздействие, разходите за околната среда и поведенческото, фискалното и технологичното развитие. Въз основа на своя преглед Комисията следва да оценява дали приложимите стандарти за качество на въздуха все още са подходящи за постигане на целите на настоящата директива. Комисията следва да извърши първия преглед до 31 декември 2030 г. При извършването на преглед Комисията следва да оцени вариантите и сроковете за привеждане в съответствие на стандартите за качество на въздуха с най-новите насоки на СЗО за качеството на въздуха, дали стандартите за качество на въздуха трябва да

([6]) Регламент (ЕС) 2021/1119 на Европейския парламент и на Съвета от 30 юни 2021 г. за създаване на рамката за постигане на неутралност по отношение на климата и за изменение на регламенти (ЕО) № 401/2009 и (ЕС) 2018/1999 (Европейски закон за климата) (ОВ L 243, 9.7.2021 г., стр. 1).

([7]) Решение (ЕС) 2022/591 на Европейския парламент и на Съвета от 6 април 2022 г. относно Обща програма на Европейския съюз за действие за околната среда до 2030 година (ОВ L 114, 12.4.2022 г., стр. 22).

бъдат актуализирани с оглед на най-актуалната научна информация, дали следва да бъдат обхванати допълнителни замърсители на въздуха и дали следва да бъдат изменени разпоредбите относно удължаването на крайните срокове за постигане на резултати и за трансграничното замърсяване на въздуха. След своя преглед Комисията следва, ако счете това за необходимо, да представи предложение за преразглеждане на стандартите за качество на въздуха или за обхващане на други замърсители на въздуха. Когато Комисията счете за необходимо, тя следва също така да представи предложения за въвеждане или преразглеждане на съответното законодателство относно източниците, за да допринесе за постигането на предложените преразгледани стандарти за качество на въздуха на равнището на Съюза, и да предложи допълнителни действия, които да бъдат предприети на равнището на Съюза.

(11) Следва да се възприеме общ подход при оценката на качеството на атмосферния въздух като се прилагат общи критерии за оценка. При оценката на качеството на атмосферния въздух следва да се вземе предвид броят на населението и екосистемите, изложени на замърсяване на въздуха. Затова е уместно територията на всяка държава членка да бъде разделена на зони, отразяващи гъстотата на населението, и териториални единици със средна експозиция.

(12) Постоянните измервания следва да бъдат задължителни в зони, в които оценъчните прагове са превишени. Приложенията за моделиране и индикативните измервания в добавка към информацията от постоянните измервания, дават възможност за интерпретиране на данните от гледна точка на географското разпределение на концентрациите. Използването на такива допълнителни методи за оценка следва да направи възможно намаляването на изисквания минимален брой пунктове за вземане на проби за постоянно измерване в зони, в които пределно допустимите стойности или целевите стойности са постигнати, но оценъчните прагове са превишени. В зоните, където пределно допустимите стойности или целевите стойности са превишени, считано от 2 години след приемането на актове за изпълнение относно приложенията за моделиране и за определяне на пространствената представителност на пунктовете за вземане на проби следва да се използват приложения за моделиране или индикативни измервания в допълнение към задължителните постоянни измервания за оценка на качеството на атмосферния въздух. Следва също така да се извършва допълнителен мониторинг на фоновата концентрация и отлагането на замърсители в атмосферния въздух, за да се даде възможност за по-добро разбиране на нивата на замърсяване и дисперсия.

(13) Когато е приложимо, следва да се използват приложения за моделиране, за да може да се интерпретират данните от пунктовете в зависимост от географското разпределение на концентрациите на замърсители, което може да подпомогне откриването на нарушаване на стандартите за качество на въздуха и да осигури информация за плановете за качество на въздуха и за пътните карти за качество на въздуха и за разполагането на пунктовете за вземане на проби. В допълнение към изискванията за мониторинг на качеството на въздуха, установени в настоящата директива, за целите на мониторинга държавите членки се насърчават да използват информационни продукти и допълнителни инструменти, като например редовни доклади за оценка и оценка на качеството или онлайн приложения за съответната политика, предоставени от компонента за наблюдение на Земята на космическата програма на ЕС, по-специално услугата за мониторинг на атмосферата на „Коперник“.

(14) Важно е новите замърсители, които пораждат безпокойство, като ултрафините частици, индустриалните сажди и елементарния въглерод, както и амонякът и окислителния потенциал на праховите частици, да бъдат измервани в комплекси за мониторинг в градски фонови пунктове за мониторинг и във фонови пунктове за мониторинг в извънградски райони, за да се подпомогне научното разбиране за тяхното въздействие върху здравето и околната среда, както се препоръчва от СЗО. За държавите членки, чиято територия е под 10 000 km^2, измерванията в комплекси за мониторинг в градски фонови пунктове за мониторинг са достатъчни.

(15) Подробни измервания на фини прахови частици ($ПЧ_{2,5}$) следва да се извършат, за да се постигне по-добро разбиране на влиянието на този замърсител и да се разработят подходящи политики. Такива измервания следва да се извършват по начин, съобразен с методите на Съвместната програма за наблюдение и оценка на разпространението на замърсители на въздуха на далечни разстояния в Европа (ЕМЕР), създадена съгласно Конвенцията за трансгранично замърсяване на въздуха на далечни разстояния от 1979 г. на Икономическата комисия за Европа на Организацията (ИКЕ на ООН), одобрена с Решение 81/462/ЕИО на Съвета ([8]) и протоколите към нея, включително Протокола за намаляване на подкиселяването, еутрофикацията и тропосферния озон от 1999 г., който беше преразгледан през 2012 г.

(16) За обезпечаване събирането на достатъчно представителни данни за замърсяването на въздуха, които да бъдат сравними в Съюза като цяло, е важно да се използват стандартизирани измервателни методи и общи критерии за броя и разположението на пунктовете за вземане на проби за оценка на качеството на атмосферния въздух. Освен измерванията могат да се използват и други методи за оценка на качеството на атмосферния въздух и затова е необходимо да се определят критерии за прилагането на такива методи, както и изисквания за тяхната точност.

(17) Като важен въпрос в това отношение се признава осигуряването на контролни измерителни методи. Комисията вече е възложила мандат за разработването на стандарти, съобразени с изискванията на Европейския комитет по стандартизация (стандарти EN), за измерване на полицикличните ароматни въглеводороди и за оценка на ефективността на системите с датчици за определяне на концентрациите на газообразни замърсители и прахови

([8]) Решение 81/462/ЕИО на Съвета от 11 юни 1981 г. за сключване на Конвенция за трансгранично замърсяване на въздуха на далечни разстояния (ОВ L 171, 27.6.1981 г., стр. 11).

частици ($ПЧ_{10}$ и $ПЧ_{2,5}$) в атмосферния въздух с оглед на разработването на стандарти на по-ранен етап и тяхното приемане. При липса на стандартизирани методи EN, следва да се допуска използването на референтни методи за измерване, посочени в международни или национални стандарти или техническите спецификации на Европейския комитет по стандартизация (CEN).

(18) За опазване на човешкото здраве и околната среда като цяло от особено значение е борбата с емисиите от замърсители при самия им източник, както и определянето и изпълнението на най-ефективните мерки за намаляване на емисиите на местно и национално равнище, на равнището на Съюза, по-специално по отношение на емисиите от селското стопанство, промишлеността, транспорта, отоплителните и охладителните системи и производството на енергия. Поради това емисиите на вредни замърсители на въздуха следва да се избягват, предотвратяват или намаляват и следва да се определят подходящи стандарти за качество на въздуха въз основа, наред с другото, на най-актуалните научни доказателства, включително препоръките на СЗО.

(19) Научните доказателства сочат, че серният диоксид, азотният диоксид, азотните оксиди, праховите частици ($ПЧ_{10}$ и $ПЧ_{2,5}$), бензенът, въглеродният оксид, арсенът, кадмият, оловото, никелът, някои полициклични ароматни въглеводороди и озонът са причина за редица съществени неблагоприятни въздействия върху здравето на хората и са свързани с някои незаразни болести, здравословни проблеми и повишена смъртност. Въздействието върху здравето на хората и върху околната среда се проявява посредством концентрациите на тези вещества в атмосферния въздух и чрез отлаганията на тези вещества.

(20) Въпреки че замърсяването на въздуха е всеобщ здравен проблем, рисковете не са равномерно разпределени сред населението, като чувствителните лица и уязвимите групи са изложени на по-голям риск от увреждане, отколкото други. Настоящата директива отчита повишените рискове и специфичните нужди на чувствителните лица и уязвимите групи от населението във връзка със замърсяването на въздуха и цели да ги информира и защити.

(21) Според доклад № 22/2018 на Европейската агенция за околна среда, озаглавен „Неравномерно излагане и неравномерно въздействие: социална уязвимост по отношение на замърсяването на въздуха, шума и крайните температури в Европа“ здравето на хората с по-нисък социално-икономически статус обикновено е по-засегнато от замърсяването на въздуха, отколкото здравето на населението като цяло в резултат както на по-голямото им излагане, така и на по-голямата им уязвимост. Настоящата директива отчита социалните аспекти на замърсяването на въздуха и социално-икономическото въздействие на предприетите мерки.

(22) Въздействията на арсена, кадмия, оловото, живака, никела и полицикличните ароматни въглеводороди върху здравето на хората, включително чрез хранителната верига, и върху околната среда, се проявяват също и чрез отлаганията от тях; Трябва да се вземе под внимание и натрупването на тези вещества в почвите и опазването на подпочвените води.

(23) Средната експозиция на населението на замърсителите с най-голямо документирано въздействие върху човешкото здраве — финитe прахови частици ($ПЧ_{2,5}$) и азотният диоксид, следва да бъде намалена въз основа на най-актуалните препоръки на СЗО. За тази цел следва да се въведе задължение за намаляване на средната експозиция като допълнителен стандарт за качество на въздуха в допълнение, но не и като заместител на пределно допустимите стойности.

(24) Проверката за пригодност на директивите за качеството на атмосферния въздух, обхващаща директиви 2004/107/ЕО и 2008/50/ЕО, показа, че пределно допустимите стойности са по-ефективни за намаляване на концентрациите на замърсители, отколкото други видове стандарти за качество на въздуха, като целевите стойности. С цел да се минимизира вредното въздействие върху здравето на хората и като се обръща специално внимание на уязвимите и чувствителните групи от населението, както и на околната среда, следва да се установят пределно допустими стойности за концентрацията на серния диоксид, азотния диоксид, праховите частици ($ПЧ_{10}$ и $ПЧ_{2,5}$), бензена, въглеродния оксид, арсена, кадмия, оловото, никела и полицикличните ароматни въглеводороди в атмосферния въздух. Бензо(а)пиренът трябва да се използва като маркер за канцерогенния риск от съдържанието на полициклични ароматни въглеводороди в атмосферния въздух.

(25) За да се даде възможност на държавите членки да се подготвят за преразгледаните стандарти за качество на въздуха, определени с настоящата директива, и за да се гарантира правна приемственост, за преходен период пределно допустимите стойности и целевите стойности следва да бъдат идентични с определените съгласно отменените директиви, докато започнат да се прилагат новите пределно допустими стойности.

(26) Озонът е трансграничен замърсител, образуващ се в атмосферата от емисиите на първични замърсители. Някои от тези атмосферни замърсители са предмет на Директива (ЕС) 2016/2284 на Европейския парламент и на Съвета ([9]). Тропосферният озон оказва неблагоприятно въздействие не само върху човешкото здраве, но и върху растителността и екосистемите. Напредъкът в постигането на целевите стойности и дългосрочните цели за озона, определени в настоящата директива, следва да се определя с оглед на целите и ангажиментите за намаляване на емисиите, предвидени в Директива (ЕС) 2016/2284, и посредством изпълнението на разходно ефективни мерки, пътни карти за качество на въздуха и планове за качество на въздуха, когато това е целесъобразно.

([9]) Директива (ЕС) 2016/2284 на Европейския парламент и на Съвета от 14 декември 2016 г. за намаляване на националните емисии на някои атмосферни замърсители, за изменение на Директива 2003/35/ЕО и за отмяна на Директива 2001/81/ЕО (ОВ L 344, 17.12.2016 г., стр. 1).

(27) Целевите стойности и дългосрочните цели за озона за осигуряване на ефективна защита срещу вредното въздействие от експозицията на озон върху човешкото здраве, растителността и екосистемите следва да се актуализират с оглед на най-съвременните научни доказателства, включително препоръките на СЗО.

(28) По отношение на серния диоксид, азотния диоксид, праховите частици ($ПЧ_{10}$ и $ПЧ_{2,5}$) и озона следва да се определят алармен праг и информационен праг с оглед защита на населението, и по-специално на чувствителните лица и уязвимите групи, от кратка експозиция до повишени концентрации на замърсители. Тези прагове следва да се обвържат с разпространение на информация сред населението относно свързаните със здравето рискове от експозиция и вземането, когато е приложимо, на краткосрочни мерки за намаляване на нивото на замърсяването в случай на превишаване на алармения праг.

(29) В съответствие с член 193 от ДФЕС държавите членки могат да продължат да прилагат, или могат да въвеждат по-строги предпазни мерки, при условие че тези мерки са съвместими с Договорите и Комисията е информирана за тях. Това уведомление може да се придружава от обяснение на процеса на определяне на тези стандарти за качество на въздуха и на използваната научна информация.

(30) Когато състоянието на качеството на въздуха вече е добро, то следва да се поддържа или подобрява. Когато има опасност стандартите за качество на въздуха, предвидени в настоящата директива, да не бъдат спазени или не са били спазени, държавите членки следва да приемат подходящи мерки в съответствие с относимите срокове, установени в настоящата директива, за да се съобразят с пределно допустимите стойности, задълженията за намаляване на средната експозиция и критичните нива и по възможност да достигнат целевите стойности и дългосрочните цели за озона.

(31) Живакът е особено опасно вещество за здравето на хората и за околната среда. Той присъства навсякъде в околната среда, като под формата на метилживак има способността да се натрупва в организмите, и по-специално в организмите, разположени по-високо в хранителната верига. Изпусканият в атмосферата живак може да бъде транспортиран на далечни разстояния.

(32) С Регламент (ЕС) 2017/852 на Европейския парламент и на Съвета ([10]) се цели опазването на здравето на хората и околната среда от изпускането на живак, на основата на подхода за жизнения цикъл, като се вземат под внимание неговото производство, употреба, третиране на отпадъците и емисии в атмосферата. Разпоредбите относно мониторинга на живака в настоящата директива допълват посочения регламент и осигуряват информация за него.

(33) Рисковете, които замърсяването на въздуха поражда за растителността и естествените екосистеми са най-големи в места, отдалечени от градските райони. Затова оценката на такива рискове и съобразяването с критичните нива за опазване на растителността следва да се съсредоточат на местата извън застроените райони. При тази оценка следва да се вземат предвид и да се допълнят изискванията, произтичащи от Директива (ЕС) 2016/2284 за наблюдение на въздействието на замърсяването на въздуха върху сухоземните и водните екосистеми и за докладване на тези въздействия.

(34) Емисиите от природни източници могат да бъдат оценени, но не могат да бъдат контролирани. Затова когато делът на природните емисии от замърсители в атмосферния въздух може да бъде определен с достатъчна сигурност и когато превишените нива се дължат изцяло или частично на тези природни емисии, те следва да могат, при изложените в настоящата директива условия, да бъдат приспаднати при оценката на спазването на пределно допустимите стойности за качеството на въздуха и задълженията за намаляване на средната експозиция. Емисиите, допринасящи за превишаване на пределно допустимите стойности на прахови частици ($ПЧ_{10}$) и приписвани на зимното опесъчаване или зимното осоляване на пътищата, следва също да могат да бъдат приспаднати при оценката на спазването на пределно допустимите стойности на качеството на въздуха, при условие че са били взети достатъчни мерки за намаляване на концентрациите. Приспадането на тези емисии не възпрепятства държавите членки да предприемат действия за намаляване на въздействието им върху здравето.

(35) От решаващо значение е да се извършва систематичен мониторинг на качеството на въздуха в горещите точки на замърсяване на въздуха, включително там, където нивото на замърсяване е силно повлияно от емисиите от източници на значително замърсяване, които биха могли да изложат отделни лица и групи от населението на повишени рискове от неблагоприятни последици за здравето. За тази цел държавите членки следва да инсталират пунктове за вземане на проби в горещите точки на замърсяване на въздуха и да предприемат подходящи мерки за свеждане до минимум на въздействието на замърсяването на въздуха върху човешкото здраве в тези горещи точки.

(36) В зони с особено тежки условия следва по изключение да се удължи крайният срок за постигане на съответствие с пределно допустимите стойности за качество на въздуха в случаите, при които в конкретни зони, независимо от прилагането на подходящи мерки за намаляване на замърсяването, съществуват остри проблеми, свързани със съответствието. Всякакво удължаване на срока за дадена зона следва да бъде придружено от подробна пътна карта за

([10]) Регламент (ЕС) 2017/852 на Европейския парламент и на Съвета от 17 май 2017 г. относно живака и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1102/2008 (ОВ L 137, 24.5.2017 г., стр. 1).

качеството на въздуха, подлежаща на оценка от страна на Комисията. В такъв случай в пътната карта за качеството на въздуха следва да бъдат определени подходящи мерки за постигане на възможно най-кратък период на превишаване. Държавите членки следва също така да докажат, че мерките от пътните им карти за качеството на въздуха са били приложени, за да се гарантира съответствие.

(37) Плановете за качество на въздуха следва да бъдат изготвени и актуализирани за зони или териториални единици със средна експозиция, в които концентрациите на замърсителите в атмосферния въздух надвишават относимите пределно допустими стойности за качество на въздуха, целевите стойности или задълженията за намаляване на средната експозиция. Плановете за качество на въздуха следва също така да бъдат разработени и актуализирани за превишаването на целевите стойности за озона, освен ако не е налице значителен потенциал за намаляване на концентрациите на озон при дадените обстоятелства и мерките за справяне с превишаването биха довели до прекомерни разходи.

(38) Замърсителите на въздуха представляват емисии от най-различни източници и дейности. За да се осигури последователността между различните политики, плановете за качеството на въздуха или пътните карти за качество на въздуха следва да бъдат съгласувани по възможност с плановете и програмите, изготвени съгласно директиви 2002/49/ЕО ([11]) и 2010/75/ЕС ([12]) на Европейския парламент и на Съвета и Директива (ЕС) 2016/2284.

(39) Както е установено от съдебната практика на Съда на ЕС ([13]), фактът, че е изготвен план за качество на въздуха, сам по себе си не означава, че дадена държава членка е изпълнила задълженията си да гарантира, че нивата на замърсителите на въздуха не превишават стандартите за качество на въздуха, установени с настоящата директива.

(40) Пътните карти за качеството на въздуха следва да бъдат изготвени преди 2030 г., когато съществува риск държавите членки да не постигнат пределно допустимите стойности или, когато това е целесъобразно, целевите стойности за озона до тази дата, за да се гарантира, че нивата на замърсителите ще бъдат съответно намалени. Пътната карта за качество на въздуха следва да определи политики и мерки, за да се постигне съответствие с тези пределно допустими стойности и, по целесъобразност, с целевите стойности, до крайния срок за постигане. От съображения за правна яснота и независимо от използваната специфична терминология пътната карта за качество на въздуха е вид план за качество на въздуха, както е определено в настоящата директива.

(41) Следва да бъдат изготвени краткосрочни планове за действие, в които да се посочват необходимите краткосрочни мерки в случай на риск от превишаване на един или повече алармени прагове, за да се намали рискът и да се ограничи неговото времетраене. При определени обстоятелства държавите членки следва да могат да се въздържат от изготвянето на такива краткосрочни планове за действие за озона, ако не е налице значителен потенциал за намаляване на риска, продължителността или сериозността на такова превишаване.

(42) Замърсяването на въздуха няма граници и се споделя в целия Съюз. В повечето държави членки значителна част от замърсяването се генерира извън тяхната територия. Когато е целесъобразно, държавите членки следва да си сътрудничат, ако след значително замърсяване, произтекло в друга държава членка, нивото на замърсителя надвишава или има вероятност да надвиши някоя пределна стойност, целева стойност, задължение за намаляване на средната експозиция или алармения праг. Трансграничният характер на специфичните замърсители, като например озон и прахови частици ($ПЧ_{10}$ и $ПЧ_{2,5}$), налага на съответните държави членки да сътрудничат помежду си, за да определят източниците на замърсяване на въздуха и мерките, които трябва да се предприемат по отношение на тези източници, както и да изготвят координирани дейности, като например координиране на планове за качество на въздуха и краткосрочни планове за действие, при които всяка държава членка следва да се справи с източниците на замърсяване на своята територия, за да се отстранят такива превишавания, както и за да се информира обществеността. Когато това е целесъобразно, държавите членки следва да си сътрудничат с трети държави, като ранното ангажиране на страните кандидатки е от особено значение. Комисията следва да бъде информирана своевременно и да бъде поканена да присъства и да съдейства за такова сътрудничество, както и да може да предоставя техническа подкрепа на държавите членки при поискване, когато това е целесъобразно.

(43) Необходимо е държавите членки и Комисията да събират, обменят и разпространяват информация относно качеството на въздуха с цел да се опознае по-добре въздействието на замърсяването на въздуха и да се изработят подходящи политики. На обществеността следва също така да бъде предоставяна по съгласуван и лесноразбираем начин актуална информация, когато такава е на разположение, за концентрацията на всички регламентирани замърсители на атмосферния въздух, информация относно въздействието върху здравето, както и планове за качество на въздуха, пътни карти за качество на въздуха и краткосрочни планове за действие.

(44) За да се гарантира широк публичен достъп до информация за качеството на въздуха, посочената информация следва да се оповестява публично чрез цифрови и, когато е приложимо, нецифрови комуникационни канали.

([11]) Директива 2002/49/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 25 юни 2002 г. относно оценката и управлението на шума в околната среда (ОВ L 189, 18.7.2002 г., стр. 12).

([12]) Директива 2010/75/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 24 ноември 2010 г. относно емисиите от промишлеността и от отглеждането на селскостопански животни (комплексно предотвратяване и контрол на замърсяването) (ОВ L 334, 17.12.2010 г., стр. 17).

([13]) Решение на Съда от 19 ноември 2014 г., *ClientEarth/The Secretary of State for the Environment, Food and Rural Affairs*, C-404/13, ECLI: EU:C:2014:2382, точка 49 и решение на Съда от 10 ноември 2020 г., *Европейска комисия/Италианска република*, C-644/18, ECLI: EU:C:2020:895, точка 154.

(45) На Комисията следва да се изпраща информация за концентрациите и отлаганията на регламентираните замърсители, която да служи като основа за изготвянето на редовните доклади. За да се улесни използването и сравняването на информация относно качеството на въздуха, данните трябва да се предават на Комисията в стандартизиран формат.

(46) Необходимо е да се адаптират процедурите за предоставяне, оценка и докладване на данни за качеството на въздуха, за да се направи възможно използването на електронни средства и интернет като основни пътища за предоставяне на информация, така че тези процедури да съответстват на Директива 2007/2/ЕО на Европейския парламент и на Съвета ([14]).

(47) Целесъобразно е да се предвиди възможността за адаптиране на използваните критерии и методи за оценка на качеството на атмосферния въздух и на предоставяната информация към научния и техническия прогрес.

(48) Както е установено в съдебната практика на Съда на ЕС ([15]), държавите членки не могат да ограничават процесуалната легитимация във връзка с оспорването на решение на орган на публичната власт само до онези членове на заинтересованата общественост, които са участвали в предходната административна процедура по приемане на въпросното решение. В допълнение всяка процедура на обжалване е справедлива, безпристрастна и своевременна и не е прекомерно скъпа, като предоставя адекватни средства за правна защита, включително при необходимост правна защита под формата на съдебна възбрана. Освен това, в съответствие със съдебната практика на Съда на Европейския съюз ([16]), достъп до правосъдие следва да се предоставя най-малко на заинтересованата част от обществеността.

(49) Настоящата директива зачита основните права и съблюдава принципите, признати по-специално в Хартата на основните права на Европейския съюз („Хартата“). Когато е настъпила вреда за човешкото здраве в резултат на нарушение на националните правила за транспониране на член 19, параграфи 1–5 и член 20 параграфи 1 и 2 от настоящата директива, и това нарушение е било извършено с умисъл или по невнимание, държавите членки следва да гарантират, че лицата, засегнати от такива нарушения, имат право да поискат и получат обезщетение за тези щети от съответния компетентен орган. Правилата за обезщетение, достъп до правосъдие и санкции, установени в настоящата директива, имат за цел да се избегне, предотврати и намали вредното въздействие на замърсяването на въздуха върху човешкото здраве и околната среда в съответствие с член 191, параграф 1 от ДФЕС. Тези правила имат за цел политиките на Съюза да интегрират в себе си високо равнище на опазване на околната среда и подобряване на качеството на околната среда в съответствие с принципа на устойчиво развитие, установен в член 37 от Хартата, както и да се конкретизира задължението за защита на правото на живот и на неприкосновеност на личността и правото на здравни грижи, предвидено в членове 2, 3 и 35 от Хартата. Настоящата директива допринася и за правото на ефективни правни средства за защита пред съд, установено в член 47 от Хартата, във връзка със защитата на човешкото здраве. Предвидените в настоящата директива санкции са ефективни, пропорционални и възпиращи.

(50) С цел да се осигурят еднакви условия за прилагането на настоящата директива, на Комисията следва да бъдат предоставени изпълнителни правомощия по отношение на допълнителните технически детайли за приложенията за моделиране; за определяне на пространствената представителност на пунктовете за вземане на проби; относно доказването и приспадането на превишенията, дължащи се на природни източници; за определяне на емисиите от повторното суспендиране на прахови частици след зимното опесъчаване или зимното осоляване на пътищата; относно изискванията за прогнозите, извършвани с цел удължаване на крайните срокове за постигане на резултати, и относно информацията, която да бъде включена в докладите за изпълнение; и относно изискванията за предаване на информация и докладване за качеството на въздуха по отношение на i) установяването на правила за информацията за качеството на атмосферния въздух, която трябва да се предоставя от държавите членки на Комисията, както и за сроковете, в които тази информация трябва да се съобщава, и ii) рационализирането на начина на докладване на данните и на взаимния обмен на информация и данни от мрежите и отделните пунктове за вземане на проби, измерващи замърсяването на атмосферния въздух в рамките на държавите членки. Тези правомощия следва да бъдат упражнявани в съответствие с Регламент (ЕС) № 182/2011 на Европейския парламент и на Съвета ([17]).

([14]) Директива 2007/2/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 14 март 2007 г. за създаване на инфраструктура за пространствена информация в Европейската общност (INSPIRE) (ОВ L 108, 25.4.2007 г., стр. 1).

([15]) Решение на Съда от 14 януари 2021 г. по дело, *LB и др./College van burgemeester en wethouders van de gemeente Echt-Susteren*, C–826/18, ECLI:EU:C:2021:7, т. 58 и 59.

([16]) Решение на Съда от 25 юли 2008 г. по дело *Dieter Janecek/Freistaat Bayern*, C-237/07, ECLI:EU:C:2008:447, т. 42; решение на Съда от 19 ноември 2014 г., по дело *Client Earth/The Secretary of State for the Environment, Food and Rural Affairs*, C-404/13, ECLI:EU:C:2014:2382, т. 56; решение на Съда от 26 юни 2019 г. по дело *Lies Craeynest and Others/Brussels Hoofdstedelijk Gewest and Brussels Instituut voor Milieubeheer*, C-723/17, ECLI:EU:C:2019:533, т. 56; и решение на Съда от 19 декември 2019 г. по дело *Deutsche Umwelthilfe eV/Freistaat Bayern*, C-752/18, ECLI:EU:C:2019:1114, т. 56.

([17]) Регламент (ЕС) № 182/2011 на Европейския парламент и на Съвета от 16 февруари 2011 г. за установяване на общите правила и принципи относно реда и условията за контрол от страна на държавите членки върху упражняването на изпълнителните правомощия от страна на Комисията (ОВ L 55, 28.2.2011 г., стр. 13).

(51) За да се гарантира, че настоящата директива продължава да изпълнява целите си, по-специално за избягване, предотвратяване и намаляване на вредните последици от качеството на атмосферния въздух върху човешкото здраве и околната среда, на Комисията следва да бъде делегирано правомощието да приема актове в съответствие с член 290 от ДФЕС във връзка с изменението на приложения III – VII, IX и X към настоящата директива, за да се вземат предвид техническият и научният напредък, свързан оценката на качеството на атмосферния въздух, мерките, които да бъдат обсъдени за включване в краткосрочните планове за действие и информацията за обществеността. От особена важност е по време на подготвителната си работа Комисията да проведе подходящи консултации, включително на експертно равнище, и тези консултации да бъдат проведени в съответствие с принципите, заложени в Междуинституционалното споразумение от 13 април 2016 г. за по-добро законотворчество ([18]). По-специално, с цел осигуряване на равно участие при подготовката на делегираните актове, Европейският парламент и Съветът получават всички документи едновременно с експертите от държавите членки, като техните експерти получават систематично достъп до заседанията на експертните групи на Комисията, занимаващи се с подготовката на делегираните актове.

(52) Задължението за транспониране на настоящата директива в националното законодателство трябва да бъде ограничено до разпоредбите, които представляват изменение по същество в сравнение с предходните директиви. Задължението за транспониране на разпоредбите, които не са изменени, произтича от предходните директиви.

(53) Настоящата директива не следва да засяга задълженията на държавите членки по отношение на сроковете за транспониране в националното право на директивите, посочени в част Б от приложение XI към настоящата директива.

(54) Доколкото целта на настоящата директива, а именно да се установят разпоредби относно качеството на въздуха с цел постигане на целта за нулево замърсяване, така че качеството на въздуха в рамките на Съюза постепенно да се подобри и да достигне равнища, които вече да не се считат за вредни за човешкото здраве, природните екосистеми или биологичното разнообразие, не може да бъде постигната в достатъчна степен от държавите членки поради трансграничния характер на замърсителите на въздуха, а поради своя обхват и последици може да бъде по-добре постигната на равнището на Съюза, Съюзът може да приеме мерки в съответствие с принципа на субсидиарност, уреден в член 5 от Договора за Европейския съюз. В съответствие с принципа на пропорционалност, уреден в същия член, настоящата директива не надхвърля необходимото за постигането на тази цел,

ПРИЕХА НАСТОЯЩАТА ДИРЕКТИВА:

ГЛАВА I

ОБЩИ РАЗПОРЕДБИ

Член 1

Цели

1. С настоящата директива се определят разпоредби за качеството на атмосферния въздух с оглед на постигането на целта за нулево замърсяване, така че качеството на въздуха в рамките на Съюза да се подобрява постепенно до нива, които вече не се смятат за вредни за човешкото здраве, природните екосистеми и биологичното разнообразие, както е определено с помощта на най-добрите налични и най-актуалните научни доказателства, като по този начин се допринася за нетоксична околна среда най-късно до 2050 г.

2. С настоящата директива се установяват пределно допустими стойности, целеви стойности, задължения за намаляване на средната експозиция, цели за средна концентрация на експозиция, критични нива, алармени прагове, информационни прагове и дългосрочни цели. Тези стандарти за качество на въздуха, които са установени в приложение I, се преразглеждат редовно съгласно член 3 и в съответствие с препоръките на СЗО.

3. Освен това настоящата директива допринася за постигането на целите на Съюза за намаляване на замърсяването, целите за биологичното разнообразие и екосистемите в съответствие с 8-ата програма за действие за околната среда, както и за засилени взаимодействия между политиката на Съюза за качеството на въздуха и други относими политики на Съюза.

Член 2

Предмет

Настоящата директива установява разпоредби във връзка със следното:

1) определяне и въвеждане на цели за качеството на атмосферния въздух, предназначени за избягване, предпазване от или намаляване на вредното въздействие върху човешкото здраве и околната среда;

([18]) ОВ L 123, 12.5.2016 г., стр. 1.

2) определяне на общи методи и критерии за оценяване на качеството на атмосферния въздух в държавите членки;

3) мониторинг на текущото качество на атмосферния въздух и на дългосрочните тенденции, както и на въздействието на мерките на Съюза и на националните мерки за качеството на атмосферния въздух;

4) гарантиране получаването от обществеността на сравнима информация за качеството на атмосферния въздух в целия Съюз;

5) запазване на качеството на въздуха, когато то е добро, и подобряването му в останалите случаи;

6) насърчаване на засилено сътрудничество между държавите членки и техните компетентни органи и служби с цел намаляване на замърсяването на въздуха.

Член 3

Редовен преглед

1. До 31 декември 2030 г. и на всеки 5 години след това, а и по-често, ако нови съществени научни констатации, например преразгледаните насоки за качество на въздуха на СЗО, сочат необходимостта от това, Комисията прави преглед на научните доказателства, свързани със замърсителите на въздуха, които са от значение за постигането на определените в член 1 цели, и тяхното въздействие върху човешкото здраве и околната среда, и представя на Европейския парламент и на Съвета доклад с основните констатации.

2. При прегледа, посочен в параграф 1, се оценява дали приложимите стандарти за качество на въздуха продължават да бъдат подходящи за постигане на целта за избягване, предотвратяване или намаляване на вредните въздействия върху човешкото здраве и околната среда и дали следва да бъдат обхванати допълнителни замърсители на въздуха.

За да се постигнат целите, установени в член 1, при прегледа се оценяват вариантите и сроковете за постигане на съответствие на стандартите за качество на въздуха с последните насоки за качество на въздуха на СЗО и с най-актуалните научни доказателства.

При прегледа се оценяват и всички други разпоредби на настоящата директива, включително тези относно удължаването на крайните срокове за постигане на резултати и относно трансграничното замърсяване на въздуха, като освен това се оценяват най-актуалните научни доказателства, включително, когато е приложимо, относно замърсителите на въздуха, измерени в комплексите за мониторинг, посочени в член 10, но които понастоящем не са включени в приложение I.

За целите на прегледа Комисията взема предвид, наред с другото, следното:

а) най-актуалната научна информация от относимите органи на Съюза, международни организации като СЗО и Конвенцията на ИКЕ на ООН за трансгранично замърсяване на въздуха на далечни разстояния и други относими научни организации;

б) поведенческите промени, фискалните политики и технологичното развитие, които оказват въздействие върху качеството на въздуха и неговата оценка;

в) ситуациите с оглед на качеството на въздуха и отражението им върху човешкото здраве и околната среда, включително въздействието на озона върху растителността, в държавите членки;

г) преки и непреки разходи за здравеопазване и околна среда, свързани със замърсяването на въздуха;

д) естеството и социално-икономическото въздействие на допълнителните действия, които трябва да бъдат изпълнени за постигане на нови цели, както и анализ на разходите и ползите от тези действия;

е) напредъкът в прилагането на националните мерки и мерките на Съюза за намаляване на замърсителите и в подобряването на качеството на въздуха;

ж) относимото законодателство относно източниците на равнището на Съюза за секторите и дейностите, които допринасят за замърсяването на въздуха, включително напредъка, постигнат при прилагането на това законодателство;

з) относима информация, предоставена от държавите членки на Комисията за целите на прегледа;

и) въвеждането от страна на отделните държави членки на по-строги стандарти за качество на въздуха в съответствие с член 193 от ДФЕС.

3. Европейската агенция за околна среда подпомага Комисията при извършването на прегледа.

4. Когато в резултат от прегледа Комисията счете за необходимо, тя представя предложение за преразглеждане на стандартите за качество на въздуха или за обхващане на други замърсители на въздуха. Освен това, когато Комисията счете за необходимо, тя представя предложения за въвеждане или преразглеждане на относимото законодателство относно източниците, за да допринесе за постигането на предложените преразгледани стандарти за качество на въздуха на равнището на Съюза.

5. Ако по време на прегледа Комисията установи, че са необходими допълнителни мерки за постигане на приложимите стандарти за качество на въздуха в значителна част от територията на Съюза, тя може да предложи допълнителни действия, които да бъдат предприети на равнището на Съюза.

Член 4

Определения

За целите на настоящата директива се прилагат следните определения:

1) „атмосферен въздух“ означава въздухът на открито в тропосферата, с изключение на този на работните места, определени в член 2 от Директива 89/654/ЕИО ([19]) на Съвета, за които се прилагат разпоредбите относно здравето и безопасността на работното място и до които членовете на обществеността нямат редовен достъп;

2) „стандарти за качество на въздуха“ означава пределно допустими стойности, целеви стойности, задължения за намаляване на средната експозиция, цели за средна концентрация на експозиция, критични нива, алармени прагове, информационни прагове и дългосрочни цели;

3) „замърсител“ означава всяко вещество, налично в атмосферния въздух, което е в състояние да окаже вредно въздействие върху човешкото здраве или околната среда;

4) „ниво“ означава концентрацията на даден замърсител в атмосферния въздух или отлагането му върху повърхности в определен период от време;

5) „обща маса на отлаганията“ е общата маса на замърсителите, която се пренася от атмосферата към повърхностните слоеве, като почвата, растителността, водата или сградите в определен район за определено време;

6) „$ПЧ_{10}$“ означава прахови частици, които преминават през размерно-селективен сепаратор, определен съгласно референтния метод за определяне и измерване на $ПЧ_{10}$, EN 12341, с 50-процентна ефективност на задържане при аеродинамичен диаметър от 10 μm;

7) „$ПЧ_{2,5}$“ означава прахови частици, които преминават през размерно-селективен сепаратор, определен съгласно референтния метод за определяне и измерване на $ПЧ_{2,5}$, EN 12341, с 50-процентна ефективност на задържане при аеродинамичен диаметър от 2,5 μm;

8) „азотни оксиди“ означава сумарната концентрация в милиардни части (ppbv) на азотен оксид и азотен диоксид, изразена в единици масова концентрация на азотен диоксид ($\mu g/m^3$);

9) „арсен“, „кадмий“, „олово“, „никел“, и „бензо(а)пирен“ означава общото съдържание на тези елементи и съединения във фракцията $ПЧ_{10}$;

10) „полициклични ароматни въглеводороди“ са онези органични съединения, съставени от не по-малко от две кондензирани ароматни ядра, образувани изцяло от въглерод и водород;

11) „общо съдържание на живак в газообразно състояние“ са изпарения на елемента живак (Hg^0) и химически активен живак в газообразно състояние, т.е. разтворими във вода разновидности на живака с достатъчно високо налягане на парите, така че да могат да съществуват в газообразно състояние;

12) „летливи органични съединения“ (ЛОС) означава органични съединения от антропогенни и биогенни източници, различни от метана, които са в състояние да образуват фотохимични окислители при взаимодействието им с азотни оксиди при наличието на слънчева светлина;

13) „прекурсори на озона“ означава вещества, които допринасят за образуване на тропосферния озон;

([19]) Директива 89/654/ЕИО на Съвета от 30 ноември 1989 г. относно минималните изисквания за безопасност и здраве на работното място (първа специална директива по смисъла на член 16, параграф 1 от Директива 89/391/ЕИО) (ОВ L 393, 30.12.1989 г., стр. 1).

14) „сажди“ означава съдържащи въглерод аерозоли, измервани чрез поглъщане на светлина;

15) „ултрафини частици“ (УФЧ) означава частици с диаметър 100 nm или по-малък, когато тези частици се измерват като бройната концентрация на частиците в един кубичен сантиметър при обхват на размера на частиците с долна граница 10 nm и без ограничение на горната граница;

16) „окислителен потенциал на праховите частици“ означава мярка за способността на праховите частици да окисляват потенциалните целеви молекули;

17) „зона“ означава част от територията на някоя държава членка, определена от последната за целите на оценката и управлението на качеството на въздуха;

18) „териториална единица със средна експозиция“ означава част от територията на държава членка, определена от тази държава членка за целите на определянето на показателя за средна експозиция, съответстваща на регион по NUTS 1 или NUTS 2, както е определено в Регламент (ЕО) № 1059/2003 на Европейския парламент и на Съвета ([20]), или на комбинация от два или повече съседни региона по NUTS 1 или NUTS 2, при условие че общият им комбиниран размер е по-малък от цялата територия на тази държава членка и не по-голям от 85 000 km^2;

19) „агломерация“ означава голям град с по-малки селища около него с население, превишаващо 250 000 жители, или, ако жителите са 250 000 или по-малко на брой, с определена гъстота на населението на km^2, която се установява от държавите членки;

20) „оценка“ означава всеки метод, използван за измерване, изчисляване, предвиждане или определяне на нивата;

21) „оценъчен праг“ означава нивото, което определя режима на оценяване, който да се използва за оценяване на качеството на атмосферния въздух;

22) „постоянни измервания“ означава измервания, които се извършват в пунктове за вземане на проби, чрез непрекъснато или произволно вземане на проби в постоянно местоположение за най-малко една календарна година за определяне на нивата в съответствие с относимите цели за качество на данните;

23) „индикативни измервания“ означава измервания, извършвани на редовни интервали през една календарна година или чрез случайно вземане на проби, за да се определят нивата, в съответствие с целите за качество на данните, които са по-малко строги в сравнение с тези за постоянните измервания;

24) „приложение за моделиране“ означава приложение на система за моделиране, разбирано като верига от модели и подмодели, включително всички необходими входящи данни и всяка последваща обработка;

25) „обективна оценка“ означава информация за нивото на концентрация или отлагане на даден замърсител, получена чрез експертен анализ, която може да включва и използване на статистически инструменти;

26) „пространствена представителност“ означава подход за оценка, при който показателите за качеството на въздуха, наблюдавани в пункт за вземане на проби, са представителни за изрично определен географски район, доколкото показателите за качеството на въздуха в този район не се различават от показателите, наблюдавани в пункта за вземане на проби, с повече от предварително определено допустимо отклонение;

27) „горещи точки на замърсяване на въздуха“ означава места в рамките на зона с най-високи концентрации, на които населението е вероятно да бъде изложено пряко или непряко за период, който е значителен спрямо периода на осредняване на пределно допустимите или целевите стойности, включително когато нивото на замърсяване е силно повлияно от емисиите от източници на тежко замърсяване, например намиращи се в близост претоварени пътища и пътища със силен трафик, единствен промишлен източник или промишлена зона с много източници, пристанища, летища, интензивно отопление на жилищни сгради или комбинация от тях;

28) „градски фонови пунктове за мониторинг“ означава места в градските и крайградските райони, където нивата са представителни за експозицията на градското население като цяло;

29) „фонови пунктове за мониторинг в извънградски райони“ означава места в извънградските райони, където нивата са представителни за експозицията на населението в извънградските райони, растителността и природните екосистеми;

([20]) Регламент (ЕО) № 1059/2003 на Европейския парламент и на Съвета от 26 май 2003 г. за установяване на обща класификация на териториалните единици за статистически цели (NUTS) (ОВ L 154, 21.6.2003 г., стр. 1).

30) „комплекс за мониторинг“ означава мониторингова станция в градски фонов пункт за мониторинг или във фонов пункт за мониторинг в извънградски район, която обединява множество точки за вземане на проби с цел събиране на дългосрочни данни за няколко замърсителя;

31) „пределно допустима стойност“ означава ниво, което е определено на основата на научни познания, с цел да се избегне, предотврати или намали вредното въздействие върху човешкото здраве или околната среда и което трябва да се постигне в рамките на определен срок, след което не трябва да бъде превишавано;

32) „целева стойност“ означава ниво, установено въз основа на научни познания с цел избягване, предотвратяване или намаляване на вредното въздействие върху човешкото здраве или околната среда, което следва да бъде постигнато, когато е възможно, в рамките на определен период;

33) „показател за средна експозиция“ или „ПСЕ“ е средното ниво, определено въз основа на измервания в градски фонови пунктове за мониторинг, разположени в териториална единица със средна експозиция, или, ако в тази териториална единица няма градски район, във фонови пунктове за мониторинг в извънградски райони, което отразява експозицията на населението, използвана, за да се провери дали задължението за намаляване средната експозиция на населението и целта за средната концентрация на експозицията за тази териториална единица са били постигнати;

34) „задължение за намаляване на средната експозиция“ означава процентното намаление на средната експозиция на населението, изразено като показател за средна експозиция на териториална единица със средна експозиция, определено с цел да се намалят вредните въздействия върху човешкото здраве, и което трябва да бъде постигнато за определен срок и след това не трябва да бъде превишавано;

35) „цел във връзка със средна концентрация на експозицията“ означава ниво на показателя за средна експозиция, което следва да бъде постигнато, с цел да се намалят вредните въздействия върху човешкото здраве;

36) „критично ниво“ означава ниво, при превишаването на което могат да възникнат преки неблагоприятни последици върху някои обекти, като например дървета, други растения или природни екосистеми, но не и върху хората;

37) „алармен праг“ означава ниво, чието превишаване е свързано с риск за човешкото здраве, дори и при кратковременна експозиция на населението като цяло, и при превишаването на което държавите членки следва да предприемат незабавни мерки;

38) „информационен праг“ означава ниво, превишаването на което е свързано с риск за човешкото здраве, дори и при кратковременна експозиция за особено чувствителни лица и уязвими групи, и за което е необходимо незабавно предоставяне на подходяща информация;

39) „дългосрочна цел“ означава ниво, което следва да бъде достигнато в дългосрочен план, освен когато не може да бъде достигнато чрез съразмерни мерки, с цел да се осигури ефективно опазване на човешкото здраве и околната среда;

40) „емисии от природни източници“ означава емисии на замърсители, които не са причинени пряко или непряко от човешка дейност и включват такива явления, като вулканични изригвания, сеизмична активност, геотермална активност, пожари в диви местности, бурни ветрове, морски пръски или повторно суспендиране в атмосферата или пренос на природни частици от сухите региони;

41) „план за качество на въздуха“ означава план, в който се определят политики и мерки за съобразяване с допустими стойности, целеви стойности или задължения за намаляване на средната експозиция, след като последните са били превишени;

42) „пътна карта за качеството на въздуха“ означава план за качеството на въздуха, приет преди крайния срок за постигане на пределно допустимите стойности и целевите стойности, в който се определят политики и мерки за спазване на тези пределно допустими стойности и целеви стойности в рамките на крайния срок за постигане;

43) „краткосрочен план за действие“ означава план, в който се определят спешни мерки, които да бъдат предприети в краткосрочен план за намаляване на непосредствения риск или на продължителността на превишаването на алармените прагове;

44) „чувствителни лица и уязвими групи“ означава онези групи от населението, които са постоянно или временно по-чувствителни или по-уязвими по отношение на въздействието от замърсяването на въздуха в сравнение с населението като цяло, поради специфични характеристики, които правят въздействието върху здравето от експозицията по-съществено или тъй като имат по-висока чувствителност или по-нисък праг на въздействие върху здравето, или имат намалена способност за защита;

45) „заинтересована общественост“ означава едно или повече физически или юридически лица, които са засегнати или е вероятно да бъдат засегнати от процедурите за вземане на решения, свързани с прилагането на членове 9, 19 или 20, или имат интерес в тази връзка; за целите на настоящото определение неправителствените организации, съдействащи за опазването на здравето на човека или на околната среда и отговарящи на всички изисквания на националното право, се считат за заинтересовани.

Член 5

Отговорности

Държавите членки определят компетентните органи и структури на съответните нива, които отговарят за следното:

а) оценка на качеството на атмосферния въздух, включително гарантиране на адекватно функциониране и поддръжка на мрежата за мониторинг;

б) одобряване на системи за измерване (методи, оборудване, мрежи и лаборатории);

в) гарантиране на точността на измерванията и предаване и споделяне на данни от измерванията;

г) насърчаване на точността на приложенията за моделиране;

д) анализ на методите за оценка;

е) координиране на тяхната територия, ако Комисията е организирала програми за осигуряване на качеството в рамките на Съюза;

ж) сътрудничество с други държави членки и с Комисията, включително по въпросите на трансграничното замърсяване на въздуха;

з) изготвяне на планове за качество на въздуха и пътни карти за качество на въздуха;

и) създаване на краткосрочни планове за действие;

й) предоставяне и поддържане на индекс за качеството на въздуха и друга относима публична информация, както е уточнено в приложение X.

Член 6

Определяне на зони и на териториални единици със средна експозиция

Държавите членки определят на своята територия зони и териториални единици със средна експозиция, включително, ако е целесъобразно за целите на оценката и управлението на качеството на въздуха, на нивото на агломерациите. Оценката и управлението на качеството на въздуха се осъществяват във всички зони и териториални единици със средна експозиция.

ГЛАВА II

ОЦЕНКА НА КАЧЕСТВОТО НА АТМОСФЕРНИЯ ВЪЗДУХ И НИВА НА ОТЛАГАНИЯТА

Член 7

Режим на извършване на оценка

1. Оценъчните прагове, посочени в приложение II, се прилагат към серен диоксид, азотен диоксид и азотни оксиди, прахови частици ($ПЧ_{10}$ и $ПЧ_{2,5}$), бензен, въглероден оксид, арсен, кадмий, олово, никел, бензо(а)пирен и озон в атмосферния въздух.

Всяка зона се класифицира по отношение на тези оценъчни прагове.

2. Държавите членки преразглеждат класификацията, посочена в параграф 1, поне на всеки 5 години в съответствие с процедурата, определена в параграф 3. Въпреки това класификациите се преразглеждат по-често в случай на значителни промени в дейностите, оказващи влияние върху концентрациите в атмосферния въздух на серен диоксид, азотен диоксид и азотни оксиди, прахови частици ($ПЧ_{10}$, и $ПЧ_{2,5}$), бензен, въглероден оксид, арсен, кадмий, олово, никел, бензо(а)пирен или озон.

3. Превишаванията на оценъчните прагове, определени в приложение II, се определят въз основа на концентрациите през предходните 5 години, когато има налични достатъчно данни. Оценъчният праг се смята за превишен, ако е бил превишаван най-малко през 3 отделни години от предходните 5 години.

Когато данните са налични за по-малко от 5 години, държавите членки могат да комбинират краткосрочни кампании за измервания в течение на годината и на места, които вероятно са типични за наличие на най-високи нива на замърсяване, с информация от инвентаризацията на емисиите и резултатите, получени от приложенията за моделиране, за да се определят превишаванията на оценъчен праг.

Член 8

Критерии за оценка

1. Държавите членки оценяват качеството на атмосферния въздух по отношение на замърсителите, посочени в член 7, във всички зони, в съответствие с критериите, посочени в параграфи 2 – 6 от настоящия член, и в съответствие с приложение IV.

2. Във всички зони, класифицирани като превишаващи оценъчните прагове, установени за замърсителите, посочени в член 7, се използват постоянни измервания за оценяване качеството на атмосферния въздух. Тези постоянни измервания могат да бъдат допълнени с приложения за моделиране или индикативни измервания за оценяване на качеството на въздуха и за получаване на адекватна информация за пространственото разпределение на замърсителите на въздуха и за пространствената представителност на постоянните измервания.

3. Считано от 2 години след приемането на актовете за изпълнение, посочени в параграф 7 от настоящия член, в допълнение към постоянните измервания се използват приложения за моделиране или индикативни измервания за оценка на качеството на атмосферния въздух във всички зони, в които нивото на замърсителите надвишава съответна пределно допустима стойност или целева стойност, посочена в приложение I.

Приложенията за моделиране или индикативните измервания, посочени в първа алинея, предоставят информация за пространственото разпределение на замърсителите. Когато се използват приложения за моделиране, те също така предоставят информация за пространствената представителност на постоянните измервания и се извършват толкова често, колкото е подходящо, но най-малко на всеки 5 години.

4. Във всички зони, класифицирани под оценъчните прагове, установени за замърсителите, посочени в член 7, за извършване на оценка на качеството на атмосферния въздух са достатъчни приложенията на моделиране, индикативните измервания, обективните оценки или комбинация от тях.

5. Резултатите от приложенията за моделиране, използвани съгласно параграф 3 или 4 от настоящия член или член 9, параграф 3, или от индикативните измервания се вземат предвид при оценката на качеството на въздуха по отношение на пределно допустимите стойности и целевите стойности.

Ако са налични постоянни измервания с площ на пространствена представителност, обхващаща района на превишаването, изчислено от приложението за моделиране, държавата членка може да избере да не докладва моделираното превишаване като превишаване на съответните пределно допустими и целеви стойности.

6. Ако приложенията за моделиране, използвани в съответствие с параграфи 3 или 4, показват превишаване на която и да е пределно допустима стойност или целева стойност в район от зоната, който не е обхванат от постоянни измервания и от тяхната площ на пространствена представителност, може да се използва поне едно допълнително постоянно или индикативно измерване в евентуални допълнителни горещи точки на замърсяване на въздуха в зоната, определена от приложението за моделиране.

Ако приложенията за моделиране, използвани в съответствие с член 9, параграф 3, показват превишаване на която и да е пределно допустима стойност или целева стойност в район от зоната, който не е обхванат от постоянни измервания и от тяхната площ на пространствена представителност, се използва поне едно допълнително постоянно или индикативно измерване в евентуални допълнителни горещи точки на замърсяване на въздуха в зоната, определена от приложението за моделиране.

Когато се използват допълнителни постоянни измервания, тези измервания се установяват в рамките на 2 календарни години след моделирането на превишаването. Когато се използват допълнителни индикативни измервания, тези измервания се установяват в рамките на 1 календарна година след моделирането на превишаването. Измерванията обхващат най-малко 1 календарна година в съответствие с изискванията за минимален обхват на данните, определени в точка Б от приложение V, за да се оцени нивото на концентрация на съответния замърсител.

Когато държава членка реши да не провежда допълнителни постоянни или индикативни измервания, за оценката на качеството на въздуха се използва превишаването, показано чрез приложения за моделиране.

7. В срок до 11 юни 2026 г. Комисията предоставя чрез актове за изпълнение допълнителни технически подробности за:

а) приложения за моделиране, включително как резултатите от приложенията за моделиране и индикативните измервания се вземат предвид при оценката на качеството на въздуха и как могат да бъдат проверени потенциалните превишения, установени чрез тези методи за оценка;

б) определяне на пространствената представителност на пунктовете за вземане на проби.

Тези актове за изпълнение се приемат в съответствие с процедурата по разглеждане, посочена в член 26, параграф 2.

8. Когато ще се оценяват регионални модели на въздействието върху екосистеми, се обмисля възможността за използване на биоиндикатори, включително в съответствие с мониторинга, предприет съгласно Директива (ЕС) 2016/2284.

Член 9

Пунктове за вземане на проби

1. Местоположението на пунктовете за вземане на проби за измерването на нивата на серен диоксид, азотен диоксид и азотни оксиди, прахови частици ($ПЧ_{10}$ и $ПЧ_{2,5}$), бензен, въглероден оксид, арсен, кадмий, олово, никел, бензо(а)пирен и озон в атмосферния въздух се определя в съответствие с приложение IV.

2. Във всяка зона, където нивото на замърсителите надвишава оценъчния праг, посочен в приложение II, броят на пунктовете за вземане на проби за всеки замърсител е не по-малък от минималния брой пунктове за вземане на проби, определен в точки А и В от приложение III.

3. За зоните, където нивото на замърсителите надвишава съответния оценъчен праг, определен в приложение II, но не и съответните пределно допустими стойности, целевите стойности и критичните нива, определени в приложение I, минималният брой на пунктове за вземане на проби за постоянни измервания може да бъде намален с до 50 % в съответствие с точки А и В от приложение III, при условие че са изпълнени следните условия:

а) индикативните измервания или приложенията за моделиране предоставят достатъчна информация за извършване на оценка на качеството на въздуха по отношение на пределно допустимите стойности, целевите стойности, критичните нива, алармените прагове и информационните прагове, както и адекватна информация за обществеността, в допълнение към информацията, която предоставят пунктовете за вземане на проби за постоянно измерване;

б) броят на пунктовете за вземане на проби, които ще бъдат разположени, и пространственото разпределение на индикативните измервания и на приложенията за моделиране са достатъчни за установяване на концентрацията на съответния замърсител в съответствие с целите за качество на данните, определени в точки А и Б от приложение V, и позволяват резултатите от оценката да изпълнят изискванията, установени в точки Д от приложение V;

в) броят на индикативните измервания, ако са използвани за постигане на изискванията по настоящия параграф, е поне същият като броя на постоянните измервания, които се заменят, а индикативните измервания са равномерно разпределени през цялата календарна година;

г) по отношение на озона, азотният диоксид се измерва във всички останали пунктове за вземане на проби освен във фонови пунктове за мониторинг в извънградски райони за оценка на озона, както е посочено в точка Б от приложение IV.

4. На територията на държава членка се разполагат един или повече пунктове за вземане на проби, адаптирани към целта за мониторинг, установена в раздел 3, точка А от приложение VII, за да се предоставят данни за концентрациите на прекурсорите на озона, изброени в точка Б от същия раздел, на места, определени в съответствие с точка В от същия раздел.

5. Азотният диоксид се измерва в най-малко 50 % от пунктовете за вземане на проби за озон, съгласно изискванията по точка А, таблица 2 от приложение III. Това измерване е непрекъснато, освен във фоновите пунктове за мониторинг в извънградски райони, както е посочено в точка Б от приложение IV, където могат да се използват други методи на измерване.

6. Всяка държава членка гарантира, в съответствие с приложение IV, че разпределението на пунктовете за вземане на проби, използвано за изчисляването на показателите за средна експозиция на $ПЧ_{2,5}$ и азотен диоксид, отразява адекватно експозицията на населението. Броят на пунктовете за вземане на проби е не по-малък от този, определен при прилагането на точка Б от приложение III.

7. Пунктовете за вземане на проби, в които през предходните 3 години са регистрирани превишения на относими пределно допустими стойности или целеви стойности, посочени в раздел 1 от приложение I, не се преместват, освен ако не е необходимо преместване поради специални обстоятелства, включително пространствено развитие. Преместването на такива пунктове за вземане на проби се подпомага от приложения за моделиране или индикативни измервания и, когато е възможно, осигурява непрекъснатост на измерванията и се извършва в рамките на тяхната зона на пространствена представителност. Подробната обосновка за всяко преместване на такива пунктове за вземане на проби изцяло се документира в съответствие с изискванията, посочени в приложение IV, точка Г.

8. За да се оцени съдържанието на бензо(a)пирена в атмосферния въздух, всяка държава членка наблюдава други съответни полициклични ароматни въглеводороди в ограничен брой пунктове за вземане на проби. Тези полициклични ароматни въглеводороди включват най-малко: бензо(a)антрацен, бензо(b)флуорантен, бензо(j)флуорантен, бензо(k)флуорантен, индено(1,2,3-cd)пирен и дибенз(a,h)антрацен. Пунктовете за вземане на проби на тези полициклични ароматни въглеводороди трябва да се разполагат заедно с пунктовете за вземане на проби за бензо(a)пирен и се избират по такъв начин, че да могат да се определят географските изменения и дългосрочните тенденции.

9. В допълнение към мониторинга, изискван съгласно член 10, държавите членки наблюдават нивата на ултрафини частици в съответствие с приложение III, точка Г и приложение VII, раздел 4. Мониторинг на концентрациите на сажди може да се извършва в същите пунктове.

Член 10

Комплекси за мониторинг

1. Всяка държава членка изгражда поне един комплекс за мониторинг на 10 милиона жители в градски фонов пункт за мониторинг. Държавите членки, които имат по-малко от 10 милиона жители, изграждат поне един комплекс за мониторинг в градски фонов пункт за мониторинг.

Държавите членки, чиято територия е повече 10 000 km^2, но не повече от 100 000 km^2, изграждат поне един комплекс за мониторинг във фонов пункт за мониторинг в извънградски район. Всяка държава членка, чиято територия е повече от 100 000 km^2, изгражда поне един комплекс за мониторинг във фонов пункт за мониторинг в извънградски райони на всеки 100 000 km^2.

2. Разположението на комплексите за мониторинг се определя за градски фонови пунктове за мониторинг и фонови пунктове за мониторинг в извънградски райони в съответствие с точка Б от приложение IV.

3. Всички пунктове за вземане на проби, които отговарят на изискванията, определени в точки Б и В от приложение IV, и които са разположени в комплекси за мониторинг, могат да бъдат взети предвид с цел изпълнение на изискванията за минималния брой пунктове за вземане на проби за съответните замърсители, както е посочено в приложение III.

4. Държава членка може да създаде с една или повече съседни държави членки, един или повече съвместни комплекси за мониторинг, за да отговори на изискванията, посочени в параграф 1. Това не засяга задължението на всяка държава членка да изгради най-малко един комплекс за мониторинг в градски фонов пункт за мониторинг и задължението на всяка държава членка, чиято територия е повече от 10 000 km^2, да изгради поне един комплекс за мониторинг във фонов пункт за мониторинг в извънградски район.

5. Измерванията в комплексите за мониторинг в градските фонови пунктове за мониторинг и във фоновите пунктове за мониторинг в извънградски район включват замърсителите, изброени в раздел 1, таблици 1 и 2 от приложение VII, и могат да включват и замърсителите, изброени в таблица 3 от същия раздел.

6. Всяка държава членка може да избере да не измерва сажди, ултрафини частици или амоняк в половината от своите комплекси за мониторинг във фонови пунктове за мониторинг в извънградски райони, ако броят на комплексите ѝ за мониторинг във фонови пунктове за мониторинг в извънградски райони надвишава броя на комплексите ѝ за мониторинг в градски фонови пунктове за мониторинг поне в съотношение 2:1, при условие че подборът на нейните комплекси за мониторинг е представителен за тези замърсители.

7. Когато е целесъобразно, мониторингът се координира със стратегията за мониторинг и програмата за измервания на ЕМЕР, научноизследователската инфраструктура за аерозоли, облаци и газове в малки количества (ACTRIS), както и с мониторинга на въздействията от замърсяването на въздуха, предприет съгласно Директива (ЕС) 2016/2284.

Член 11

Референтни методи за измерване, приложения за моделиране и цели за качество на данните

1. Държавите членки прилагат референтните методи на измерване, определени в точки А и В от приложение VI.

Независимо от това, други методи на измерване могат да бъдат използвани, като се спазят условията, установени в точки Б, В и Г от приложение VI.

2. Държавите членки използват приложения за моделиране на качеството на въздуха при спазване на условията, определени в точка Д от приложение VI.

3. Данните от оценката на качеството на въздуха трябва да отговарят на целите за качество на данните, определени в приложение V.

ГЛАВА III

УПРАВЛЕНИЕ НА КАЧЕСТВОТО НА АТМОСФЕРНИЯ ВЪЗДУХ

Член 12

Изисквания, когато нивата са по-ниски от пределно допустимите стойности, целевите стойности и целите за средна концентрация на експозицията

1. В зоните, където нивата на замърсители в атмосферния въздух са по-ниски от съответните пределно допустими стойности, определени в раздел 1 от приложение I, държавите членки поддържат нивата на тези замърсители под пределно допустимите стойности.

2. В зоните, в които нивата на замърсителите в атмосферния въздух са под съответните целеви стойности, определени в раздели 1 и 2 от приложение I, държавите членки предприемат необходимите мерки, които не водят до прекомерни разходи, за да поддържат тези нива под целевите стойности.

Държавите членки се стремят да постигнат дългосрочните цели за озона, определени в раздел 2 от приложение I, и след като бъдат постигнати, се стремят да поддържат нивата на озона под тези дългосрочни цели, доколкото фактори, включително трансграничното естество на озоновото замърсяване, летливите органични съединения от биогенни източници и метеорологичните условия го позволяват, и при условие че всички необходими мерки не водят до прекомерни разходи.

3. В териториалните единици със средна експозиция, където показателите за средна експозиция на $ПЧ_{2,5}$ и NO_2 са под съответната стойност на целите за средната концентрация на експозиция за тези замърсители, както е посочено в раздел 5 от приложение I, държавите членки поддържат нивата на тези замърсители под целите за средната концентрация на експозиция.

4. Държавите членки се стремят да постигнат и запазят най-добро качество на атмосферния въздух и високо ниво на опазване на човешкото здраве и околната среда с цел постигане на целта за нулево замърсяване, както е посочено в член 1, параграф 1, в съответствие с препоръките на СЗО, и под оценъчните прагове, установени в приложение II.

Член 13

Пределно допустими стойности, целеви стойности и задължения за намаляване на средната експозиция

1. Държавите членки гарантират, че в техните зони нивата на замърсителите в атмосферния въздух не превишават относимите пределни стойности, установени в раздел 1 от приложение I.

2. Държавите членки гарантират, като вземат всички необходими мерки, от които не произтичат прекомерни разходи, че нивата на замърсителите в техните зони не превишават съответните целеви стойности, установени в раздели 1 и 2 от приложение I.

3. Държавите членки гарантират, че задълженията за намаляване на средната експозиция на $ПЧ_{2,5}$ и NO_2, посочени в раздел 5, точка Б от приложение I, са изпълнени във всичките им териториални единици със средна експозиция, когато те надвишават целта за средната концентрация на експозиция, определена в раздел 5, точка В от приложение I.

4. Спазването на изискванията по параграфи 1, 2 и 3 от настоящия член се оценява в съответствие с приложение IV

5. Показателите за средна експозиция се оценяват в съответствие с раздел 5, точка А от приложение I.

6. Крайният срок за постигане на пределно допустимите стойности, посочени в раздел 1, таблица 1 от приложение I, може да бъде удължаван в съответствие с член 18.

7. Държавите членки могат да запазват или да въвеждат по-строги предпазни мерки, включително стандарти за атмосферния въздух, които са по-строги от посочените в настоящия член, в съответствие с член 193 от ДФЕС. Държавите членки уведомяват Комисията за тези мерки в срок от 3 месеца след тяхното приемане.

Член 14

Критични нива за опазване на растителността и природните екосистеми

Държавите членки осигуряват съобразяването с критичните нива, посочени в раздел 3 от приложение I, оценени в съответствие с точка А, подточка 1 и точка Б, подточка 3 от приложение IV.

Член 15

Превишаване на алармените или информационните прагове

1. Алармените прагове за концентрации на серен диоксид, азотен диоксид, прахови частици ($ПЧ_{10}$ и $ПЧ_{2,5}$) и за озона в атмосферния въздух са тези, определени в раздел 4, точка А от приложение I.

2. Информационните прагове за концентрации на серен диоксид, азотен диоксид, прахови частици ($ПЧ_{10}$ и $ПЧ_{2,5}$) и озон са тези, определени в раздел 4, точка Б от приложение I.

3. Когато бъде превишен алармен праг, определен в раздел 4, точка А от приложение I, или, когато е целесъобразно, ако въз основа на приложения за моделиране или на инструменти за прогнозиране се прогнозира, че този праг ще бъде превишен, държавите членки прилагат без ненужно забавяне спешните мерки, посочени в краткосрочните планове за действие, изготвени съгласно член 20.

4. В случай на превишаване на някой от алармените или информационните прагове, посочени в раздел 4 от приложение I, или, когато е целесъобразно, ако въз основа на приложения за моделиране или на инструменти за прогнозиране се прогнозира, че този праг ще бъде превишен, държавите членки предприемат необходимите мерки за информиране на обществеността във възможно най-кратък срок и по възможност в рамките на няколко часа, в съответствие с точки 2 и 3 от приложение X, като използват различни медии и комуникационни канали и осигуряват широк обществен достъп.

5. Държавите членки могат да запазват или да въвеждат по-строги предпазни мерки, включително алармени прагове или информационни прагове, които са по-строги от посочените в настоящия член, в съответствие с член 193 от ДФЕС. Държавите членки уведомяват Комисията за тези мерки в рамките на 3 месеца от тяхното приемане.

Член 16

Емисии от природни източници

1. Държавите членки могат, за определена година, да идентифицират:

а) зоните, където превишаванията на пределно допустимите стойности за определен замърсител се дължат на емисии от природни източници; както и

б) териториални единици със средна експозиция, при които случаите на превишаване на нивото, определено от задълженията за намаляване на средната експозиция, се дължат на природни източници.

2. Държавите членки предоставят на Комисията списъци на всички такива зони и териториални единици със средна експозиция, както и информация за концентрациите и източниците и доказателства, че превишаванията могат да се дължат на природни източници.

3. Когато Комисията е била информирана за превишаване, което може да бъде отдадено на природни източници в съответствие с параграф 2, това превишаване не се смята за превишаване за целите на настоящата директива. Ако Комисията счита, че доказателствата, предоставени от дадена държава членка, не са достатъчни, тя информира тази държава членка, че превишаването не се счита за дължащо се на природни източници, докато тази държава членка не предостави подходяща допълнителна информация.

4. До 31 декември 2026 г. Комисията предоставя чрез актове за изпълнение технически подробности относно доказването и приспадането на превишаванията, дължащи се на природни източници. Тези технически подробности уточняват съдържанието на доказателствата, които трябва да бъдат предоставени от държавите членки съгласно параграф 2.

Тези актове за изпълнение се приемат в съответствие с процедурата по разглеждане, посочена в член 26, параграф 2.

Член 17

Превишавания, които могат да се отдадат на зимното опесъчаване или зимното осоляване на пътищата

1. За дадена година държавите членки могат да определят зони, в които пределно допустимите стойности за $ПЧ_{10}$ са превишени в атмосферния въздух поради повторното суспендиране на частици при зимното опесъчаване или зимното осоляване на пътищата.

2. Държавите членки предоставят на Комисията списъци на всички такива зони, посочени в параграф 1, заедно с информация за концентрациите и източниците на $ПЧ_{10}$ в тези зони.

Държавите членки предоставят също така доказателства, които показват, че всякакви превишавания се дължат на такива повторно суспендирани частици и че са били предприети разумни мерки за понижаването на подобни концентрации.

3. Без да се засяга член 16, в случаите на зони, посочени в параграф 1 от настоящия член, е необходимо държавите членки да приложат плана за качество на въздуха, предвиден в член 19, само доколкото превишаванията могат да бъдат отдадени на източници на $ПЧ_{10}$, различни от зимното опесъчаване или зимното осоляване на пътищата.

4. До 31 декември 2026 г. Комисията предоставя чрез актове за изпълнение технически подробности за методиката за определяне на приноса от повторното суспендиране на прахови частици след зимно опесъчаване или осоляване на пътищата, както и информацията, която трябва да бъде предоставена от държавите членки съгласно параграф 2, която включва информация за приноса на повторното суспендиране за дневните нива на концентрация, когато е приложимо.

Тези актове за изпълнение се приемат в съответствие с процедурата по разглеждане, посочена в член 26, параграф 2.

Член 18

Удължаване на крайните срокове за постигане на резултати и освобождаване от задължението да се прилагат някои пределно допустими стойности

1. Когато в дадена зона не може да бъде постигнато съответствие с пределно допустимите стойности за прахови частици ($ПЧ_{10}$ и $ПЧ_{2,5}$), азотен диоксид, бензен или бензо(а)пирен в посочения в таблица 1 от раздел 1 от приложение I краен срок, държавите членки могат да удължат този краен срок за конкретната зона с период, обоснован от пътна карта за качеството на въздуха, при условие че са изпълнени условията, посочени в параграф 2 от настоящия член:

а) най-много до 1 януари 2040 г., ако това е оправдано от специфичните за района характеристики на дисперсия, орографските гранични условия, неблагоприятните климатични условия, трансграничния пренос на емисии или когато необходимите намаления могат да бъдат постигнати само чрез замяна на значителна част от съществуващите битови отоплителни системи, които са източник на замърсяване, причиняващо превишаване; или

б) най-много до 1 януари 2035 г., ако са обосновани от прогнози, които показват, че дори като се вземе предвид очакваното въздействие на ефективните мерки срещу замърсяване на въздуха, определени в пътната карта за качеството на въздуха, пределно допустимите стойности не могат да бъдат постигнати до крайния срок за постигане.

Когато крайният срок за постигане е бил удължен в съответствие с първа алинея, буква б) от настоящия параграф, но постигането му не може да бъде постигнато в рамките на този удължен срок, държавите членки могат да удължат крайния срок за тази конкретна зона за втори и последен път с период, който не е по-дълъг от 2 години, считано от края на първото удължаване, и който е обоснован от актуализирана пътна карта за качеството на въздуха, при условие че са изпълнени условията, посочени в параграф 2.

2. Държавите членки могат да удължат крайния срок за постигане в съответствие с параграф 1 от настоящия член, ако са изпълнени следните условия:

а) до 31 декември 2028 г. е изготвена пътна карта за качество на въздуха, която отговаря на изискванията, изброени в член 19, параграфи 6, 7 и 8, за зоната, за която ще се прилага удължаването на срока;

б) пътната карта за качеството на въздуха, посочена в буква а) от настоящия параграф, се допълва от информацията относно мерките за намаляване на замърсяването на въздуха, посочени в точка Б от приложение VIII, посочва как периодите на превишаване над пределно допустимите стойности ще бъдат свеждани до възможния минимум;

в) пътната карта за качеството на въздуха, посочена в буква а) от настоящия параграф, е подкрепена от прогнози за качеството на въздуха, включително тези, изготвени за целите на точка А, подточка 5 и подточка 7, буква д) от приложение VIII, които показват как ще бъдат постигнати пределно допустимите стойности във възможно най-кратък срок и не по-късно от края на удължения краен срок за постигане, като се вземат предвид разумни и пропорционални мерки;

г) в пътната карта за качество на въздуха, посочена в буква а) от настоящия параграф, се посочва как обществеността, и по-специално чувствителните лица и уязвимите групи, ще бъдат информирани по съгласуван и лесно разбираем начин за последиците от удължаването за човешкото здраве и околната среда;

д) в пътната карта за качеството на въздуха, посочена в буква а) от настоящия параграф, се посочва как ще бъде мобилизирано допълнително финансиране, включително чрез съответни национални програми и чрез програми на Съюза за финансиране, когато последните са приложими, за да се ускори подобряването на качеството на въздуха в зоната, за която ще се прилага удължаването;

е) условията, посочени в параграф 3, са изпълнени през целия период на удължаване на крайния срок за постигане;

ж) когато даден краен срок за постигане е удължен в съответствие с параграф 1, втора алинея, актуализираната пътна карта за качеството на въздуха, посочена в същата алинея, показва, че първата пътна карта за качество на въздуха е изпълнена или че са предприети стъпки с оглед на нейното изпълнение, и се допълва от анализ, показващ, че първоначалните прогнози за съответствие, направени в съответствие с буква в) от настоящия параграф, не са се осъществили.

3. По време на периода на удължаване на срока за постигане в съответствие с параграф 1 от настоящия член държавата членка гарантира, че са изпълнени следните условия:

а) мерките в пътната карта за качеството на въздуха, посочена в параграф 1 от настоящия член, както е актуализирана в съответствие с буква б) от настоящия параграф, ако това е приложимо, се изпълняват, както е показано от държавата членка чрез доклад за изпълнението, включително актуализирани прогнози за емисиите и, когато е възможно, за концентрациите, които се предоставят на Комисията на всеки две години и половина и за първи път до 30 юни 2031 г.; когато е уместно, може да се направи позоваване на най-новите програми и прогнози за емисиите, докладвани съгласно Директива (ЕС) 2016/2284, и придружаващия информационен доклад за инвентаризацията, и когато е приложимо, докладът за изпълнението може да бъде включен в актуализираната пътна карта за качеството на въздуха;

б) пътната карта за качеството на въздуха, посочена в параграф 1 от настоящия член, се актуализира в съответствие с член 19, параграф 5;

в) считано от 1 януари 2035 г., нивата на концентрация за съответния замърсител показват обща низходяща тенденция в съответствие с индикативната крива за постигане на съответствие, изчислена в актуализирана пътна карта за качеството на въздуха, изготвена съгласно точка А, подточка 7, буква д) от приложение VIII;

г) докладите за изпълнението и актуализираните пътни карти за качеството на въздуха се съобщават на Комисията в срок от 2 месеца след тяхното приемане.

4. Държавите членки нотифицират Комисията до 31 януари 2029 г., когато смятат, че параграф 1, първа алинея, буква а) или б) е приложим, и представят пътната карта за качество на въздуха, посочена в параграф 1, и всякаква свързана с нея информация, необходима на Комисията, за да прецени дали посочената причина за удължаване и условията, определени в посочения параграф, са удовлетворени.

Държавите членки уведомяват Комисията до 31 януари 2034 г., когато според тях постигането не може да бъде постигнато до крайния срок за постигане, удължен в съответствие с параграф 1, втора алинея, и съобщават актуализираната пътна карта за качеството на въздуха, посочена в параграф 1, и цялата съответна информация, необходима на Комисията, за да прецени дали посочената причина за второ и последно удължаване и условията, посочени в същия параграф, са удовлетворени.

По отношение на прогнозите, представени като причина за удължаване, държавите членки обосновават методите и данните, използвани за получаване на тези прогнози.

В своята оценка Комисията взема предвид прогнозите за качеството на въздуха, предоставени от засегнатата държава членка, очакваното въздействие върху качеството на атмосферния въздух в посочената държава членка, произтичащо от мерките, които са били предприети от посочената държава членка, както и очакваното въздействие върху качеството на атмосферния въздух, произтичащо от мерките на Съюза.

Когато Комисията не е повдигнала възражения в рамките на 9 месеца след получаване на уведомлението, съответните условия за прилагането на параграф 1 се смятат за удовлетворени.

Ако бъдат повдигнати възражения, Комисията може да изиска от заинтересованата държава членка да коригира или да представи нова пътна карта за качеството на въздуха, за да бъдат изпълнени изискванията, определени в параграф 1.

5. До 31 декември 2026 г. Комисията предоставя чрез актове за изпълнение допълнителни технически подробности относно изискванията за прогнозите, извършвани за целите на параграф 1 от настоящия член, с цел да покаже как ще бъдат постигнати пределно допустимите стойности, посочени в приложение I, раздел 1, таблица 1, като се вземат предвид разумни и пропорционални мерки. Освен това Комисията конкретизира информацията, която трябва да бъде включена в докладите за изпълнението за целите на параграф 3 от настоящия член.

Тези актове за изпълнение се приемат в съответствие с процедурата по разглеждане, посочена в член 26, параграф 2.

ГЛАВА IV

ПЛАНОВЕ

Член 19

Планове за качество на въздуха и пътни карти за качество на въздуха

1. Когато в определени зони нивата на замърсителите в атмосферния въздух превишават която и да е пределно допустима стойност или целева стойност, определени в раздел 1 от приложение I, държавите членки изготвят планове за качеството на въздуха за тези зони, в които се определят подходящи мерки за постигане на съответната пределно допустима стойност или целева стойност, така че периодът на превишаване да бъде възможно най-кратък и във всеки случай не по-дълъг от 4 години от края на календарната година, през която е регистрирано първото превишаване. Тези планове за качество на въздуха се изготвят във възможно най-кратък срок и не по-късно от 2 години след календарната година, през която е регистрирано превишаването на която и да е пределно допустима стойност или целева стойност.

Когато в дадена зона превишаването на пределно допустима стойност вече е обхванато от пътна карта за качеството на въздуха, държавите членки гарантират, че определените в тази пътна карта мерки са подходящи за свеждането на периода на превишаване до възможно най-кратък период, и когато е целесъобразно, предприемат допълнителни и по-ефективни мерки и следват процедурата за актуализиране на пътната карта за качеството на въздуха, както е посочено в параграф 5.

2. Когато в териториални единици, обхващащи поне една зона, нивата на замърсителите в атмосферния въздух надвишават която и да е целева стойност за озона, определена в раздел 2 от приложение I, държавите членки изготвят планове за качеството на въздуха за тези териториални единици, в които се определят подходящи мерки за постигане на целевата стойност за озона, така че периодът на превишаване да бъде възможно най-кратък. Тези планове за качество на въздуха се изготвят във възможно най-кратък срок и не по-късно от 2 години след календарната година, през която е регистрирано превишаването на целевата стойност за озона.

Когато в дадена териториална единица превишаването на дадена целева стойност за озона вече е обхванато от пътна карта за качеството на въздуха, държавите членки гарантират, че определените в тази пътна карта мерки са подходящи за свеждането на периода на превишаване до възможно най-кратък период, и когато е целесъобразно, следват процедурата за актуализиране на пътната карта за качеството на въздуха, както е посочено в параграф 5.

Държавите членки обаче могат да се въздържат от изготвяне на такива планове за качеството на въздуха или пътни карти за качеството на въздуха с цел справяне с превишаването на стойностите за озона, когато няма значителен потенциал за намаляване на концентрациите на озон, като се имат предвид географските и метеорологичните условия, и когато мерките биха довели до непропорционални разходи.

Когато не е изготвен план за качество на въздуха или пътна карта за качеството на въздуха, държавите членки предоставят на обществеността и на Комисията подробна обосновка защо няма значителен потенциал за намаляване на превишаването, което води до решение да не се изготвя план за качеството на въздуха или пътна карта за качеството на въздуха.

Най-малко на всеки 5 години държавите членки правят повторна оценка на потенциала за намаляване на концентрациите на озон.

За териториалните единици, където целевата стойност за озона е превишена, държавите членки гарантират, че съответната национална програма за контрол на замърсяването на въздуха, изготвена съгласно член 6 от Директива (ЕС) 2016/2284, включва мерки за справяне с прекурсорите на озона, обхванати от споменатата директива.

3. Когато в дадена териториална единица със средна експозиция задължението за намаляване на средната експозиция, посочено в раздел 5 от приложение I, не е постигнато, държавите членки изготвят планове за качеството на въздуха за тези териториални единици със средна експозиция, в които се определят подходящи мерки за постигане на задължението за намаляване на средната експозиция, така че периодът на превишаване да бъде възможно най-кратък. Тези планове за качество на въздуха се изготвят във възможно най-кратък срок и не по-късно от 2 години след календарната година, през която е регистрирано превишаването на задължението за намаляване на средната експозиция.

4. Когато от 1 януари 2026 г. до 31 декември 2029 г. в дадена зона или териториална единица нивата на замърсителите са над пределно допустимите стойности или целевите стойности, които трябва да бъдат постигнати до 1 януари 2030 г., както е посочено в раздел 1, таблица 1 от приложение I и в раздел 2, точка Б от приложение I, и без да се засяга параграф 2, трета алинея от настоящия член, държавите членки изготвят пътна карта за качеството на въздуха за съответния замърсител, за да се постигнат съответните пределно допустими стойности или целеви стойности до изтичането на крайния срок за постигане. Тези планове за качество на въздуха се изготвят във възможно най-кратък срок и не по-късно от 2 години след календарната година, през която е регистрирано превишаването.

Държавите членки обаче могат да се въздържат от изготвяне на такива пътни карти за качеството на въздуха, когато базовият сценарий, като се следва информацията, изисквана в точка А, подточка 5 от приложение VIII, показва, че пределно допустимата стойност или целевата стойност ще бъде постигната с мерките, които вече са в сила, включително когато превишаването се дължи на временни дейности, оказващи влияние върху нивата на замърсителите в рамките на една година. Когато дадена пътна карта за качеството на въздуха не е изготвена съгласно настоящата алинея, държавите членки предоставят на обществеността и на Комисията подробна обосновка.

5. Когато случаите на превишаване на която и да е пределно допустима стойност, задължение за намаляване на средната експозиция или целева стойност продължават през третата календарна година след крайния срок за изготвяне на план за качество на въздуха или пътна карта за качеството на въздуха и без да се засяга параграф 2, трета алинея, държавите членки актуализират плана за качество на въздуха или пътната карта за качеството на въздуха и съдържащите се в тях мерки, включително тяхното въздействие върху прогнозните емисии и концентрации, не по-късно от 5 години след крайния срок за изготвяне на предишния план за качество на въздуха или пътната карта за качеството на въздуха и предприемат допълнителни и по-ефективни мерки, за да поддържат периода на превишаване възможно най-кратък.

6. Плановете за качество на въздуха и пътните карти за качество на въздуха съдържат най-малко следната информация:

а) информацията, посочена в точка А, подточки 1—7 от приложение VIII;

б) когато е приложимо, информацията, посочена в точка А, подточки 8, 9 и 10 от приложение VIII;

в) информация относно съответните мерки за намаляване на емисиите, изброени в точка Б, подточка 2 от приложение VIII.

Държавите членки включват, когато е подходящо, мерките, посочени в член 20, параграф 2 и конкретни мерки, насочени към защитата на чувствителни лица и уязвими групи от населението, включително деца, в своите планове за качество на въздуха и пътни карти за качество на въздуха.

При изготвянето на планове за качество на въздуха или на пътни карти за качеството на въздуха държавите членки оценяват риска от превишаване на съответните алармени прагове за съответните замърсители. Този анализ се използва за изготвяне на краткосрочни планове за действие, когато е приложимо.

Когато трябва да бъдат изготвяни планове за качество на въздуха или пътни карти за качество на въздуха по отношение на няколко замърсители или стандарти за качество на въздуха, държавите членки изработват, когато е подходящо, интегрирани планове за качество на въздуха или пътни карти за качество на въздуха, обхващащи всички съответни замърсители и стандарти за качество на въздуха.

Държавите членки гарантират, доколкото е възможно, съответствието на техните планове за качество на въздуха и пътни карти за качество на въздуха с другите планове, които имат значително въздействие върху качеството на въздуха, включително изискваните съгласно директиви 2002/49/ЕО, 2010/75/ЕС и (ЕС) 2016/2284, както и законодателството в областта на климата, биологичното разнообразие, енергетиката, транспорта и селското стопанство.

7. Държавите членки се консултират с обществеността, в съответствие с Директива 2003/35/ЕО на Европейския парламент и на Съвета ([21]), и с компетентните органи, които поради своите отговорности в областта на замърсяването на въздуха и качеството на въздуха е вероятно да бъдат засегнати от изпълнението на плановете за качество на въздуха и пътните карти за качество на въздуха, относно проектите на планове за качество на въздуха и проектите на пътни карти за качество на въздуха и всички съществени актуализации на плановете и пътните карти за качество на въздуха преди тяхното финализиране. Държавите членки гарантират, че при консултации с обществеността тя има достъп до проекта на план за качество на въздуха или проекта на пътна карта за качеството на въздуха, съдържащ минималната информация, изисквана съгласно приложение VIII към настоящата директива, и когато е възможно, нетехническо резюме на информацията, посочена в настоящата алинея.

Държавите членки насърчават активното участие на всички заинтересовани страни в подготовката, прилагането и актуализирането на плановете за качество на въздуха и пътните карти за качество на въздуха. При изготвянето на планове за качеството на въздуха и на пътни карти за качеството на въздуха държавите членки гарантират, че заинтересованите страни, чиито дейности допринасят за ситуацията на превишаване, биват насърчавани да предлагат мерки, които могат да предприемат, за да помогнат за прекратяване на ситуациите на превишаване, и че в тези консултации биват насърчавани да участват неправителствени организации, като например екологични и здравни организации, организации на потребителите, организации, представляващи интересите на чувствителните лица и уязвимите групи, други съответни здравни органи, включително организации, представляващи специалистите в областта на здравеопазването, и съответните сдружения на промишлени предприятия.

8. Плановете и пътните карти за качеството на въздуха се съобщават на Комисията в рамките на 2 месеца след приемането им.

([21]) Директива 2003/35/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 26 май 2003 г. за осигуряване участието на обществеността при изготвянето на определени планове и програми, отнасящи се до околната среда и за изменение по отношение на участието на обществеността и достъпа до правосъдие на Директиви 85/337/ЕИО и 96/61/ЕО на Съвета (ОВ L 156, 25.6.2003 г., стр. 17).

Член 20

Краткосрочни планове за действие

1. Когато в определена зона има риск нивата на замърсителите да превишат един или повече от алармените прагове, посочени в раздел 4 от приложение I, държавите членки изготвят краткосрочни планове за действие, съдържащи спешните мерки, които ще се предприемат в краткосрочен план, за да се намали рискът от превишаване или неговата продължителност.

Все пак, когато има риск да бъде превишен аларменият праг за озона, държавите членки могат да се въздържат от разработване на такива краткосрочни планове за действие, когато не съществува значителна вероятност, като се вземат предвид националните географски, метеорологични и икономически условия, да се намали рискът, продължителността или сериозността на такова превишаване.

Когато по отношение на праховите частици ($ПЧ_{10}$ и $ПЧ_{2,5}$) потенциалът за намаляване на риска от такова превишаване е силно ограничен, като се вземат предвид местните географски и метеорологични условия и особеностите на битовите отоплителни системи, държавите членки могат да изготвят краткосрочен план за действие, който е съсредоточен само върху конкретни действия, насочени към защитата както на широката общественост, така и на чувствителните групи от населението и уязвимите групи, както и лесно разбираема информация относно препоръчителното поведение за намаляване на експозицията на измереното или прогнозираното превишаване.

2. Когато изготвят краткосрочните планове за действие, посочени в параграф 1 от настоящия член, държавите членки могат в зависимост от отделния случай да предвиждат ефективни мерки за контрол и, когато е необходимо, за временно спиране на дейности, които допринасят за риска от превишаване на съответните пределно допустими стойности или целеви стойности, или алармени прагове. Държавите членки също така вземат предвид списъка с мерки, посочен в приложение IX, за своите краткосрочни планове за действие и в зависимост от дела на основните източници на замърсяване в ситуацията на превишаване, която трябва да се прекрати, те разглеждат включването, когато е целесъобразно, в тези краткосрочни планове за действие на мерки, свързани с дейности, като например с транспорта, строителните дейности, промишлените инсталации, селското стопанство и употребата на продукти и битово отопление. В рамките на тези планове се разглеждат и специфични действия с цел защитата на чувствителни лица и уязвими групи от населението, включително деца.

3. Държавите членки се консултират с обществеността, в съответствие с Директива 2003/35/ЕО, и с компетентните органи, които поради своите отговорности в областта на замърсяването на въздуха и качеството на въздуха е вероятно да бъдат засегнати от изпълнението на краткосрочния план за действие, относно проектите на краткосрочните планове за действие и всички техни съществени актуализации преди тяхното финализиране.

4. След като държавите членки са разработили краткосрочни планове за действие, те предоставят на обществеността и на подходящи организации, като природозащитни и здравни организации, потребителски организации, организации, представляващи интересите на чувствителни лица и уязвими групи от населението, организации, представляващи специалистите в областта на здравеопазването, и други съответни органи в областта на здравеопазването и съответните сдружения на промишлени предприятия, резултатите от проучванията си за приложимостта и съдържанието на специфичните краткосрочни планове за действие, както и информация за осъществяването на тези планове.

5. Краткосрочните планове за действие се съобщават на Комисията в срок от една година след приемането им в рамките на годишното докладване съгласно член 23.

6. Когато изготвят своите краткосрочни планове за действие, в които се посочват спешните мерки, които трябва да бъдат предприети, държавите членки могат да изискват от Комисията да организира обмен на най-добри практики, за да се дава възможност на отправилите искане държави членки да се възползват от опита на други държави членки.

Член 21

Трансгранично замърсяване на въздуха

1. Когато трансграничен пренос на замърсяване на въздуха от една или повече държави членки допринася значително за превишаването на пределно допустима стойност, целева стойност за озона, задължение за намаляване на средната експозиция или алармен праг в друга държава членка, тази друга държава членка уведомява за това държавите членки, от които произхожда замърсяването на въздуха, както и Комисията.

2. Засегнатите държави членки си сътрудничат помежду си, включително чрез създаване на съвместни екипи от експерти и с техническа подкрепа от Комисията, за да определят източниците на замърсяване на въздуха, приноса на тези източници за превишавания в друга държава членка и мерките, които трябва да бъдат предприемани поотделно и в координация с други държави членки за справяне с тези източници, и да изготвят координирани дейности, като например координиране на плановете за качество на въздуха съгласно член 19, в които всяка държава членка се стреми да се справи с източниците на замърсяване, разположени на нейна територия, с цел премахване на тези превишавания.

Държавите членки изпращат своевременно отговор една на друга, както и уведомяват Комисията, не по-късно от 3 месеца, след като са били уведомени от друга държава членка в съответствие с първа алинея.

3. Комисията се информира и се приканва да участва или да подпомага всяко сътрудничество по смисъла на параграф 2 от настоящия член. Комисията може да изисква от съответните държави членки да предоставят актуална информация за напредъка в изпълнението на координираните дейности, установени съгласно посочения параграф. Когато е целесъобразно, като взема предвид докладите, изготвени съгласно член 11 от Директива (ЕС) 2016/2284, Комисията разглежда дали следва да се предприемат по-нататъшни действия на равнището на Съюза, за да се намалят емисиите на прекурсори, на които се дължи трансграничното замърсяване.

4. Ако е уместно съгласно член 20, държавите членки изготвят и прилагат координирани краткосрочни планове за действие, обхващащи съседните зони в други държави членки. Държавите членки гарантират, че съседните зони в други държави членки получават всяка подходяща информация относно краткосрочните планове за действие без неоправдано забавяне.

5. Когато са превишени алармените или информационните прагове в зони, разположени близо до национални граници, информацията за ситуациите на превишаване се предоставя във възможно най-кратък срок на компетентните власти в засегнатите съседни държави членки. Тази информация се предоставя също така на обществеността.

6. В уведомлението, посочено в параграф 1, държавите членки могат да посочат за съответната година:

а) зони, в които трансграничният пренос на замърсяване на въздуха от една или повече държави членки допринася значително за превишаването на пределно допустимите стойности или целевите стойности в тези зони;

б) териториални единици със средна експозиция, в които трансграничният пренос на замърсяване на въздуха от една или повече държави членки допринася значително за превишаването на нивото, определено от задълженията за намаляване на средната експозиция в тези единици.

Държава членка може също така да предостави на засегнатите държави членки и на Комисията списъците на всички такива зони и териториални единици със средна експозиция, заедно с информация за концентрациите и доказателствата, доказващи, че замърсяването на въздуха от трансгранични източници, включително от трети държави, върху които тази държава членка няма пряк контрол, допринася значително за превишаването. Комисията може да разглежда тази информация, когато е уместно, за целите на член 18.

7. При изготвянето на плановете съгласно предвиденото в параграфи 2 и 4 и при информиране на обществеността съгласно параграф 5 държавите членки се стремят, когато е уместно, да търсят сътрудничество с трети държави, и по-специално със страни кандидатки. Държавите членки могат, когато е подходящо, да изискват техническа подкрепа от Комисията.

ГЛАВА V

ИНФОРМАЦИЯ И ДОКЛАДВАНЕ

Член 22

Информиране на обществеността

1. Държавите членки гарантират, че обществеността, както и съответните организации, като природозащитни и здравни организации, потребителски организации, организации, представляващи интересите на чувствителни лице и уязвими групи от населението, организации, представляващи специалистите в областта на здравеопазването, и други съответни органи в областта на здравеопазването, както и съответните сдружения на промишлени предприятия, се информират, адекватно и своевременно за следното:

а) качество на въздуха в съответствие с приложение X;

б) местоположение на пунктовете за вземане на проби за всички замърсители на въздуха, както и информация по всички въпроси, свързани със спазването на изискванията за обхват на данните за всеки пункт за вземане на проби и за всеки замърсител;

в) всяко решение за удължаване на срокове съгласно член 18;

г) планове и пътни карти за качеството на въздуха, предвидени в член 19;

д) краткосрочни планове за действие, изготвени съгласно член 20;

е) въздействията на превишаванията на пределно допустимите стойности, целевите стойности, задълженията за намаляване на средната експозиция, целите за средна концентрация на експозиция, алармените прагове и информационните в обобщената оценка; обобщената оценка да включва, когато е целесъобразно, подробна информация и оценка за околната среда, както и информация за замърсителите, обхванати от член 10 и приложение VII.

2. Държавите членки установяват и предоставят чрез публичен източник по лесно разбираем начин индекс за качеството на въздуха, който обхваща почасови актуализации най-малко на серния диоксид, азотния диоксид, праховите частици ($ПЧ_{10}$ и $ПЧ_{2,5}$) и озона, при условие че съществува задължение за мониторинг на тези замърсители съгласно настоящата директива. Този индекс може да включва допълнителни замърсители, когато е уместно. Доколкото е възможно, индексът за качество на въздуха е сравним във всички държави членки и следва препоръките на СЗО. Индексът за качество на въздуха се основава на индексите за качество на въздуха на европейско равнище, предоставени от Европейската агенция за околна среда, и включва информация относно въздействието върху здравето, включително информация, съобразена с чувствителното население и уязвимите групи. Като алтернатива държавите членки могат да използват индекса за качество на въздуха, предоставен от Европейската агенция за околна среда, за да изпълняват изискванията, посочени в настоящия параграф. Ако държава членка реши да не използва индекса, предоставен от Европейската агенция за околна среда, на национално равнище се предоставя позоваване на този индекс.

3. Държавите членки правят обществено достояние информацията за симптомите, свързани с пиковото замърсяване на въздуха, както и относно намаляването на излагането на замърсяване на въздуха и поведенческите модели за защита, и насърчават показването на тази информация на места, посещавани от чувствителни лица и уязвими групи, например здравните заведения.

4. Държавите членки информират обществеността за компетентните органи или структури, определени във връзка със задачите, посочени в член 5.

5. Информацията, посочена в настоящия член, се предоставя на обществеността безплатно посредством лесно достъпни средства за масово осведомяване и комуникационни канали по последователен и лесно разбираем начин в съответствие с Директива 2007/2/ЕО и Директива (ЕС) 2019/1024 на Европейския парламент и на Съвета ([22]), като същевременно се гарантира широк обществен достъп до тази информация.

Член 23

Предаване на информация и докладване

1. Държавите членки гарантират, че информацията за качеството на атмосферния въздух се предоставя на Комисията в рамките на предвидените срокове в съответствие с актовете за изпълнение, посочени в параграф 5 от настоящия член, и независимо от съответствието с целите за качество на данните за обхвата на данните, посочени в приложение V, точка Б.

2. За специфичните цели на оценяване на съответствието с пределно допустимите стойности, целевите стойности, задълженията за намаляване на средната експозиция и критичните нива, информацията посочена в параграф 1 от настоящия член, се предоставя на Комисията не по-късно от 9 месеца след края на всяка година и включва:

а) промените, извършени през тази година в списъка и в границите на зоните или териториалните единици със средна експозиция, определени съгласно член 6;

б) списък на зоните и териториалните единица със средна експозиция, както и нивото на оценените замърсители;

в) за зоните в които нивата на един или повече замърсители са по-високи от пределно допустимите стойности, целевите стойности или критичните нива, както и за териториалните единици със средна експозиция, в които нивата на един или повече замърсители са по-високи от нивата, определени от задълженията за намаляване на средната експозиция:

i) датите и периодите, в които са наблюдавани тези нива;

ii) ако е уместно, оценка на дела от природни източници и от повторното суспендиране на частици вследствие на зимното опесъчаване или зимното осоляване на пътищата в измерените нива, както тази оценка е предоставена на Комисията съгласно членове 16 и 17.

3. Държавите членки в съответствие с параграф 1 докладват на Комисията относно регистрираните нива и продължителността на периодите, през които са били превишени аларменият или информационният праг.

([22]) Директива (ЕС) 2019/1024 на Европейския парламент и на Съвета от 20 юни 2019 г. относно отворените данни и повторното използване на информацията от обществения сектор (ОВ L 172, 26.6.2019 г., стр. 56).

4. Държавите членки предоставят на Комисията информацията, посочена в точка Г от приложение IV, в срок от 3 месеца от отправянето на искане за това.

5. Комисията приема, чрез актове за изпълнение, мерки:

а) за конкретизиране на информацията, която се предоставя от държавите членки съгласно настоящия член, както и сроковете, в които следва да бъде предоставена такава информация;

б) за определяне на възможностите за рационализиране на начина, по който се докладват данните, и обмена на информация и данни от мрежи и отделни пунктове за вземане на проби, измерващи замърсяването на атмосферния въздух в рамките на държавите членки.

Тези актове за изпълнение се приемат в съответствие с процедурата по разглеждане, посочена в член 26, параграф 2.

ГЛАВА VI

ДЕЛЕГИРАНИ АКТОВЕ И АКТОВЕ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ

Член 24

Изменение на приложенията

На Комисията се предоставя правомощието да приема делегирани актове в съответствие с член 25 за изменение на приложения III—VII, IX и X, за да се вземат предвид техническите и научните постижения по отношение на оценката на качеството на атмосферния въздух, мерките, които трябва да бъдат разглеждани за включване в краткосрочните планове за действие, и информацията за обществеността.

Въпреки това измененията не могат да водят до пряка или непряка промяна на някое от следните:

а) пределно допустими стойности, целеви стойности и дългосрочни цели за озона, критични нива, алармени и информационни прагове, задължения за намаляване на експозиция и цели за средна концентрация на експозицията, определени в приложение I;

б) сроковете за постигане на съответствие с всеки от параметрите, посочени в буква а).

Член 25

Упражняване на делегирането

1. Правомощието да приема делегирани актове се предоставя на Комисията при спазване на предвидените в настоящия член условия.

2. Правомощието да приема делегирани актове, посочено в член 24, се предоставя на Комисията за срок от пет години, считано от 10 декември 2024 г. Комисията изготвя доклад относно делегирането на правомощия не по-късно от девет месеца преди изтичането на петгодишния срок. Делегирането на правомощия се продължава мълчаливо за срокове с еднаква продължителност, освен ако Европейският парламент или Съветът не възразят срещу подобно продължаване не по-късно от три месеца преди изтичането на всеки срок.

3. Делегирането на правомощия, посочено в член 24, може да бъде оттеглено по всяко време от Европейския парламент или от Съвета. С решението за оттегляне се прекратява посоченото в него делегиране на правомощия. Оттеглянето поражда действие в деня след публикуването на решението в *Официален вестник на Европейския съюз* или на по-късна дата, посочена в решението. То не засяга действителността на делегираните актове, които вече са в сила.

4. Преди приемането на делегиран акт Комисията се консултира с експерти, определени от всяка държава членка в съответствие с принципите, залегнали в Междуинституционалното споразумение от 13 април 2016 г. за по-добро законотворчество.

5. Веднага след като приеме делегиран акт, Комисията нотифицира акта едновременно на Европейския парламент и на Съвета.

Делегиран акт, приет съгласно член 24, влиза в сила единствено ако нито Европейският парламент, нито Съветът не са представили възражения в срок от два месеца след нотифицирането на същия акт на Европейския парламент и Съвета или ако преди изтичането на този срок и Европейският парламент, и Съветът са уведомили Комисията, че няма да представят възражения. Посоченият срок може да се удължи с два месеца по инициатива на Европейския парламент или на Съвета.

Член 26

Процедура на комитет

1. Комисията се подпомага от „Комитет по качеството на атмосферния въздух“. Този комитет е комитет по смисъла на Регламент (ЕС) № 182/2011.

2. При позоваване на настоящия параграф се прилага член 5 от Регламент (ЕС) № 182/2011.

ГЛАВА VII

ДОСТЪП ДО ПРАВОСЪДИЕ, ОБЕЗЩЕТЕНИЯ И САНКЦИИ

Член 27

Достъп до правосъдие

1. Държавите членки гарантират, че в съответствие със съответната национална правна система членовете на заинтересованата общественост имат достъп до процедура за преразглеждане пред съд или друг независим и безпристрастен орган, установен със закон, за да оспорят материалната или процесуалната законосъобразност на всички решения, действия или бездействия на държавите членка във връзка с местоположението и броя на пунктовете за вземане на проби съгласно член 9 в съответствие с относимите критерии, определени в приложения III и IV, плановете за качеството на въздуха и пътните карти за качеството на въздуха, посочени в член 19, и краткосрочните планове за действие, посочени в член 20, на държавата членка, при условие че е изпълнено някое от следните условия:

а) те имат достатъчен интерес;

б) поддържат, че е накърнено право, когато административнопроцесуалното право на дадена държава членка изисква това като предпоставка.

Държавите членки определят какво представлява достатъчен интерес и накърняване на право в съответствие с целта да се даде на заинтересованата общественост широк достъп до правосъдие.

За тази цел интересите на всяка неправителствена организация, насърчаваща защитата на човешкото здраве или околната среда и отговаряща на всички изисквания, предвидени в националното право, се считат за достатъчни за целите на първа алинея, буква а). За целите на първа алинея, буква б) за такива организации се приема също, че имат права, които могат да бъдат накърнени.

2. Процедурата на преразглеждане следва да бъде справедлива, безпристрастна и своевременна и да не е прекомерно скъпа, както и да предоставя адекватни и ефективни средства за правна защита, включително при необходимост разпореждания за преустановяване на нарушения.

3. Държавите членки определят етапа, на който решенията, действията или бездействията могат да бъдат оспорвани, така че достъпът до процедура за обжалване пред съд или друг независим и безпристрастен орган, установен със закон, да не стане невъзможен или прекомерно труден.

4. Настоящият член не възпрепятства държавите членки да изискват предварителна процедура на преразглеждане пред административен орган и не засяга изискването за изчерпване на административните процедури на преразглеждане преди прибягването до съдебни процедури на преразглеждане, ако такова изискване съществува съгласно националното право.

5. Държавите членки гарантират, че на обществеността се предоставя практическа информация относно достъпа до процедурите за административните и съдебните процедури на преразглеждане, посочени в настоящия член.

Член 28

Обезщетение за увреждане на човешкото здраве

1. Държавите членки гарантират, че физическите лица, които са претърпели вреди за човешкото здраве, причинени от нарушение на националните правила за транспониране на член 19, параграфи 1—5 и член 20, параграфи 1 и 2 от настоящата директива, извършено умишлено или поради небрежност от компетентните органи, имат право да предявят иск и да получат обезщетение за тези вреди.

2. Държавите членки гарантират, че националните правила и процедури, отнасящи се до искове за обезщетение, се изготвят и прилагат по такъв начин, че да не правят упражняването на правото на обезщетение за вреди в съответствие с параграф 1 невъзможно или прекомерно трудно.

3. Държавите членки могат да установят давностни срокове за предявяване на иск за обезщетение по параграф 1. Тези срокове не започват да текат, преди нарушението да е преустановено и лицето, предявило иск за обезщетение, да знае или може основателно да се очаква да знае, че е претърпяло вреда вследствие на нарушение, посочено в параграф 1.

Член 29

Санкции

1. Без да се засягат задълженията им съгласно Директива 2008/99/ЕО на Европейския парламент и на Съвета ([23]), държавите членки установяват система от санкции, приложими при нарушения на националните разпоредби, приети в съответствие с настоящата директива, и вземат всички мерки, необходими за осигуряване на прилагането им. Предвидените санкции трябва да бъдат ефективни, пропорционални и възпиращи. Държавите членки нотифицират незабавно на Комисията тези разпоредби и мерки и я нотифицират незабавно за всяко последващо изменение, което ги засяга.

2. Държавите членки гарантират, че санкциите, установени съгласно параграф 1, отчитат надлежно следните обстоятелства, според случая:

а) естеството, тежестта, мащаба и продължителността на нарушението;

б) въздействието върху населението, включително чувствителните лица и уязвимите групи, или околната среда, засегната от нарушението, като се взема предвид целта за постигане на високо равнище на защита на човешкото здраве и околната среда;

в) дали нарушението е извършено еднократно, или многократно, включително всяко получено в миналото предупреждение или всяка административна или наказателна санкция;

г) икономическите ползи, които носещото отговорност физическо или юридическо лице е извлякло в резултат на нарушението, доколкото те могат да бъдат определени.

ГЛАВА VIII

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

Член 30

Транспониране

1. Държавите членки въвеждат в сила законовите, подзаконовите и административните разпоредби, необходими, за да се съобразят с членове 1 и 3, член 4, точки 2, 7, 9, 14, 15, 16, 18, 21—30, 33, 34 и 41 – 45, членове 5—8, член 9, параграфи 1, 2, 3 и 5—9, членове 10, 11 и 12, член 13, параграфи 1, 2, 3, 5, 6 и 7, член 15, член 16, параграфи 1, 2 и 4, член 17, параграф 4, членове 18—21, член 22, параграфи 1, 2, 3 и 5, членове 23—29 и приложения I — X най-късно до 11 декември 2026 г. Те незабавно съобщават на Комисията текста на тези разпоредби.

Когато държавите членки приемат тези разпоредби, в тях се съдържа позоваване на настоящата директива или то се извършва при официалното им публикуване. Те включват също така уточнение, че позоваванията в действащите законови, подзаконови и административни разпоредби на директивите, отменени с настоящата директива, се считат за позовавания на настоящата директива. Условията и редът на позоваване и формулировката на уточнението се определят от държавите членки.

2. Държавите членки съобщават на Комисията текста на основните разпоредби от националното законодателство, които приемат в областта, уредена с настоящата директива.

([23]) Директива 2008/99/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 19 ноември 2008 г. относно защитата на околната среда чрез наказателно право (ОВ L 328, 6.12.2008 г., стр. 28).

Член 31

Отмяна

1. Директиви 2004/107/ЕО и 2008/50/ЕО, изменени с актовете, изброени в част А от приложение XI към настоящата директива, се отменят, считано от 12 декември 2026 г., без да се засягат задълженията на държавите членки по отношение на сроковете за транспониране в националното право на директивите, посочени в част Б от приложение XI към настоящата директива.

2. Позоваванията на отменените директиви се считат за позовавания на настоящата директива и се четат съгласно таблицата на съответствието в приложение XII към настоящата директива.

Член 32

Влизане в сила и прилагане

Настоящата директива влиза в сила на двадесетия ден след публикуването ѝ в *Официален вестник на Европейския съюз*.

Член 2, член 4, точки 1, 3—6, 8, 10—13, 17, 19, 20, 31, 32 и 35—40, член 9, параграф 4, член 13, параграф 4, член 14, член 16, параграф 3, член 17, параграфи 1, 2 и 3 и член 22, параграф 4 се прилагат от 12 декември 2026 г.

Член 33

Адресати

Адресати на настоящата директива са държавите членки.

Съставено в Страсбург на 23 октомври 2024 година.

За Европейския парламент	*За Съвета*
Председател	*Председател*
R. METSOLA	ZSIGMOND B. P.

ПРИЛОЖЕНИЕ I

Стандарти за качеството на въздуха

Раздел 1 – Пределно допустими стойности за опазване на човешкото здраве

Таблица 1 – Пределно допустими стойности за опазване на човешкото здраве, които трябва да се достигнат до 1 януари 2030 г.

Период на осредняване	Пределно допустима стойност	
$ПЧ_{2,5}$		
1 ден	25 μg/m³	да не се превишава повече от 18 пъти за календарна година
Календарна година	10 μg/m³	
$ПЧ_{10}$		
1 ден	45 μg/m³	да не се превишава повече от 18 пъти за календарна година
Календарна година	20 μg/m³	
Азотен диоксид (NO_2)		
1 час	200 μg/m³	да не се превишава повече от 3 пъти за календарна година
1 ден	50 μg/m³	да не се превишава повече от 18 пъти за календарна година
Календарна година	20 μg/m³	
Серен диоксид (SO_2)		
1 час	350 μg/m³	да не се превишава повече от 3 пъти за календарна година
1 ден	50 μg/m³	да не се превишава повече от 18 пъти за календарна година
Календарна година	20 μg/m³	
Бензен		
Календарна година	3,4 μg/m³	
Въглероден оксид (CO)		
Максимална дневна 8-часова средна стойност ([1])	10 mg/m³	
1 ден	4 mg/m³	да не се превишава повече от 18 пъти за календарна година
Олово (Pb)		
Календарна година	0,5 μg/m³	

Период на осредняване	Пределно допустима стойност
Арсен (As)	
Календарна година	6,0 ng/m³
Кадмий (Cd)	
Календарна година	5,0 ng/m³
Никел (Ni)	
Календарна година	20 ng/m³
Бензо(а)пирен	
Календарна година	1,0 ng/m³

([1]) Максималната дневна 8-часова средна стойност на концентрацията се избира след проверка на текущите 8-часови средни стойности, определени въз основа на съответните едночасови стойности и актуализирани на всеки час. Всяка 8-часова средна стойност, изчислена по този начин, се отнася за денонощието, в което приключва обхванатият времеви период, т.е. първият изчислителен период за определен ден започва в 17:00 ч. на предходния ден и свършва в 01:00 ч. на този ден; последният изчислителен период за дадено денонощие започва в 16:00 ч. и завършва в 24:00 ч. на този ден.

Таблица 2 – Пределно допустими стойности за опазване на човешкото здраве, които трябва да се достигнат до 11 декември 2026 г.

Период на осредняване	Пределно допустима стойност	
$ПЧ_{2,5}$		
Календарна година	25 µg/m³	
$ПЧ_{10}$		
1 ден	50 µg/m³	да не се превишава повече от 35 пъти за календарна година
Календарна година	40 µg/m³	
Азотен диоксид (NO_2)		
1 час	200 µg/m³	да не се превишава повече от 18 пъти за календарна година
Календарна година	40 µg/m³	
Серен диоксид (SO_2)		
1 час	350 µg/m³	да не се превишава повече от 24 пъти за календарна година
1 ден	125 µg/m³	да не се превишава повече от 3 пъти за календарна година
Бензен		
Календарна година	5 µg/m³	

Период на осредняване	Пределно допустима стойност
Въглероден оксид (CO)	
Максимална дневна 8-часова средна стойност ([1])	10 mg/m³
Олово (Pb)	
Календарна година	0,5 µg/m³

([1]) Максималната дневна 8-часова средна стойност на концентрацията се избира след проверка на текущите 8-часови средни стойности, определени въз основа на съответните едночасови стойности и актуализирани на всеки час. Всяка 8-часова средна стойност, изчислена по този начин, се отнася за денонощието, в което приключва обхванатият времеви период, т.е. първият изчислителен период за определен ден започва в 17:00 ч. на предходния ден и свършва в 01:00 ч. на този ден; последният изчислителен период за дадено денонощие започва в 16:00 ч. и завършва в 24:00 ч. на този ден.

Таблица 3 – Целеви стойности за опазване на човешкото здраве, които трябва да се достигнат до 11 декември 2026 г.

Арсен (As)	
Календарна година	6,0 ng/m³
Кадмий (Cd)	
Календарна година	5,0 ng/m³
Никел (Ni)	
Календарна година	20 ng/m³
Бензо(а)пирен	
Календарна година	1,0 ng/m³

Раздел 2 – Целеви стойности и дългосрочни цели за озона

А. Определения и критерии

Акумулирана експозиция на озон над прага от 40 ppb (AOT40), (изразена като „(µg/m³) × часа“ означава сумата от разликите между стойностите на средночасовите концентрации над 80 µg/m³ (= 40 ppb) и 80 µg/m³ за определен период при използване само на стойностите, измерени за дадено денонощие на всеки час между 8:00 и 20:00 ч централноевропейско време.

Б. Целеви стойности за озона

Цел	Период на осредняване	Целева стойност	
Опазване на човешкото здраве	Максимална дневна 8-часова средна стойност ([1])	120 µg/m³	да не се превишава в повече от 18 дни на календарна година, осреднено за тригодишен период ([2]) ([3])

Цел	Период на осредняване	Целева стойност	
Опазване на растителността	От май до юли	AOT40 (изчислен от едночасовите стойности)	18 000 μg/m³ × h осреднено за период от 5 години ([2])

([1]) Максималната дневна 8-часова средна стойност на концентрацията се избира след проверка на текущите 8-часови средни стойности, определени въз основа на съответните едночасови стойности и актуализирани на всеки час. Всяка 8-часова средна стойност, изчислена по този начин, се отнася за денонощието, в което приключва обхванатият времеви период, т.е. първият изчислителен период за определен ден започва в 17:00 ч. на предходния ден и свършва в 01:00 ч. на този ден; последният изчислителен период за дадено денонощие започва в 16:00 ч. и завършва в 24:00 ч. на този ден.

([2]) В случаите, когато осреднените стойности за 3 или 5 години не могат да бъдат определени въз основа на наличен цялостен и последователен набор от данни за съответните годишни периоди, минималните годишни данни за проверка на съответствието с целевите стойности за озона са следните:
— за целевите стойности за опазване на човешкото здраве: валидни данни за едногодишен период;
— за целевите стойности за опазване на растителността: валидни данни за тригодишен период.

([3]) До 1 януари 2030 г., 120 μg/m³ да не се превишава в повече от 25 дни на календарна година, осреднено за тригодишен период.

B. Дългосрочни цели за озона (O_3), които трябва да бъдат постигнати до 1 януари 2050 г.

Цел	Период на осредняване	Дългосрочна цел	
Опазване на човешкото здраве	Максимална дневна 8-часова средна стойност в рамките на една календарна година	100 μg/m³ да не се превишава повече от 3 дни в рамките на календарната година (99[ят] процентил)	
Опазване на растителността	От май до юли	AOT40 (изчислен от едночасовите стойности)	6 000 μg/m³ × h

Раздел 3 – Критични нива за опазване на растителността и природните екосистеми

Период на осредняване	Критично ниво
Серен диоксид (SO_2)	
1 календарна година и 1 зима (от 1 октомври до 31 март)	20 μg/m³
Азотни оксиди (NO_x)	
Календарна година	30 μg/m³

Раздел 4 – Алармени прагове и информационни прагове

A. Алармени прагове

Трябва да се измерват като почасова средна стойност в продължение на 3 последователни часа за серния диоксид и азотния диоксид, и като дневна средна стойност в продължение на три последователни дни или по-малко за $ПЧ_{10}$ и $ПЧ_{2,5}$, в местоположения, които са представителни за качеството на въздуха върху най-малко 100 km² или върху цялата зона, която от двете стойности е по-малка.

Измерва се в продължение на 1 час за озон; за целите на изпълнението на член 20 превишаването на прага трябва да се измерва или прогнозира в продължение на 3 последователни часа.

Замърсител	Период на осредняване	Алармен праг
Серен диоксид (SO_2)	1 час	350 μg/m³
Азотен диоксид (NO_2)	1 час	200 μg/m³
$ПЧ_{2,5}$	1 ден	50 μg/m³
$ПЧ_{10}$	1 ден	90 μg/m³
Озон	1 час	240 μg/m³

Б. Информационни прагове

Трябва да се измерват в продължение на 1 час за серния диоксид и азотния диоксид, и в продължение на един ден за $ПЧ_{10}$ и $ПЧ_{2,5}$, в местоположения, които са представителни за качеството на въздуха върху най-малко 100 km2 или върху цялата зона, която от двете стойности е по-малка.

Измерва се в продължение на 1 час за озон.

Замърсител	Период на осредняване	Информационен праг
Серен диоксид (SO_2)	1 час	275 μg/m³
Азотен диоксид (NO_2)	1 час	150 μg/m³
$ПЧ_{2,5}$	1 ден	50 μg/m³
$ПЧ_{10}$	1 ден	90 μg/m³
Озон	1 час	180 μg/m³

Раздел 5 – Задължение за намаляване на средната експозиция на $ПЧ_{2,5}$ и NO_2

А. Показател за средна експозиция

Показателят за средна експозиция (ПСЕ), изразен в μg/m³, се основава на измервания във всички пунктове за вземане на проби в градски фонови пунктове за мониторинг в териториални единици със средна експозиция на територията на дадена държава членка. Той се оценява като средна годишна концентрация за 3 последователни календарни години, осреднена за всички пунктове за вземане на проби за съответния замърсител съгласно точка Б от приложение III във всяка териториална единица със средна експозиция. ПСЕ за дадена година е средната концентрация от същата и от предходните 2 години.

Ако съответната държава членка идентифицира ситуации на превишаване, които се дължат на природни източници, делът на емисиите от природни източници се приспада преди да се изчисли ПСЕ.

ПСЕ се използва за оценка дали е изпълнено националното задължение за ограничаване на средната експозиция.

Б. Задължения за намаляване на средната експозиция

От 2030 г. ПСЕ не превишава ниво, което е:

1. за $ПЧ_{2,5}$:

a) когато 10 години преди това ПСЕ е възлизал на < 10,0 μg/m³: 10 % по-ниско, отколкото е бил ПСЕ 10 години по-рано, или 8,5 μg/m³, която от двете стойности е по-ниска, освен ако ПСЕ вече не е по-висок от целта за средна концентрация на експозиция за $ПЧ_{2,5}$, посочена в точка В;

б) когато 10 години преди това ПСЕ е възлизал на < 12,0 μg/m³ и ≥ 10,0 μg/m³: 15 % по-ниско, отколкото е бил ПСЕ 10 години по-рано, или 9,0 μg/m³, която от двете стойности е по-ниска;

в) когато 10 години преди това ПСЕ е възлизал на ≥ 12,0 μg/m³: 25 % по-малко, отколкото ПСЕ е бил 10 години по-рано;

2. за NO_2:

а) когато 10 години по-рано ПСЕ е възлизал на < 20,0 μg/m³: 15 % по-ниско, отколкото е бил ПСЕ 10 години по-рано, или 15,0 μg/m³, която от двете стойности е по-ниска, освен ако ПСЕ вече е не по-висок от целта за средна концентрация на експозиция за NO_2, посочена в точка В;

б) когато 10 години по-рано ПСЕ е възлизал на ≥ 20,0 μg/m³: 25 % по-малко, отколкото ПСЕ е бил 10 години по-рано.

При изчисляването на равнищата за 2030 г., 2031 г. и 2032 г. държавите членки могат да изключат 2020 г. от изчисляването на ПСЕ за базовата година.

В. Цели за средна концентрация на експозиция

Целите за средна концентрация на експозиция са следните нива на ПСЕ.

Замърсител	Цел за средна концентрация на експозиция
$ПЧ_{2,5}$	ПСЕ = 5 μg/m³
NO_2	ПСЕ = 10 μg/m³

ПРИЛОЖЕНИЕ II

Оценъчни прагове

Раздел 1 – Оценъчни прагове за опазване на човешкото здраве

Замърсител	Оценъчни прагове (средногодишна стойност, ако не е посочено друго)
$ПЧ_{2,5}$	5 μg/m³
$ПЧ_{10}$	15 μg/m³
Азотен диоксид (NO_2)	10 μg/m³
Серен диоксид (SO_2)	40 μg/m³ (средна стойност за 24 часа)(1)
Бензен	1,7 μg/m³
Въглероден оксид (CO)	4 mg/m³ (средна стойност за 24 часа)(1)
Олово (Pb)	0,25 μg/m³
Арсен (As)	3,0 ng/m³
Кадмий (Cd)	2,5 ng/m³
Никел (Ni)	10 ng/m³
Бензо(а)пирен	0,30 ng/m³
Озон (O_3)	100 μg/m³ (максимална средна стойност за 8 часа) ([1])

([1]) 99[ят] процентил, т.е. 3 дни с превишаване годишно.

Раздел 2 – Оценъчни прагове за опазване на растителността и природните екосистеми

Замърсител	Оценъчни прагове (средногодишна стойност, ако не е посочено друго)
Серен диоксид (SO_2)	8 μg/m³ (средна стойност между 1 октомври и 31 март)
Азотни оксиди (NOx)	19,5 μg/m³

ПРИЛОЖЕНИЕ III

Минимален брой на пунктовете за вземане на проби за постоянно измерване

А. Минимален брой пунктове за вземане на проби при постоянни измервания за оценка на съответствието на нивата на замърсителите в атмосферния въздух с пределно допустимите стойности и целевите стойности за опазване на човешкото здраве, целевите стойности за озона, дългосрочните цели, алармените прагове и информационните прагове

1. Неорганизирани източници

Таблица 1 – Минимален брой пунктове за вземане на проби за постоянно измерване за оценка на съответствието с пределно допустимите стойности и целевите стойности за опазване на човешкото здраве и алармените прагове и информационните прагове (за всички замърсители с изключение на озона)

Население на зоната (в хиляди)	Минимален брой пунктове за вземане на проби, ако концентрацията надхвърля оценъчните прагове					
	NO_2, SO_2, CO, бензен		$ПЧ_{10}$	$ПЧ_{2,5}$	Pb, Cd, As, Ni в $ПЧ_{10}$	Бензо(а)пирен в PM_{10}
0 – 249	2		2	2	1	1
250 – 499	2		2	2	1	1
500 – 749	2		2	2	1	1
750 – 999	3		2	2	2	2
1 000 – 1 499	4		3	3	2	2
1 500 – 1 999	5		3	4	2	2
2 000 – 2 749	6		4	4	2	3
2 750 – 3 749	7		5	5	2	3
3 750 – 4 749	8		5	6	3	4
4 750 – 5 999	9		6	7	4	5
6 000+	10		7	8	5	5

Таблица 2 – Минимален брой пунктове за вземане на проби за постоянни измервания с цел оценка на съответствието с целевите стойности за озона, дългосрочните цели и алармените и информационните прагове (само за озона)

Население на зоната (в хиляди)	Минимален брой пунктове за вземане на проби ([1])
< 250	1
< 500	2
< 1 000	2
< 1 500	3
< 2 000	4

Население на зоната (в хиляди)	Минимален брой пунктове за вземане на проби ([1])
< 2 750	5
< 3 750	6
≥ 3 750	1 допълнителен пункт на 2 милиона жители

([1]) Най-малко един пункт за вземане на проби в райони, където е вероятна експозиция на населението на най-високи концентрации на озон. В агломерациите най-малко 50 % от пунктовете за вземане на проби се разполагат в крайградски райони.

Таблица 3 – Минимален брой пунктове за вземане на проби за постоянно измерване за оценка на съответствието с пределно допустимите стойности и целевите стойности за опазване на човешкото здраве и информацията и алармените прагове и информационните прагове в зоните, където се прилага 50 % намаляване на такива измервания (за всички замърсители с изключение на озона)

Население на зоната (в хиляди)	Минимален брой пунктове за вземане на проби, ако броят на пунктовете за вземане на проби е намален с до 50 %					
	NO_2, SO_2, CO, бензен		$ПЧ_{10}$	$ПЧ_{2,5}$	Pb, Cd, As, Ni в $ПЧ_{10}$	Бензо(а)пирен в PM_{10}
0 – 249	1		1	1	1	1
250 – 499	1		1	1	1	1
500 – 749	1		1	1	1	1
750 – 999	2		1	1	1	1
1 000 – 1 499	2		1	2	1	1
1 500 – 1 999	3		2	2	1	1
2 000 – 2 749	3		2	2	1	2
2 750 – 3 749	4		2	3	1	2
3 750 – 4 749	4		3	3	2	2
4 750 – 5 999	5		3	4	2	3
6 000+	5		4	4	3	3

Таблица 4 – Минимален брой пунктове за вземане на проби за постоянни измервания с цел оценка на съответствието с целевите стойности за озона, дългосрочните цели и алармените и информационните прагове в зони, където се прилага намаляване с 50 % на тези измервания (само за озона)

Население на зоната (в хиляди)	Минимален брой пунктове за вземане на проби, ако броят на пунктовете за вземане на проби е намален с до 50 % ([1])
< 250	1
< 500	1
< 1 000	1

Население на зоната (в хиляди)	Минимален брой пунктове за вземане на проби, ако броят на пунктовете за вземане на проби е намален с до 50 % ([1])
< 1 500	2
< 2 000	2
< 2 750	3
< 3 750	3
≥ 3 750	1 допълнителен пункт на 4 милиона жители

([1]) Най-малко един пункт за вземане на проби в райони, където е вероятна експозиция на населението на най-високи концентрации на озон. В агломерациите най-малко 50 % от пунктовете за вземане на проби се разполагат в крайградски райони.

Във всяка зона минималният брой пунктове за вземане на проби за постоянни измервания, посочен в таблици 1—4 от настоящата точка, включва най-малко един фонов пункт за мониторинг за вземане на проби и един пункт за вземане на проби в гореща точка на замърсяване на въздуха съгласно точка Б от приложение IV, при условие че това не увеличава броя на пунктовете за вземане на проби. За азотния диоксид, праховите частици, бензена и въглеродния оксид това включва най-малко един пункт за вземане на проби, специализиран в измерване на приноса на емисиите от транспорта. Въпреки това, в случаите, когато се изисква само един пункт за вземане на проби, той трябва да бъде разположен в гореща точка на замърсяване на въздуха.

За всяка зона, за азотния диоксид, праховите частици, бензена и въглеродния оксид, общият брой на фоновите пунктове за мониторинг за вземане на проби и общият брой на пунктовете за вземане на проби в горещи точки на замърсяване на въздуха не трябва да се различават повече от 2 пъти. Броят на пунктовете за вземане на проби за $ПЧ_{2,5}$ и азотен диоксид в градските фонови пунктове за мониторинг трябва да отговаря на изискванията, посочени в точка Б.

2. Организирани източници

За оценка на замърсяването в близост до организирани източници броят на пунктовете за вземане на проби с постоянно измерване се изчислява, като се вземат предвид плътността на емисиите, вероятните модели за тяхната дисперсия в атмосферния въздух и очакваната експозиция на населението. Такива пунктове за вземане на проби могат да се разполагат по така, че е възможно да се наблюдава прилагането на най-добрите налични техники („НДНТ“), определени в Директива 2010/75/ЕС.

Б. Минимален брой на пунктовете за вземане на проби с постоянно измерване за оценка на съответствието със задълженията за намаляване на средната експозиция на $ПЧ_{2,5}$ и NO_2 за опазване на човешкото здраве

За целта се организира най-малко по един пункт за вземане проби поотделно за $ПЧ_{2,5}$ и за NO_2 на териториална единица със средна експозиция и най-малко по един пункт за вземане на проби на милион жители, пресметнато за градски райони с повече от 100 000 жители. Тези пунктове за вземане на проби могат да съвпадат с пунктовете за вземане на проби съгласно точка А.

В. Минимален брой пунктове за вземане на проби за постоянни измервания за оценка на съответствието с критичните нива за SO_2 и NO_x и с дългосрочните цели за озона

1. Критични нива за опазване на растителността и природните екосистеми

Ако максималните концентрации надвишават критичните нива	един пункт за вземане на проби на всеки 20 000 km^2
Ако максималните концентрации надвишават оценъчния праг	един пункт за вземане на проби на всеки 40 000 km^2

В островни зони броят на пунктовете за вземане на проби за постоянни измервания се изчислява, като се вземат предвид вероятните модели на дисперсия на замърсяване на атмосферния въздух и възможната експозиция на растителността.

2. Дългосрочна цел за озона за защита на човешкото здраве и растителността

За измерване във фонови пунктове за мониторинг в извънградски райони държавите членки осигуряват най-малко един пункт за вземане на проби на 50 000 km^2 като средна плътност за всички зони в дадена държава. За сложен терен се препоръчва един пункт за вземане на проби на 25 000 km^2.

Г. Минимален брой на пунктовете за вземане на проби за постоянно измерване на ултрафини частици при вероятност от възникване на висока концентрация

Ултрафините частици се измерват на избрани места в допълнение към другите замърсители на въздуха. Когато е целесъобразно, пунктовете за вземане на проби за измерване на ултрафините частици съвпадат с пунктовете за вземане на проби за прахови частици или азотен диоксид, посочени в точка А от настоящото приложение, и се разполагат в съответствие с раздел 4 от приложение VII. За тази цел се създава най-малко един пункт за вземане на проби на 5 милиона жители на място, където има вероятност да възникнат високи концентрации на ултрафини частици. Държавите членки с по-малко от 5 милиона жители създават най-малко един пункт за вземане на проби за постоянни измервания на място, където има вероятност да възникнат високи концентрации на ултрафини частици.

За държави членки с повече от два милиона жители комбинираните пунктове, разположени в градски или извънградски фонови пунктове за мониторинг, създадени в съответствие с член 10, не се включват за целите на изпълнението на изискванията за минималния брой пунктове за вземане на проби за ултрафини частици, определени тук.

ПРИЛОЖЕНИЕ IV

Оценка на качеството на атмосферния въздух и местоположение на пунктовете за вземане на проби

А. Обща оценка

Качеството на атмосферния въздух се оценява във всички зони, както следва:

1. Качеството на атмосферния въздух се оценява на всички места, с изключение на изброените в точка 2.

Точки Б и В се прилагат за местоположението на пунктовете за вземане на проби. Принципите, определени в точки Б и В, също се прилагат, доколкото те са съобразени с определяне на конкретните пунктове за мониторинг, в които концентрациите на съответните замърсители се установяват в случаи, когато качеството на атмосферния въздух се измерва чрез индикативни измервания или приложения за моделиране.

2. Спазването на пределно допустимите стойности и на целевите стойности, ориентирани към опазване на човешкото здраве, не се оценява на следните места:

а) всички места, разположени в райони, до които обществеността няма достъп и където няма населено място;

б) в съответствие с член 4, точка 1, в сградите на заводи или промишлени площадки, за които се прилагат всички съответни разпоредби за здравето и сигурността на работното място;

в) на пътното платно на пътища; и на разделителните ивици между пътища, освен когато обикновено съществува достъп за пешеходци или велосипедисти до разделителната ивица.

Б. Условия за разполагане на пунктовете за вземане на проби в макромащаб

1. Информация

При разполагането на пунктовете за вземане на проби се вземат предвид националните данни за емисиите, докладвани съгласно Директива (ЕС) 2016/2284, данните за емисиите, докладвани в рамките на Европейския регистър за изпускането и преноса на замърсители и, когато има такива, местните инвентаризации на емисиите.

2. Опазване на човешкото здраве

а) пунктовете за вземане на проби, ориентирани към опазване на човешкото здраве, се разполагат така, че да предоставят надеждни данни за всичко изброено по-долу:

i) нива на концентрация в горещите точки на замърсяване на въздуха в зоните;

ii) нивата на концентрация в други райони в зоните, които са представителни в това отношение за експозицията на населението както в градски фонови пунктове за мониторинг, така и във фонови пунктове за мониторинг в извънградските райони;

iii) за арсен, кадмий, олово, живак, никел и полициклични ароматни въглеводороди — нивата на отлагане, представляваща непряката експозиция на населението чрез хранителната верига;

б) пунктовете за вземане на проби по принцип се разполагат по такъв начин, че да се избегне измерване на микрохабитати в непосредствена близост до пункта за вземане на проби, което означава, че пунктът за вземане на проби, когато това е осъществимо, е разположен така, че пробата да е представителна за качеството на въздуха за участък от улица с дължина не по-малка от 100 m за пунктове, където се измерват емисиите от пътното движение, най-малко 25 m × 25 m за пунктове, където се измерват емисиите от битовите отоплителни системи, и най-малко 250 m × 250 m за пунктове, където се измерват емисиите от промишлени площадки или други източници, като летища;

в) Когато се цели извършването на оценка на качеството на въздуха в горещите точки на замърсяване на въздуха, пунктовете за вземане на проби биват разполагани в районите в рамките на зоните с най-високата концентрация, на която населението е вероятно да бъде изложено пряко или косвено за период, който е значим в сравнение с периода на осредняване на пределно допустимите стойности или на целевите стойности; такива пунктове за вземане на проби се разполагат, когато е уместно и доколкото е възможно, в райони, в които е вероятно чувствителното население и уязвимите групи да бъдат пряко или непряко изложени на риск за период, който е значителен спрямо периода на осредняване на пределно допустимите стойности или целевите стойности, включително, но не само, жилищни райони, училища, болници, заведения за помощ в ежедневието или офис пространства;

г) пунктовете за вземане на проби в градските фонови пунктове за мониторинг се разполагат така, че техните нива на замърсяване да се повлияват от интегрираните емисии от всички имащи значение източници; нивото на замърсяване не бива да е доминирано от един източник, освен ако това не е обичайна ситуация за по-голям градски район; тези пунктове за вземане на проби следва, по общо правило, да са представителни за няколко квадратни километра;

д) пунктовете за вземане на проби във фонови пунктове за мониторинг в извънградските райони се разполагат така, че тяхното ниво на замърсяване да се влияе от интегрирания принос от съответни източници, но не от градски райони, главни пътища или промишлени обекти в близост до тях, т.е. на разстояние по-малко от 5 km;

е) когато се цели извършване на оценка на емисиите от автомобилния транспорт, пунктовете за вземане на проби се разполагат по такъв начин, че да предоставят данни за улиците, където се наблюдават най-високите концентрации, като се взема предвид обемът на трафика (представляващ най-голямата гъстота на трафика в зоната), местните условия за разсейване и пространственото земеползване (напр. в улици тип „каньон“);

ж) когато целта е да бъде извършвана оценка на емисиите от битовото отопление, пунктовете за вземане на проби се разполагат от подветрената страна на основните източници в рамките на съответната преобладаваща посока на вятъра за тези източници;

з) когато целта е да бъде оценяван приносът на промишлени източници, пристанища или летища, се инсталира поне един пункт за вземане на проби от подветрената страна на основния източник в съответната преобладаваща посока на вятъра в най-близкия жилищен район; когато фоновата концентрация не е известна, се разполага допълнителен пункт за вземане на проби от наветрената страна спрямо основния източник срещу преобладаващата посока на вятъра; пунктовете за вземане на проби могат да се разполагат по начин, който да позволява наблюдение на прилагането на НДНТ;

и) пунктовете за вземане на проби, когато е възможно, също са представителни за сходни места, които не се намират в непосредствена близост до пунктовете за вземане на проби; в зоните, в които нивото на замърсителите на въздуха е над оценъчния праг, зоната, за която е представителен всеки пункт за вземане на проби, трябва да бъде ясно определена; цялата зона, когато е възможно, е обхваната от различните райони на представителност, определени за тези пунктове за вземане на проби; концентрациите в райони в дадена зона, които не са обхванати от пунктовете за вземане на проби в тази зона, се оценяват с подходящи методи;

й) отчита се необходимостта от разполагане на пунктовете за вземане на проби на острови, когато това се налага поради съображения за опазване на човешкото здраве;

к) когато е възможно, точките за вземане на проби, измерващи арсен, кадмий, олово, живак, никел и полициклични ароматни въглеводороди, се разполагат съвместно с пунктовете за вземане на проби за $ПЧ_{10}$.

3. Опазване на растителността и природните екосистеми

Пунктовете за вземане на проби, ориентирани към опазване на растителността и природните екосистеми, се разполагат на повече от 20 km от градски райони или на повече от 5 km от други застроени райони, промишлени площадки, магистрали или главни пътища с транспортен трафик, надвишаващ 50 000 превозни средства на ден, което означава, че пунктът за вземане на проби трябва да е разположен така, че пробата да е представителна за качеството на въздуха в обкръжаващия го район от най-малко 1 000 km^2. Държава членка може да осигури разполагането на пункт за вземане на проби на по-малко разстояние или той да е представителен за качеството на въздуха в по-малък район, като се имат предвид географските условия или възможностите за опазване на особено уязвими райони.

Следва да се има предвид необходимостта от оценка на качеството на въздуха на острови.

4. Допълнителни критерии за пунктовете за вземане на проби за озон

За постоянни и индикативни измервания се прилага следното:

Вид на пункта за вземане на проби	Цели на измерванията	Представителност ([1])	Критерии за разполагане в макромащаб
Градски фонови пунктове за мониторинг за оценка на озона	Опазване на човешкото здраве: оценка на експозицията на озон на градското население, т.е. там, където гъстотата на населението и нивата на озон са относително високи и представителни за цялото население.	1 до 10 km^2	Да се избягва влиянието на локални емисии от превозни средства, бензиностанции и др.; места с добър обмен на въздуха, където могат да се измерят добре смесени нива; когато е уместно и доколкото е възможно места, посещавани от чувствителни лица и уязвими групи, като училища, детски площадки, болници и домове за възрастни хора; места, като например жилищни и търговски райони в градовете, в паркове (далеч от дървета), на широки улици или площади с нисък или никакъв автомобилен трафик, открити площи за образователни, спортни съоръжения или съоръжения за отдих
Крайградски пунктове за мониторинг за оценка на озона	Опазване на човешкото здраве и растителността: оценка на експозицията на озон на населението и растителността, намиращи се в покрайнините на градския район с най-високи нива на озона, на които пряко или непряко е възможно да бъдат изложени населението и растителността	10 до 100 km^2	На определено разстояние от площи с максимални емисии, от подветрената страна на основната(ите) посока(и) на вятъра по време на благоприятни условия за образуване на озон; в места, където населението, чувствителните насаждения или природните екосистеми, разположени във външния пояс на градския район, са изложени на високи нива на озон; където е уместно, някои крайградски пунктове за вземане на проби, също от наветрената страна спрямо района с максимални емисии, с цел да се определят регионалните фонови нива на озон.
Извънградски пунктове за мониторинг за оценка на озона	Опазване на човешкото здраве и растителността: оценка на експозицията на населението, посевите и природните екосистеми на концентрации на озон от подрегионален мащаб	Подрегионални нива (100 до 1 000 km^2)	Пунктове за вземане на проби могат да се разполагат в малки селища или райони с природни екосистеми, гори или насаждения; представителни за нивата на озона, отдалечени от въздействието на непосредствените локални емисии, като например от промишлени площадки и пътища; в открити райони.

Вид на пункта за вземане на проби	Цели на измерванията	Представителност [1]	Критерии за разполагане в макромащаб
Фонови пунктове за мониторинг за оценка на озона в извънградски райони	Опазване на човешкото здраве и растителността: оценка на експозицията на посевите и природните екосистеми на концентрации на озон от регионален мащаб, както и експозиция на населението	Регионални/ национални/ континентални нива (1 000 до 10 000 km^2)	Пунктове за вземане на проби, разположени в райони с по-ниска гъстота на населението, т.е. природни екосистеми и гори, на разстояние не по-малко от 20 km от градски и промишлени райони и от локални емисии; да се избягват местоположения с благоприятни местни условия за формиране на близки до повърхността инверсии; не се препоръчват крайбрежни площадки с добре изразен дневен ветрови цикъл от местен характер.

[1] Когато е възможно, пунктовете за вземане на проби са представителни за сходни места, които не се намират в непосредствена близост до тях.

Местоположението на пунктовете за вземане на проби в извънградски пунктове за мониторинг и във фонови пунктове за мониторинг за оценка на озона в извънградските райони се съгласува, когато е уместно, с изискванията за мониторинг на Регламент (ЕО) № 1737/2006 на Комисията [1].

5. Критерии за определяне на района на пространствената представителност на пунктовете за вземане на проби

При определяне на района на пространствена представителност се вземат предвид следните характеристики:

а) географският район може да включва области, които не са съседни, но площта му се ограничава от границите на разглежданата зона;

б) ако представителността се оценява чрез приложения за моделиране, трябва да се използва подходяща за целта система за моделиране и получените чрез моделиране концентрации да се използват на мястото, където се намира пунктът за вземане на проби, за да се предотврати изкривяване на оценката вследствие на систематични грешки в измерванията чрез моделиране;

в) могат да се вземат предвид други показатели, различни от абсолютната концентрация, напр. процентили;

г) нивата на допустимо отклонение и възможните гранични стойности за различните замърсители могат да варират в зависимост от характеристиките на пункта за вземане на проби;

д) средногодишната стойност на наблюдаваната концентрация на замърсители се използва като показател за качеството на въздуха за дадена година.

В. Условия за разполагане на пунктовете за вземане на проби в микромащаб

Доколкото е осъществимо, се прилага следното:

а) потокът около входното отверстие на пункта за вземане на проби трябва да не е ограничен (в общия случай да е свободен в дъга от поне 270°, или съответно 180° при пунктове за вземане на проби, намиращи се на линията на разположение на сгради) и да няма каквито и да било прегради, препятстващи движението на въздуха в близост до него (разстояние най-малко 1,5 метра от сгради, балкони, дървета и други прегради и на не по-малко от 0,5 m от най-близката сграда, в случая на пунктове за вземане на проби, които са представителни за качеството на въздуха по линията на разположение на сградите);

б) по принцип входното отверстие на пункта за вземане на проби следва да бъде разположен на височина между 0,5 m (зоната на дишане) и 4 m над земята; по-високо разположение може също да бъде подходящо, ако пунктът за вземане на проби е разположен във фонов пункт за мониторинг; решението да се приложи такова по-високо разположение трябва да бъде напълно документирано;

[1] Регламент (ЕО) № 1737/2006 на Комисията от 7 ноември 2006 г. за определяне на подробни правила за прилагането на Регламент (ЕО) № 2152/2003 на Европейския парламент и на Съвета относно наблюдението на горите в Общността и тяхното взаимодействие с околната среда (ОВ L 334, 30.11.2006 г., стр. 1).

в) входното отверстие на пробовземната сонда не се разполага в непосредствена близост до източниците, за да се избегне директното поглъщане на емисии, които не са смесени с атмосферния въздух, на който е малко вероятно да са изложени членове на обществеността;

г) изходното отверстие на пробовземното устройство е разположено по начин, при който не се допуска повторното циркулиране на изходящия въздух през входния отвор;

д) за всички замърсители пробовземните сонди, които измерват емисиите от пътното движение, са разположени на не по-малко от 25 m от големи кръстовища и на не повече от 10 m от бордюри; за целите на настоящата точка „бордюр“ означава линията, която отделя движещите се моторни превозни средства от други зони; „голямо кръстовище“ означава кръстовище, което прекъсва транспортния поток и води до различен вид емисии (при спиране и потегляне) в сравнение с останалата част от пътя;

е) за измерванията на отлаганията във фонови пунктове за мониторинг се прилагат насоките и критериите за ЕМЕП;

ж) за измерване на озона държавите членки гарантират, че пунктът за вземане на проби е разположен далеч от източници като пещи и димоотводи на горивни инсталации и на повече от 10 m от най-близкия път, като разстоянието се увеличава в зависимост от интензивността на движението;

з) може да се отчита влиянието и на следните фактори:

i) наслагващи се (интерфериращи) източници;

ii) сигурност;

iii) достъп;

iv) наличие на електрозахранване и телефонни комуникации;

v) видимост на площадката спрямо нейното обкръжение;

vi) безопасност за населението и обслужващия персонал;

vii) желателно съвместно разполагане на пунктовете за вземане на проби за определяне нивата на различни замърсители;

viii) изисквания, свързани с териториалното планиране.

Г. Избор на площадка, преглед на последната и документиране

1. Компетентните органи, отговарящи за оценяването на качеството на въздуха, трябва напълно да документират по отношение на всички зони процедурите по избор на площадки и да записват и съхраняват обяснителна информация относно проекта на мрежата и избора на местоположението на всички площадки за мониторинг. Проектирането на мрежата за мониторинг трябва да бъде подкрепено най-малко с приложения за моделиране или индикативни измервания.

2. Документацията включва определяне на местоположението на пунктовете за вземане на проби с помощта на пространствени координати, подробни карти и фотографии с компасна стрелка на района около пунктовете за мониторинг и включва информация за пространствената представителност на всички пунктове за вземане на проби.

3. Документацията включва доказателства по отношение на причините за проектирането на мрежата и доказателства, показващи съответствие с точки Б и В, по-специално:

а) обосновка за подбор на местата, представителни за най-високите нива на замърсяване за всеки замърсител в зоната или агломерацията;

б) причини за подбора на места, които са представителни за експозицията на населението като цяло; и

в) всяко отклонение от критериите за разполагане в микромащаб, причините за отклонението и вероятното въздействие върху измерените нива.

4. В случаите, при които в дадена зона се използват индикативни измервания, приложения за моделиране или обективна оценка, или тяхна комбинация, документацията включва подробни данни за тези методи и информация как са спазени условията, предвидени в член 9, параграф 3.

5. Когато се използват индикативни измервания, приложения за моделиране или обективна оценка, компетентните органи използват данни за териториалното разпределение на емисиите, докладвани в съответствие с Директива (ЕС) 2016/2284, информация за емисиите, докладвана съгласно Директива 2010/75/ЕС, и когато е налична, инвентаризация на локалните емисии.

6. За измерванията за озон държавите членки прилагат подходящо разглеждане и анализ на данните от мониторинга в контекста на метеорологичните и фотохимичните процеси, повлияващи концентрациите на озон, измервани на съответните площадки.

7. Когато е приложимо, списъкът на прекурсорите на озона, целта, която се преследва с тяхното измерване и методите, използвани за вземане на проби и измерване, са част от документацията.

8. Когато е приложимо, информацията за методите за измерване, използвани за измерване на химичния състав на $ПЧ_{2,5}$, също е част от документацията.

9. Най-малко на всеки 5 години се преразглеждат критериите за избор, проекта на мрежата и местоположението на пунктовете за мониторинг, определени от компетентните органи с оглед на изискванията на настоящото приложение, за да се осигури, че с течение на времето те продължават да са валидни и оптимални. Прегледът се подкрепя най-малко с приложения за моделиране или индикативни измервания. Когато при такъв преглед се установи, че проектирането на мрежата и местоположението на пунктовете за мониторинг вече не са валидни, компетентният орган ги актуализира във възможно най-кратък срок.

10. Документацията се актуализира след всеки преглед и други съответни промени в мрежата за наблюдение и се оповестява публично чрез подходящи канали за комуникация.

ПРИЛОЖЕНИЕ V

Цели за качество на данните

A. Неопределеност на измерванията и приложенията за моделиране за оценка на качеството на атмосферния въздух

Таблица 1 – Неопределеност при измерване и моделиране на дългосрочни (годишни) средни концентрации

Замърсител на въздуха	Максимална неопределеност на постоянните измервания		Максимална неопределеност на индикативните измервания ([1])		Максимално съотношение между неопределеността на приложенията за моделиране и обективната оценка спрямо неопределеността на постоянните измервания
	Абсолютна стойност	Относителна стойност	Абсолютна стойност	Относителна стойност	Максимално отношение
$ПЧ_{2,5}$	3,0 μg/m³	30 %	4,0 μg/m³	40 %	1,7
$ПЧ_{10}$	4,0 μg/m³	20 %	6,0 μg/m³	30 %	1,3
$SO_2/NO_2/NO_x$	6,0 μg/m³	30 %	8,0 μg/m³	40 %	1,4
Бензен	0,85 μg/m³	25 %	1,2 μg/m³	35 %	1,7
Олово	0,125 μg/m³	25 %	0,175 μg/m³	35 %	1,7
Арсен	2,4 ng/m³	40 %	3,0 ng/m³	50 %	1,1
Кадмий	2,0 ng/m³	40 %	2,5 ng/m³	50 %	1,1
Никел	8,0 ng/m³	40 %	10,0 ng/m³	50 %	1,1
Бензо(а)пирен	0,5 ng/m³	50 %	0,6 ng/m³	60 %	1,1

([1]) Когато се използват индикативни измервания за цели, различни от оценката на съответствието, като например, но не само: проектиране или преглед на мониторинговата мрежа, калибриране и валидиране на приложенията за моделиране, неопределеността може да бъде онази, която е установена за приложенията за моделиране.

Таблица 2 – Неопределеност при измерването и моделирането на краткосрочни (24-часови, 8-часови и почасови) средни концентрации

Замърсител на въздуха	Максимална неопределеност на постоянните измервания		Максимална неопределеност на индикативните измервания ([1])		Максимално съотношение между неопределеността на приложенията за моделиране и обективната оценка спрямо неопределеността на постоянните измервания
	Абсолютна стойност	Относителна стойност	Абсолютна стойност	Относителна стойност	Максимално отношение
$ПЧ_{2,5}$ (24-часова стойност)	6,3 μg/m³	25 %	8,8 μg/m³	35 %	2,5

Замърсител на въздуха	Максимална неопределеност на постоянните измервания		Максимална неопределеност на индикативните измервания ([1])		Максимално съотношение между неопределеността на приложенията за моделиране и обективната оценка спрямо неопределеността на постоянните измервания
	Абсолютна стойност	Относителна стойност	Абсолютна стойност	Относителна стойност	Максимално отношение
$ПЧ_{10}$ (24-часова стойност)	11,3 μg/m³	25 %	22,5 μg/m³	50 %	2,2
NO_2 (24-часова стойност)	7,5 μg/m³	15 %	12,5 μg/m³	25 %	3,2
NO_2 (почасова стойност)	30 μg/m³	15 %	50 μg/m³	25 %	3,2
SO_2 (24-часова стойност)	7,5 μg/m³	15 %	12,5 μg/m³	25 %	3,2
SO_2 (почасова стойност)	52,5 μg/m³	15 %	87,5 μg/m³	25 %	3,2
CO (24-часова стойност)	0,6 mg/m³	15 %	1,0 mg/m³	25 %	3,2
CO (8-часова стойност)	1,0 mg/m³	10 %	2,0 mg/m³	20 %	4,9
Озон (8-часова средна стойност)	18 μg/m³	15 %	30 μg/m³	25 %	2,2

([1]) Когато се използват индикативни измервания за цели, различни от оценката на съответствието, като например, но не само: проектиране или преглед на мониторинговата мрежа, калибриране и валидиране на приложенията за моделиране, неопределеността може да бъде онази, която е установена за приложенията за моделиране.

Когато се оценява спазването на целите за качество на данните съгласно таблици 1 и 2 от настоящата точка, неопределеността при измерванията (изразена въз основа на 95 % доверителен интервал) на методите за оценка се изчислява в съответствие с относимия стандарт EN за всеки замърсител. За методи, за които няма стандарт, неопределеността на метода за оценка се оценява в съответствие с принципите на Съвместния комитет за насоки в метрологията (JCGM) 100:2008 „Оценка на данните от измервания — Ръководство за изразяване на неопределеността при измерване“ и методиката в част 5 от ISO 5725:1998. За индикативни измервания, при липсата на относим стандарт EN, неопределеността се изчислява в съответствие с насоките за доказването на равностойност, посочени в точка Б от приложение VI.

Процентите на неопределеност в таблици 1 и 2 от настоящата точка се прилагат за всички пределно допустими стойности и целеви стойности, които се изчисляват чрез просто усредняване на индивидуалните измервания, като например средночасова стойност, среднодневни или средногодишни стойности, без да се взема предвид допълнителната неопределеност за изчисляване на броя на случаите на превишаване. Неопределеността се тълкува като приложима в обхвата на съответните пределно допустими стойности или целеви стойности. Изчислението на неопределеността не се прилага за AOT40 и стойностите, които включват повече от 1 година, повече от един пункт за вземане на проби (напр. ПСЕ) или повече от един компонент. Те не са приложими и за алармените прагове, информационните прагове и критичните нива за опазване на растителността и естествените екосистеми.

Преди 2030 г. относителните стойности за максималните неопределености в таблици 1 и 2 се прилагат за всички замърсители, с изключение на $ПЧ_{2,5}$ и NO_2/NO_x в таблица 1, за които максималната неопределеност на постоянните измервания трябва да бъде съответно 25 % и 15 %. От 2030 г. неопределеността на данните от измерванията, използвани за оценка на качеството на атмосферния въздух, не надвишава абсолютната стойност, нито относителната стойност, която от тях е по-висока, посочени в настоящата точка.

Максималната неопределеност на приложенията за моделиране се определя като неопределеността при постоянни измервания, умножена по приложимото максимално отношение. Целта за качество на моделирането (т.е. показател за качеството на моделирането, по-малък или равен на 1) се проверява в най-малко 90 % от наличните пунктове за вземане на проби в целия оценяван район и за целия съответен период. В даден пункт за вземане на проби показателят за качество на моделирането се изчислява като отношение на средноквадратичното(-те) отклонение(-я) между резултатите от моделирането и измерванията спрямо квадратния корен на сумата(ите) от квадратите на приложението за моделиране и неопределеността на измерването за целия период на оценка. Трябва да се отбележи, че сумата ще намалее до една стойност, когато се вземат предвид средногодишните стойности. Всички постоянни измервания, които отговарят на целите за качество на данните (т.е. неопределеност на измерването и обхват на данните от измерванията, както са посочени съответно в настоящата точка и в точка Б), разположени в областта на оценката на приложението за моделиране, се използват за оценка на неопределеността на приложението за моделиране. Следва да се отбележи, че максималното отношение трябва да се тълкува като приложимо за целия обхват на концентрации.

За краткосрочни средни стойности на концентрацията максималната неопределеност на данните от измерванията, използвани за оценка на целта за качество на моделирането, е абсолютната неопределеност, изчислена чрез използване на изразената в настоящата точка относителна стойност, над граничната стойност, която намалява линейно от абсолютната стойност при пределно допустимата стойност до прагова стойност при нулева концентрация ([1]). Трябва да бъдат изпълнени както краткосрочните, така и дългосрочните цели за качество на моделирането.

При моделирането на средногодишната концентрация на бензен, арсен, кадмий, олово, никел и бензо(а)пирен максималната неопределеност на данните от измерванията, използвани за оценка на целта за качество на моделирането, не надвишава относителната стойност, изразена в настоящата точка.

При моделирането на средногодишната концентрация на $ПЧ_{10}$, $ПЧ_{2,5}$ и азотен диоксид максималната неопределеност на данните от измерванията, използвани за оценка на целта за качество на моделирането, не трябва да надвишава нито абсолютната стойност, нито относителната стойност, изразена в настоящата точка.

В случаите, когато за оценката се използва модел за качеството на въздуха, се изготвят препратки към описанията на приложенията за моделиране и информация за изчисляването на целта за качество на моделирането.

Неопределеността на обективната оценка не трябва да надвишава неопределеността при индикативни измервания с повече от приложимото максимално отношение и не трябва да надвишава 85 %. Неопределеността при обективната оценка се определя като максималното отклонение от измерените и изчислените нива на концентрация през разглеждания период спрямо пределно допустимата стойност или целевата стойност, без да се отчита моментът на отклоненията.

Б. Обхват на данните от измерванията за оценка на качеството на атмосферния въздух

„Обхват на данните“ е частта от календарната година, за която са налични валидни данни от измервания, изразена като проценти.

Замърсител на въздуха	Минимален обхват на данните			
	Постоянни измервания ([1])		Индикативни измервания ([2])	
	Средногодишни стойности	1-часова, 8-часова или 24-часова средна стойност	Средногодишни стойности	1-часова, 8-часова или 24-часова средна стойност
SO_2, NO_2, NOx, CO	85 %	85 %	13 %	50 %
O_3 и свързани NO и NO_2	85 %	85 %	13 %	50 %
$ПЧ_{10}$, $ПЧ_{2,5}$	85 %	85 %	13 %	50 %
Бензен	85 %	—	13 %	—

([1]) Праговата стойност се определя съответно на 4, 3, 10, 3 и 5 μg/m3 за PM_{10}, $PM_{2,5}$, O_3, NO_2 и SO_2, и 0,5 mg/m³ за CO. Тези стойности отразяват настоящото равнище на познанията и редовно се актуализират най-малко на всеки 5 години, за да се взема предвид напредъкът в областта.

Замърсител на въздуха	Минимален обхват на данните			
	Постоянни измервания (1)		Индикативни измервания (2)	
	Средногодишни стойности	1-часова, 8-часова или 24-часова средна стойност	Средногодишни стойности	1-часова, 8-часова или 24-часова средна стойност
Бензо(а)пирен, полициклични ароматни въглеводороди (ПАВ), общо съдържание на живак в газообразно състояние, двувалентен живак в прахови частици и двувалентен живак в газообразно състояние	30 %	—	13 %	—
As, Cd, Ni, Pb	45 %	—	13 %	—
Сажди, амоняк, ултрафини частици, разпределение по размер на ултрафините частици	80 %	—	13 %	—
Азотна киселина, левоглюкозан, органичен въглерод (ОВ), елементарен въглерод (ЕВ), химичен състав на $ПЧ_{2,5}$, окислителен потенциал на ПЧ	45 %	—	13 %	—
Общо отлагане	—	—	30 %	—

(1) За O_3 минималните изисквания за обхват на данните трябва да бъдат изпълнени както за цялата календарна година, така и за периодите от април до септември и съответно от октомври до март.
Оценката на AOT40 за изискванията за минимално покритие на данните за озона трябва да бъде изпълнена през периода, определен за изчисляване на стойността на AOT40.

(2) За O_3 се прилага минимален обхват на данните за периода от април до септември (през зимния период не се изисква критерий за минимално покритие на данните).

Постоянни измервания за SO_2, NO_2, CO, O_3, PM_{10}, $PM_{2,5}$ и бензена трябва да се извършват непрекъснато през цялата календарна година.

В останалите случаи измерванията трябва да бъдат равномерно разпределени през календарната година (или през периода от април до септември за индикативни измервания на O_3). За да се спазят тези изисквания и да се гарантира, че потенциалните загуби на данни не изкривяват резултатите, изискванията за минимален обхват на данните трябва да бъдат изпълнени за конкретни периоди (тримесечие, месец, работен ден) през цялата година в зависимост от замърсителя и метода на измерване или честотата на измерване.

За оценката на средногодишните стойности чрез индикативни измервания и чрез постоянни измервания за замърсителите с минимален обхват на данните под 80 %, държавите членки могат да прилагат измервания на случаен принцип вместо непрекъснати измервания, ако могат да докажат, че неопределеността, включително неопределеността, дължаща се на вземане на проби на случаен принцип, отговаря на изискваните цели за качество на данните и на минималния обхват на данните за индикативните измервания. Вземането на проби на случаен принцип е равномерно разпределено в рамките на годината, за да се избегне изопачаване на резултатите. Неопределеността, дължаща се на вземането на проби на случаен принцип. може да бъде определена посредством процедурата, заложена в ISO 11222 (2002) „Качество на въздуха — Определяне на неопределеността при измервания за качество на въздуха, осреднени за период от време“.

Нормалната поддръжка на приборите не се извършва по време на пиковите периоди на замърсяване.

За измерването на нивата на бензо(а)пирен и останалите полициклични ароматни въглеводороди се изисква вземане на проби в продължение на минимум 24 часа. Единични проби, взети през период не по-дълъг от един месец, могат да се комбинират и анализират като съставна проба, при условие че методът осигурява стабилността на пробите през този период. Разпадането на трите конгенери бензо(b)флуорантен, бензо(j)флуорантен и бензо(k)флуорантен вероятно е трудно за осъществяване по аналитичен път. В тези случаи те могат да бъдат отчетени сумарно като едно цяло. Вземането на проби е равномерно разпределено през дните от седмицата и през годината. За измерването на нивата на отлаганията се препоръчва вземането на проби всеки месец или всяка седмица.

Освен това, посочените правила относно единичните проби се прилагат и за арсена, кадмия, оловото, никела и общия газообразен живак. Освен това се допуска вземането на под-проби от филтрите за $ПЧ_{10}$ за метали за извършването на последващ анализ, при условие че има данни, че под-пробата е представителна за цялото количество и че чувствителността на откриване не се влошава в сравнение със съответните цели за качество на данните. Като алтернативна възможност на ежедневното вземане на проби, допуска се пробите за съдържание на метали в $ПЧ_{10}$ да се вземат веднъж седмично, при условие че това не води до нарушаване на изискванията за характеристиките на събирането на данни.

За общата маса на отлаганията държавите членки могат да използват мокро вземане на проби вместо вземане на проби в насипно състояние, ако могат да докажат, че разликата между резултатите от тези два вида проби е в границите на 10 %. Като правило нивата на отлаганията се дават в μg/m2 на ден.

В. Критерии за агрегиране на данните за оценка на качеството на атмосферния въздух

За проверка на валидността при агрегиране на данните с цел изчисляване на статистическите параметри се използват следните критерии:

Параметър	Изисквано съотношение валидни данни
1-часова средна стойност	75 % (т.е. 45 минути)
8-часова средна стойност	75 % от стойностите (т.е. 6 часа)
24-часова средна стойност	75 % от 1-часовите средни стойности (т.е. най-малко 18 едночасови стойности през деня)
Максимална дневна 8-часова средна стойност	75 % от едночасовите стойности в течение на 8-часа (т.е. най-малко 18 осемчасови стойности през деня)

Г. Методи за оценка на съответствието и оценка на статистическите параметри, за да се отчете малкият обхват на данните или значителните загуби на данни

Оценката на съответствието със съответната пределно допустима стойност и с целевите стойности се извършва независимо дали по отношение на обхвата на данните са постигнати целите за качество на данните, при условие че наличните данни дават възможност да се направи окончателна оценка. В случаите, свързани с краткосрочните пределно допустими стойности и с целевите стойности, измерванията, които обхващат само част от календарната година и от които не са получени достатъчно валидни данни, както се изисква от точка Б, все пак могат да представляват неспазване. Когато случаят е такъв и няма ясни основания за съмнение в качеството на получените валидни данни, това се смята за превишаване на пределно допустимата стойност или на целевата стойност и се докладва като такова.

Д. Резултати от оценката на качеството на въздуха

За зоните, в които се използват приложения за моделиране на качеството на въздуха или обективна оценка, се събира следната информация:

а) описание на извършените дейности по оценка;

б) използваните специфични методи, с препратки към описания на метода;

в) източниците на данни и информация;

г) описание на резултатите, включително на неопределеността, и по-специално размерите на всеки район или, ако е уместно, дължината на пътя в зоната, над която концентрациите превишават някоя пределно допустима стойност, целева стойност или дългосрочна цел, и на всеки район, в който концентрациите превишават оценъчния праг;

д) населението, потенциално изложено на нивата, които превишават някоя пределно допустима стойност за опазване на човешкото здраве.

Е. Осигуряване на качество при извършване на оценка на качеството на атмосферния въздух; потвърждаване на данните

1. За да се гарантират точност на измерванията и съответствие с целите за качество на данните, посочени в точка А от настоящото приложение, съответните компетентни органи и структури, определени съгласно член 5, гарантират следното:

а) всички измервания, предприети във връзка с оценката на качеството на атмосферния въздух съгласно член 8, да са проследими в съответствие с изискванията, формулирани в хармонизирания стандарт за лабораториите за изпитване и калибриране;

б) институциите, които експлоатират мрежи и отделни пунктове за вземане проби, да имат въведени системи за осигуряване и контрол на качеството, предвиждащи редовна поддръжка и технически проверки за осигуряване на постоянна точност на измервателните уреди и запазване на тяхната функционалност; системата за осигуряване на качеството се преглежда съобразно съответната необходимост, но поне веднъж на всеки 5 години, от съответната национална референтна лаборатория;

в) има въведена процедура за осигуряване/контрол на качеството на процеса на събиране и докладване на данните, както и че организациите, натоварени с тази задача, активно участват в съответните програми за осигуряване на качество в рамките на Съюза;

г) националните референтни лаборатории са избрани от съответния компетентен орган, определен съгласно член 5 от настоящата директива и са акредитирани за референтните методи, посочени в приложение VI към настоящата директива, поне по отношение на тези замърсители, чиито концентрации надхвърлят оценъчния праг, съгласно съответния хармонизиран стандарт за лаборатории за изпитване и калибриране, данните за който са публикувани в *Официален вестник на Европейския съюз,* в съответствие с посоченото в член 2, точка 9 от Регламент (ЕО) № 765/2008 на Европейския парламент и на Съвета ([2]) за определяне на изискванията за акредитация и надзор на пазара; тези лаборатории носят отговорност и за координирането в рамките на съответната държава членка на програмите на Европейския съюз за осигуряване на качество, които се организират от Съвместния изследователски център на Европейската комисия, и също така координират на национално ниво подходящото използване на референтните методи и доказването на еквивалентност на нереферентните методи; националните референтни лаборатории, които организират провеждането на междулабораторни сравнения на национално ниво също са акредитирани съгласно съответния хармонизиран стандарт за изпитвания за пригодност;

д) националните референтни лаборатории участват най-малко на всеки 3 години в програмите за осигуряване на качество в рамките на Съюза, организирани от Съвместния изследователски център, поне за онези замърсители, за които концентрациите са над оценъчния праг; препоръчва се участие и за други замърсители; ако резултатите от това участие са незадоволителни, съответната национална лаборатория при следващото си участие в междулабораторни сравнения трябва да докаже, че са взети задоволителни коригиращи мерки и представя доклад за тях на Съвместния изследователски център;

е) че националните референтни лаборатории подпомагат дейностите на Европейската мрежа на националните референтни лаборатории, създадена от Съвместния изследователски център;

ж) Европейската мрежа на националните референтни лаборатории отговаря за извършването на периодичен преглед, най-малко веднъж на всеки 5 години, на неопределеността на измерванията при постоянните измервания и при индикативните измервания, посочени в таблици 1 и 2 на точка А от настоящото приложение, и за изготвянето на последващо предложение до Комисията за необходимите промени.

2. Всички данни, докладвани съгласно член 23, се смятат за валидни, освен данните, отбелязани като предварителни.

Ж. Насърчаване на хармонизирани подходи за моделиране на качеството на въздуха

С цел насърчаване и подкрепа на хармонизираното използване от страна на компетентните органи на научно обосновани подходи за моделиране на качеството на въздуха с акцент върху прилагане на модели, съответните компетентни органи и организации, определени съгласно член 5, гарантират, че:

а) определените референтни институции участват в Европейската мрежа за моделиране на качеството на въздуха, създадена от Съвместния изследователски център;

б) най-добрите практики при моделирането на качеството на въздуха, установени от мрежата чрез научен консенсус, са приети в съответните приложения за моделиране на качеството на въздуха за целите на изпълнението на правните изисквания съгласно законодателството на Съюза, без да се засягат адаптациите на моделите, необходими поради изключителни обстоятелства;

в) качеството на съответните приложения за моделиране на качеството на въздуха периодично се проверява и подобрява чрез междулабораторни сравнения, организирани от Съвместния изследователски център;

г) Европейската мрежа за моделиране на качеството на въздуха отговаря за извършването на периодичен преглед, поне веднъж на всеки 5 години, на максималното съотношение между неопределеността на приложенията за моделиране, посочени в таблици 1 и 2 на точка А от настоящото приложение, и за изготвянето на последващо предложение до Комисията за необходимите промени.

([2]) Регламент (ЕО) № 765/2008 на Европейския парламент и на Съвета от 9 юли 2008 г. за изискванията за акредитация и за отмяна на Регламент (ЕИО) № 339/93 (ОВ L 218, 13.8.2008 г., стр. 30).

ПРИЛОЖЕНИЕ VI

Референтни методи за оценка на концентрациите в атмосферния въздух и нива на отлаганията

А. Референтни методи за оценка на концентрациите на серен диоксид, азотен диоксид и азотни оксиди, прахови частици (PM_{10} и $PM_{2,5}$), бензен, въглероден оксид, арсен, кадмий, олово, живак, никел, полициклични ароматни въглеводороди, озон и други замърсители в атмосферния въздух и нива на отлаганията

1. Референтен метод за измерване на съдържанието на серен диоксид в атмосферния въздух

Референтният метод за измерване на съдържанието на серен диоксид в атмосферния въздух е описан в стандарт EN 14212:2012 „Качество на атмосферния въздух. Стандартен метод за измерване на концентрацията на серен диоксид с ултравиолетова флуоресценция“.

2. Референтен метод за измерване на съдържанието на азотен диоксид и азотни оксиди в атмосферния въздух

Референтният метод за измерване на съдържанието на азотен диоксид и азотни оксиди в атмосферния въздух е описан в стандарт EN 14211:2012 „Качество на атмосферния въздух. Стандартен метод за измерване на концентрацията на азотен диоксид и азотен оксид чрез хемилуминесценция“.

3. Референтен метод за вземане на проби и измерване на съдържанието на $ПЧ_{10}$ в атмосферния въздух

Референтният метод за вземане на проби и измерване на съдържанието на $ПЧ_{10}$ в атмосферния въздух е методът, описан в стандарт EN 12341:2023 „Атмосферен въздух. Стандартен гравиметричен метод за измерване за определяне на масовата концентрация на суспендирани прахови частици $ПЧ_{10}$ или $ПЧ_{2,5}$“.

4. Референтен метод за вземане на проби и измерване на съдържанието на $ПЧ_{2,5}$ в атмосферния въздух

Референтният метод за вземане на проби и измерване на съдържанието на $ПЧ_{2,5}$ в атмосферния въздух е методът, описан в стандарт EN 12341:2023 „Атмосферен въздух. Стандартен гравиметричен измервателен метод за определяне на масовата концентрация на суспендирани прахови частици $ПЧ_{10}$ или $ПЧ_{2,5}$“.

5. Референтен метод за вземане на проби и измерване на съдържанието на арсен, кадмий, олово и никел в атмосферния въздух

Референтният метод за вземане на проби за арсен, кадмий, олово и никел в атмосферния въздух е методът, описан в стандарт EN 12341:2023 „Атмосферен въздух. Стандартен гравиметричен метод за измерване за определяне на масовата концентрация на суспендирани прахови частици $ПЧ_{10}$ или $ПЧ_{2,5}$“. Референтният метод за измерване на съдържанието на арсен, кадмий, олово и никел в атмосферния въздух е описан в EN 14902:2005 „Качество на атмосферния въздух. Стандартен метод за измерване на Pb, Cd, As и Ni във фракцията $ПЧ_{10}$ от суспендираните във въздуха частици“.

6. Референтен метод за вземане на проби и измерване на съдържанието на бензен в атмосферния въздух

Референтният метод за вземане на проби и измерване на съдържанието на бензен в атмосферния въздух е описан в EN 14662:2005, части 1 (2005), 2 (2005) и 3 (2016) „Качество на атмосферния въздух. Стандартен метод за измерване на концентрациите на бензен“.

7. Референтен метод за измерване нивата на въглероден оксид в атмосферния въздух

Референтният метод за измерване на съдържанието на въглероден оксид в атмосферния въздух е описан в стандарт EN 14626:2012 „Качество на атмосферния въздух. Стандартен метод за измерване на концентрацията на въглероден моноксид с недисперсионна инфрачервена спектроскопия“.

8. Референтен метод за вземане на проби и измерване на съдържанието на полициклични ароматни въглеводороди в атмосферния въздух

Референтният метод за вземане на проби за полициклични ароматни въглеводороди е методът, описан в стандарт EN 12341:2023 „Атмосферен въздух. Стандартен гравиметричен метод за измерване за определяне на масовата концентрация на суспендирани прахови частици $ПЧ_{10}$ или $ПЧ_{2,5}$“. Референтният метод за измерване на съдържанието на бензо(а)пирен в атмосферния въздух е описан в стандарт EN 15549:2008 „Качество на въздуха. Стандартен метод за измерване на концентрацията на бензо(а)пирен в атмосферния въздух“. В отсъствието на метод по стандарт на EN за останалите полициклични ароматни въглеводороди, посочени в член 9, параграф 8, се допуска държавите членки да използват методи по национален стандарт или по стандарти на ISO, като например метода по стандарт ISO 12884.

9. Референтен метод за вземане на проби и измерване на съдържанието на общ газообразен живак в атмосферния въздух

Референтният метод за измерване на съдържанието в атмосферния въздух на общ газообразен живак е описан в стандарт EN 15852:2010 „Качество на атмосферния въздух. Стандартен метод за определяне на общия газообразен живак“.

10. Референтен метод за вземане на проби и анализ на отлагането на арсен, кадмий, олово, никел, живак и полициклични ароматни въглеводороди

Референтният метод за определяне на отлагането на арсен, кадмий, олово и никел е методът, описан в стандарт EN 15841:2009 „Качество на атмосферния въздух. Стандартен метод за определяне на арсен, кадмий, олово и никел, които се отлагат от атмосферата“.

Референтният метод за определяне на отлагането на живак е методът, описан в стандарт EN 15853:2010 „Качество на атмосферния въздух. Стандартен метод за определяне на отлагането на живак“.

Референтният метод за определяне на отлагането на бензо(а)пирен и на другите полицклични ароматни въглеводороди, посочени в член 9, параграф 8, е описан в стандарт EN 15980:2011 „Качество на въздуха. Определяне на отлаганията на бенз[а]антрацен, бензо[b]флуорантен, бензо[j]флуорантен, бензо[k]флуорантен, бензо [а]пирен, дибенз[а,h]антрацен и индено[1,2,3-cd]пирен“.

11. Референтен метод за измерване на съдържанието на озон в атмосферния въздух

Референтният метод за измерване на съдържанието на озон в атмосферния въздух е описан в стандарт EN 14625:2012 „Качество на атмосферния въздух. Стандартен метод за измерване концентрацията на озон с ултравиолетова фотометрия“.

12. Референтен метод за вземане на проби и измерване на съдържанието на елементарен въглерод и органичен въглерод в атмосферния въздух

Референтният метод за вземане на проби на елементарен въглерод и органичен въглерод в атмосферния въздух е описаният в стандарт EN 12341:2023 „Атмосферен въздух. Стандартен гравиметричен метод за измерване за определяне на масовата концентрация на суспендирани прахови частици $ПЧ_{10}$ или $ПЧ_{2,5}$“. Референтният метод за измерване на съдържанието на елементарен въглерод и органичен въглерод в атмосферния въздух е описан в EN 16909:2017 „Атмосферен въздух. Измерване на елементарен (в елементарно състояние) въглерод (EC) и органичен въглерод (OC), отложени на филтри“.

13. Референтен метод за вземане на проби и измерване на NO_3^-, SO_4^{2-}, Cl^-, NH_4^+, Na^+, K^+, Mg^{2+}, Ca^{2+} в $ПЧ_{2,5}$ в атмосферния въздух

Референтният метод за вземане на проби за NO_3^-, SO_4^{2-}, Cl^-, NH_4^+, Na^+, K^+, Mg^{2+}, Ca^{2+} в $ПЧ_{2,5}$ в атмосферния въздух е методът, описан в стандарт EN 12341:2023 „Атмосферен въздух. Стандартен гравиметричен метод за измерване за определяне на масовата концентрация на суспендирани прахови частици $ПЧ_{10}$ или $ПЧ_{2,5}$“. Референтният метод за измерване на NO_3^-, SO_4^{2-}, Cl^-, NH_4^+, Na^+, K^+, Mg^{2+}, Ca^{2+} в $ПЧ_{2,5}$ в атмосферния въздух е описаният в EN 16913:2017 „Атмосферен въздух. Стандартен метод за измерване на NO_3^-, SO_4^{2-}, Cl^-, NH_4^+, Na^+, K^+, Mg^{2+}, Ca^{2+} в $PM_{2,5}$ след отлагане на филтри“.

14. Методи за вземане на проби и измерване на съдържанието на летливи органични съединения, които са прекурсори на озона, метан, ултрафини частици, сажди, разпределение по размер на ултрафините частици, амоняк, двувалентен живак в прахови частици и двувалентен живак в газообразно състояние, азотна киселина, левоглюкозан и окислителен потенциал на праховите частици

    При липса на метод по EN стандарт за вземане на проби и измерване на съдържанието на летливи органични съединения, които са прекурсори на озона, метан, ултрафини частици, сажди, разпределение по размер на ултрафините частици, амоняк, двувалентен живак в прахови частици и двувалентен живак в газообразно състояние, азотна киселина, левоглюкозан и окислителен потенциал на праховите частици, държавите членки могат да изберат методите за вземане на проби и измерване, които използват, в съответствие с приложение V и като вземат предвид целите на измерването, включително целите, определени в раздел 3, точка А и раздел 4, точка А от приложение VII, според случая. Когато съществуват международни, EN или национални референтни методи за измерване или технически спецификации на CEN, те могат да се използват.

Б. Доказване на равностойност

1. Всяка държава членка може да използва всеки друг метод, за който може да докаже, че осигурява резултати, равностойни на тези от референтните методи, посочени в точка А от настоящото приложение, или за прахови частици, всеки друг метод, за който държавата членка може да докаже, че е последователен спрямо референтния метод, например метод за автоматизирано измерване, който отговаря на изискванията на стандарт EN 16450:2017 „Атмосферен въздух. Автоматизирани системи за измерване на концентрацията на фини прахови частици (PM_{10}; $PM_{2,5}$)“. В такъв случай получените с този друг метод резултати се коригират, за да се осигурят резултати, равностойни на тези, които биха били получени при прилагане на референтния метод.

2. Комисията може да изиска държавите членки да подготвят и предадат доклад за доказване на равностойност в съответствие с точка 1.

3. При оценяване допустимостта на посочения в точка 2 доклад Комисията се позовава на своите насоки за доказване на равностойност. Когато държавите членки са използвали междинни фактори, за да постигнат равностойност, постигнатата равностойност се потвърждава или изменя в съответствие с посочените насоки.

4. Държавите членки гарантират, че когато е целесъобразно, корекцията се прилага със задна дата към данни от минали измервания, за да се постигне по-добра съпоставимост на данните.

В. Стандартизиране

За газообразни замърсители обемът се стандартизира при температура 293 K и атмосферно налягане 101,3 kPa. За прахови частици и вещества в тях, които ще се анализират (включително арсен, кадмий, олово, никел и бензо(а)пирен), обемът на пробата се отнася до условията на околната среда по отношение на температура и атмосферно налягане на датата на измерванията.

Г. Взаимно признаване на данни

При доказването, че оборудването отговаря на функционалните изисквания на референтните методи, посочени в точка А от настоящото приложение, компетентните власти и органи, определени съгласно член 5, приемат издадени в други държави членки протоколи от изпитвания, при условие че съответните изпитвателни лаборатории са акредитирани по съответния хармонизиран стандарт за лаборатории за изпитване и калибриране.

Подробните протоколи от изпитванията и всички резултати от изпитванията трябва да бъдат на разположение на други компетентни власти или техните определени органи. Протоколите от изпитването трябва да показват, че оборудването отговаря на всички функционални изисквания, включително в случаите, при които някои условия на околната среда или на площадките са специфични за дадена държава членка и попадат извън обхвата на условията, за които съответното оборудване вече е изпитано и е получило одобрение на типа в друга държава членка.

Д. Референтни приложения за моделиране на качеството на атмосферния въздух

При липса на стандарт EN за моделиране на целите за качество, държавите членки могат да избират приложенията за моделиране, които да използват, в съответствие с точка Е от приложение V.

ПРИЛОЖЕНИЕ VII

Измервания в комплекси за мониторинг и на масовата концентрация, химичния състав на $ПЧ_{2,5}$, прекурсорите на озона и ултрафините частици

Раздел 1 — Измервания на замърсителите в комплекси за мониторинг

Измерванията във всички комплекси за мониторинг в градски фонови пунктове за мониторинг и във фонови пунктове за мониторинг в извънградските райони включват замърсителите, посочени съответно в таблици 1 и 2.

Таблица 1 – Замърсители, които трябва да се измерват в комплекси за мониторинг в градски фонови пунктове за мониторинг

Замърсител	Тип измерване
$ПЧ_{10}$, $ПЧ_{2,5}$, ултрафини частици, сажди	Постоянни измервания
NO_2, O_3	Постоянни измервания
SO_2, CO	Постоянни или индикативни измервания
Разпределение по размер на ултрафините частици	Постоянни или индикативни измервания
Бензо(а)пирен, други полициклични ароматни въглеводороди (ПАВ), според случая ([1])	Постоянни или индикативни измервания
Общо отлагане ([2]) на бензо(а)пирен и други полициклични ароматни въглеводороди (ПАВ), според случая	Постоянни или индикативни измервания
Арсен, кадмий, олово и никел	Постоянни или индикативни измервания
Общо отлагане ([2]) на арсен, кадмий, олово, никел и живак	Постоянни или индикативни измервания
Бензен	Постоянни или индикативни измервания
Химичен състав на $ПЧ_{2,5}$ в съответствие с раздел 2	Постоянни или индикативни измервания

([1]) Бензо(а)пирен и други полициклични ароматни въглеводороди (ПАВ), посочени в член 9, параграф 8.

([2]) Когато разполагането на комплекс за мониторинг в градски фонов пункт не позволява да се прилагат насоките и критериите на ЕМЕР в съответствие с точка B, буква е) от приложение IV, съответното измерване на отлаганията може да се извърши на отделен градски фонов пункт за мониторинг в рамките на зоната на представителност.

Таблица 2 – Замърсители, които трябва да се измерват в комплекси за мониторинг във фонови пунктове за мониторинг в извънградските райони

Замърсител	Тип измерване
$ПЧ_{10}$, $ПЧ_{2,5}$, ултрафини частици, сажди	Постоянни измервания
NO_2, O_3 и амоняк	Постоянни измервания
SO_2, CO	Постоянни или индикативни измервания
Общо отлагане на бензо(а)пирен и други полициклични ароматни въглеводороди (ПАВ), според случая	Постоянни или индикативни измервания

Замърсител	Тип измерване
Общо отлагане на арсен, кадмий, олово, никел и живак	Постоянни или индикативни измервания
Бензо(а)пирен, други полициклични ароматни въглеводороди (ПАВ), според случая ([1])	Постоянни или индикативни измервания
Арсен, кадмий, олово и никел	Постоянни или индикативни измервания
Химичен състав на $ПЧ_{2,5}$ в съответствие с раздел 2	Постоянни или индикативни измервания
Общ газообразен живак	Постоянни или индикативни измервания

([1]) Бензо(а)пирен и други полициклични ароматни въглеводороди (ПАВ), посочени в член 9, параграф 8.

Таблица 3 — Замърсители, за които се препоръчва да се измерват в комплекси за мониторинг в градски фонови пунктове за мониторинг и във фонови пунктове за мониторинг в извънградски райони, ако не са обхванати от изискванията на таблици 1 и 2

Замърсител	Тип измерване
Разпределение по размер на ултрафините частици	Постоянни или индикативни измервания
Потенциал за окисляване на прахови частици	Постоянни или индикативни измервания
Амоняк	Постоянни или индикативни измервания
Левоглюкозан, който се измерва като част от химичния състав на $ПЧ_{2,5}$	Постоянни или индикативни измервания
Общ газообразен живак	Постоянни или индикативни измервания
Двувалентен живак в прахови частици и двувалентен живак в газообразно състояние	Постоянни или индикативни измервания
Азотна киселина	Постоянни или индикативни измервания

Раздел 2 — Измервания на масовата концентрация и химичния състав на $ПЧ_{2,5}$

А. Цели

Основните цели на тези измервания са да гарантират осигуряването на подходяща информация за нивата в градските фонови пунктове и във фоновите пунктове за мониторинг в извънградските райони. Тази информация е от съществено значение, за да се преценят повишените нива в по-замърсени райони (като например градски фонови пунктове за мониторинг, горещи точки на замърсяване на въздуха, промишлено ориентирани или транспортно ориентирани пунктове за мониторинг), да се оценят възможните емисии от пренос на замърсители на далечни разстояния, да се подпомогне анализът на определяне дела на източниците и за разбирането на специфични замърсители, като прахови частици. Също така тя е съществена за увеличеното използване на приложенията за моделиране и в градските райони.

Б. Вещества

Измерването на $ПЧ_{2,5}$ включва най-малко общата масова концентрация и концентрациите на съответните съединения, за да се определи химичният състав на частиците. Включва се най-малко списъкът на химичните видове по-долу.

SO_4^{2-}	Na^+	NH_4^+	Ca^{2+}	елементарен въглерод (ЕВ)
NO_3-	K^+	Cl–	Mg^{2+}	органичен въглерод (ОВ)

В. Разполагане

Измерванията се извършват в градски фонови пунктове за мониторинг и фонови пунктове за мониторинг в извънградските райони в съответствие с приложение IV.

Раздел 3 – Измервания на прекурсорите на озона

А. Цели

Основните цели на измерванията на прекурсори на озона са анализ на развитието на замърсяването по отношение на прекурсорите на озона, проверка на ефикасността на стратегиите за ограничаване на емисиите, проверка на непротиворечивостта на инвентаризацията на емисиите, подкрепа за разбирането на образуването на озон и на процесите на дисперсия на неговите прекурсори, както и прилагане на фотохимични модели и съдействие за определяне източниците на емисиите за наблюдаваните концентрации на замърсяване.

Б. Вещества

Измерването на прекурсорите на озона включва най-малко азотните оксиди (NO и NO_2) и по целесъобразност, метан (CH_4) и летливи органични съединения (ЛОС). Изборът на конкретните съединения за измерване, зависи от преследваната цел и може да бъде допълнен с други съединения, представляващи интерес. Държавите членки могат да използват метода, който смятат за подходящ за преследваната цел. Референтният метод, посочен в приложение VI, се прилага за азотен диоксид и азотни оксиди.

По-долу е даден списъкът на ЛОС, чието измерване се препоръчва:

Химично семейство	Вещество			
	Тривиално наименование	Наименование по IUPAC	Формула	CAS номер
Алкохоли	Метанол	Метанол	CH_4O	67-56-1
	Етанол	Етанол	C_2H_6O	64-17-5
Алдехид	Формалдехид	Метанал	CH_2O	50-00-0
	Ацеталдехид	Етанал	C_2H_4O	75-07-0
	Метакролеин	2-метилпроп-2-енал	C_4H_6O	78-85-3
Алкини	Ацетилен	Етин	C_2H_2	74-86-2
Алкани	Етан	Етан	C_2H_6	74-84-0
	Пропан	Пропан	C_3H_8	74-98-6
	n-бутан	Бутан	C_4H_{10}	106-97-8
	i-бутан	2-метилпропан	C_4H_{10}	75-28-5
	n-пентан	Пентан	C_5H_{12}	109-66-0
	i-пентан	2-метилбутан	C_5H_{12}	78-78-4
	n-хексан	Хексан	C_6H_{14}	110-54-3
	i-хексан	2-метилпентан	C_6H_{14}	107-83-5
	n-хептан	Хептан	C_7H_{16}	142-82-5
	n-октан	Октан	C_8H_{18}	111-65-9
	i-октан	2,2,4-триметилпентан	C_8H_{18}	540-84-1

Химично семейство	Вещество			
	Тривиално наименование	Наименование по IUPAC	Формула	CAS номер
Алкени	Етилен	Етен	C_2H_4	75-21-8
	Пропен/пропилен	Пропен	C_3H_6	115-07-1
	1,3-бутадиен	Бута-1,3-диен	C_4H_6	106-99-0
	1-бутен	Бут-1-ен	C_4H_8	106-98-9
	транс-2-бутен	(E)-бут-2-ен	C_4H_8	624-64-6
	цис-2-бутен	(Z)-бут-2-ен	C_4H_8	590-18-1
	1-пентен	Пент-1-ен	C_5H_{10}	109-67-1
	2-пентен	(Z)-пент-2-ен	C_5H_{10}	627-20-3 (cis-2-пентен)
		(E)-пент-2-ен		646-04-8 (транс-2-пентен)
Ароматни въглеводороди	Бензен	Бензен	C_6H_6	71-43-2
	Толуен/метилбензен	Толуен	C_7H_8	108-88-3
	Етилбензен	Етилбензен	C_8H_{10}	100-41-4
	m + p-ксилен	1,3-диметилбензен (m-ксилен)	C_8H_{10}	108-38-3 (m-ксилен)
		1,4-диметилбензен (p-ксилен)		106-42-3 (p-ксилен)
	o-ксилен	1,2-диметилбензен (o-ксилен)	C_8H_{10}	95-47-6
	1,2,4-триметилбензен	1,2,4-триметилбензен	C_9H_{12}	95-63-6
	1,2,3-триметилбензен	1,2,3-триметилбензен	C_9H_{12}	526-73-8
	1,3,5-триметилбензен	1,3,5-триметилбензен	C_9H_{12}	108-67-8
Кетони	Ацетон	Пропан-2-он	C_3H_6O	67-64-1
	Метилетилкетон	Бутан-2-он	C_4H_8O	78-93-3
	Метилвинилкетон	3-бутен-2-он	C_4H_6O	78-94-4

Химично семейство	Вещество			
	Тривиално наименование	Наименование по IUPAC	Формула	CAS номер
Терпени	Изопрен	2-метил-1,3-бутадиен	C_5H_8	78-79-5
	p-цимен	1-метил-4-(1-метилетил)бензен	$C_{10}H_{14}$	99-87-6
	Лимонен	1-метил-4-(1-метилетенил)цикло-хексен	$C_{10}H_{16}$	138-86-3
	β-Мирцен	7-метил-3-метилен-1,6-октадиен	$C_{10}H_{16}$	123-35-3
	α-Пинен	2,6,6-триметилбицикло[3.1.1] хепт-2-ен	$C_{10}H_{16}$	80-56-8
	β-Пинен	6,6-диметил-2-метиленбицикло [3.1.1]хептан	$C_{10}H_{16}$	127-91-3
	Камфен	2,2-диметил-3-метиленбицикло [2.2.1]хептан	$C_{10}H_{16}$	79-92-5
	Δ^3-Карен	3,7,7-триметилбицикло[4.1.0] хепт-3-ен	$C_{10}H_{16}$	13466-78-9
	1,8-цинеол	1,3,3 триметил-2-оксабицикло [2,2,2]октан	$C_{10}H_{18}O$	470-82-6

В. Разполагане

Измерванията се извършват в пунктове за вземане на проби, определени в съответствие с настоящата директива и преценени като целесъобразни по отношение на целите за мониторинг, посочени в точка А от настоящия раздел.

Раздел 4 — Измерване на ултрафини частици (УФЧ)

А. Цели

Целта на измерванията е да се осигури наличието на достоверна информация за местата, където се наблюдава висока концентрация на УФЧ, върху която оказват влияние главно източници от въздушния, водния или автомобилния транспорт (като летища, пристанища или пътища), промишлените площадки или битовото отопление. Информацията трябва да е подходяща за оценка на повишените нива на концентрация на УФЧ от тези източници.

Б. Вещества

УФЧ.

В. Разполагане

Пунктовете за вземане на проби се разполагат в съответствие с приложения IV и V на място, където е вероятно да се образуват високи концентрации на УФЧ, и което е от подветрената страна на основните източници като се отчита съответната преобладаваща посока на вятъра при този източник.

ПРИЛОЖЕНИЕ VIII

Информация, която се включва в плановете за качество на въздуха и в пътните карти за качество на въздуха за подобряване на качеството на атмосферния въздух

А. Информация, която се предоставя съгласно член 19, параграф 6

1. Местоположение на наднормено замърсяване

   а) регион;

   б) град/градове (карти);

   в) пункт(ове) за вземане на проби (карта, географски координати).

2. Обща информация

   а) вид зона (градски, промишлен или извънградски район) или характеристики на териториалната единица със средна експозиция или на териториалната единица, посочена в член 19, параграф 2 (включително градски, промишлени или извънградските райони);

   б) оценка за замърсения район (в km^2) и за населението, изложено на замърсяването;

   в) концентрации или показател за средна експозиция на съответния замърсител, наблюдавани от най-малко 5 години преди превишаването до най-скорошната дата, включително тяхното сравнение с пределно допустимите стойности или задължението за намаляване на средната експозиция и целта за средна концентрация на експозицията.

3. Отговорни органи

   Наименования и адреси на компетентните органи, отговарящи за разработването и изпълнението на планове за качество на въздуха или на пътни карти за качество на въздуха.

4. Произход на замърсяването, като се взема предвид докладването съгласно Директива (ЕС) 2016/2284 и информацията, предоставена в националната програма за контрол на замърсяването на въздуха

   а) списък на главните източници на емисии, отговорни за замърсяването;

   б) общо количество на емисиите от тези източници (в тонове/година);

   в) оценка на нивото на емисиите (напр. градско, регионално, национално равнище и трансграничен пренос на емисии);

   г) разпределение на източниците в националната програма за контрол на замърсяването на въздуха според съответните сектори, които допринасят за превишаването.

5. Описание на базовия сценарий, използван като основа за плана за качество на въздуха или на пътната карта за качеството на въздуха, за да се демонстрират последиците от бездействието, включително прогнозно развитие както на емисиите, така и на концентрациите.

6. Идентификация и подробности за мерките за намаляване на замърсяването на въздуха, които могат да бъдат взети предвид при подбора:

   а) изброяване и описание на всички мерки, посочени в плана за качеството на въздуха или в пътната карта за качеството на въздуха, включително определяне на компетентния орган, отговарящ за тяхното изпълнение;

   б) количествено определяне или оценка на намалението на емисиите (в тонове/година) и когато е налично, намалението на концентрациите за всяка мярка, посочена в буква а);

7. Избрани мерки и очакваното им въздействие за постигане на съответствие в сроковете, установени в член 19:

   а) изброяване на избраните мерки, включително списък на информацията (като резултатите от моделирането и оценката на мерките) за постигане на съответния стандарт за качество на въздуха в съответствие с приложение I; ако е приложимо, когато списъкът с мерки съгласно подточка 6, буква а) от настоящата точка включва мерки с възможен висок потенциал за подобряване на качеството на въздуха, но те не са били избрани за приемане — обяснение на причините, поради които мерките не са избрани за приемане;

б) график за изпълнение на всяка мярка и отговорни участници;

в) количествено определяне на намалението на емисиите (в тонове/година) в резултат на комбинацията от мерки, посочени в буква а) от настоящата подточка;

г) очаквано количествено намаляване на концентрацията (в $\mu g/m^3$) в резултат на набора от мерки, посочени в буква а) от настоящата подточка, във всеки пункт за вземане на проби, където е налице превишаване на пределно допустимите стойности, целевите стойности или показателя за средна експозиция в случай на превишаване на задължението за намаляване на средната експозиция;

д) индикативна крива на постигането на съответствие и очаквана година на постигане на съответствие за всеки замърсител на въздуха, обхванат от пътната карта за качество на въздуха или от плана за качество на въздуха, като се вземе предвид наборът от мерки, посочени в буква а) от настоящата подточка;

е) за пътните карти за качеството на въздуха и за плановете за качеството на въздуха, подробно обяснение по какъв начин тези планове или пътни карти определят мерки, за да се гарантира, че периодът на превишаване остава възможно най-кратък, включително що се отнася до графика за изпълнение.

8. Приложение 1 към плановете за качество на въздуха или пътните карти за качество на въздуха: Допълнителна обща информация

а) климатични данни;

б) топографски данни;

в) информация за типа цели, изискващи защита в зоната, когато е приложимо;

г) изброяване и описание на всички допълнителни мерки, които разкриват целия си потенциал за въздействие върху концентрациите на замърсители на атмосферния въздух в рамките на 3 или повече години;

д) социално-икономическа информация за съответната област с цел насърчаване на въпросите, свързани с екологичната справедливост и защитата на чувствителните лица и уязвимите групи;

е) описание на използвания метод и направените допускания или използваните данни за прогнозите за развитието на качеството на въздуха, включително, когато е възможно, степента на неопределеност на прогнозите и сценариите за чувствителност, за да се вземат предвид най-добрите, най-вероятните и най-лошите сценарии;

ж) съпътстващи документи и информация, използвани за оценката.

9. Приложение 2 към плановете за качество на въздуха или пътните карти за качество на въздуха: Обобщение на мерките за информиране и консултиране на обществеността, предприети съгласно член 19, параграф 7, резултатите от тях и обяснение на начина, по който тези резултати са взети предвид в окончателния план за качество на въздуха или пътната карта за качество на въздуха.

10. Приложение 3 към плановете за качество на въздуха или пътните карти за качество на въздуха: Оценка на мерките (в случай на актуализация на плана за качеството на въздуха)

а) оценка на графика на мерките от предишния план за качеството на въздуха;

б) оценка на въздействието върху намаляването на емисиите и концентрациите на замърсители на мерките от предишния план за качество на въздуха.

Б. Примерен списък на мерките за намаляване на замърсяването на въздуха

1. Информация относно състоянието на прилагане на директивите, посочени в член 14, параграф 3, буква б) от Директива (ЕС) 2016/2284.

2. Информация за всички мерки за намаляване на замърсяването на въздуха, обсъждани на местно, регионално или национално ниво за изпълнение с оглед постигането на целите за качество на въздуха, например:

а) ограничаване на емисиите от неподвижни източници като се гарантира, че замърсяващите малки и средни неподвижни горивни инсталации (включително за биомаса) са снабдени с оборудване за намаляване на емисиите, или че те са заменени, както и че енергийната ефективност на сградите е подобрена;

б) ограничаване на емисиите от превозните средства чрез преоборудване със системи за задвижване с нулеви емисии и с оборудване за контрол на емисиите; обмисля се използването на икономически стимули за ускоряване на внедряването;

в) възлагане на обществени поръчки от публичните органи, в съответствие с наръчника за екологосъобразни обществени поръчки, за горива, горивно оборудване за намаляване на емисиите и превозни средства с нулеви емисии съгласно определението в член 3, параграф 1, буква м) от Регламент (ЕС) 2019/631 на Европейския парламент и на Съвета ([1]);

г) намаляване на емисиите чрез навлизането на превозни средства за колективен и обществен транспорт с нулеви и ниски емисии или на превозни средства, оборудвани със съвременни цифрови решения, които оказват въздействие за намаляване на емисиите;

д) мерки за подобряване на качеството, ефективността, финансовата достъпност и свързаността на колективния и обществения транспорт;

е) мерки за приемане и внедряване на инфраструктура за алтернативни горива;

ж) мерки за ограничаване на емисиите от превозни средства чрез градско планиране и управление на движението на превозни средства, включително:

i) такси за избягване на претоварването на движението, като пътни такси и потребителски такси, въз основа на изминат пробег;

ii) избор на материали за пътища;

iii) такси за паркиране на терени, които са публична собственост, или други икономически стимули, както и диференцирани такси за замърсяващи превозни средства и за превозни средства с нулеви емисии;

iv) установяване на схеми за ограничаване на достъпа на превозни средства в градовете, включително зони с ниски емисии и зони с нулеви емисии;

v) въвеждане на зони със слаб трафик, квартали от типа „суперблок“ и квартали без автомобили;

vi) въвеждане на улици без автомобили;

vii) договорености за извършване на доставки с нулеви емисии (на отработили газове) за „последния километър“;

viii) насърчаване на споделеното и на съвместното ползване на автомобили;

ix) внедряване на интелигентни транспортни системи;

x) създаване на мултимодални центрове за връзка между различните решения за устойчив транспорт и паркинг съоръжения;

xi) стимулиране на колоезденето и ходенето пеша, например чрез разширяване на пространството за велосипедисти и пешеходци, отдаване на приоритет на колоезденето и ходенето пеша при планирането на инфраструктурата, разширяване на мрежата от велосипедни маршрути;

xii) планиране на компактни градове;

з) мерки за насърчаване на преминаването към активна мобилност и по-малко замърсяващи видове транспорт (напр. ходене пеша, колоездене, обществен транспорт или железопътен транспорт), включващи:

i) електрифициране на обществения транспорт, укрепване на мрежата на обществения транспорт и опростяване на достъпа и използването ѝ, например чрез цифрови и взаимосвързани резервации и информация за транзита в реално време;

ii) осигуряване на безпроблемна интермодалност за пътуване между извънградските и градските райони, например между железопътния и велосипедния транспорт, както и между автомобилите и обществения транспорт (например схеми „Паркирай и пътувай“);

iii) пренасочване на фискалните и икономическите стимули към активна и споделена мобилност, включително стимули за колоездене и ходене пеша до работното място;

iv) схеми за бракуване на най-замърсяващите превозни средства;

([1]) Регламент (ЕС) 2019/631 на Европейския парламент и на Съвета от 17 април 2019 г. за определяне на стандарти за емисиите на CO_2 от нови леки пътнически автомобили и от нови леки търговски превозни средства и за отмяна на регламенти (ЕО) № 443/2009 и (ЕС) № 510/2011 (ОВ L 111, 25.4.2019 г., стр. 13).

и) мерки за насърчаване на преминаването към превозни средства и извънпътна техника с нулеви емисии както за частни, така и за търговски приложения;

й) мерки, с които да се гарантира, че горива с ниски емисии се използват с предимство в малките, средните и големите неподвижни източници и в подвижните източници;

к) мерки за намаляване на замърсяването на въздуха от промишлени източници съгласно Директива 2010/75/ЕС и чрез използването на икономически инструменти като данъци, такси или търговия с емисии, като същевременно се вземат предвид особеностите на МСП;

л) намаляване на емисиите от морския и въздушния транспорт чрез използване на алтернативни горива и разгръщане на инфраструктура за алтернативни горива, както и използване на икономически стимули за ускоряване на тяхното внедряване, и въвеждане на специфични изисквания за корабите и лодките на котвена стоянка и за пристанищния трафик, като същевременно се ускори електрозахранването на брега и електрификацията на корабите и пристанищните машини;

м) мерки за намаляване на емисиите от селското стопанство;

н) мерки за опазване на здравето на децата или на други чувствителни лица и уязвими групи от населението;

о) мерки за насърчаване на промени в поведението на потребителите.

ПРИЛОЖЕНИЕ IX

Спешни мерки, които трябва да бъдат разгледани за включване в краткосрочните планове за действие, изисквани съгласно член 20

Мерки, които се обсъждат в краткосрочен план и които са насочени към източниците, допринасящи за риска от превишаване на алармения праг, в зависимост от местните обстоятелства и от съответния замърсител:

а) ограничаване на движението на превозни средства, по-специално около места, посещавани от чувствителни лица и уязвими групи от населението;

б) нискотарифен или безплатен обществен транспорт;

в) временно спиране на строителните дейности;

г) почистване на улиците;

д) гъвкави схеми на работа.

ПРИЛОЖЕНИЕ X

Информиране на обществеността

1. Държавите членки предоставят на обществеността най-малко следната информация:

   а) почасови актуални данни за всеки пункт за вземане на проби от серен диоксид, азотен диоксид, прахови частици ($ПЧ_{10}$ и $ПЧ_{2,5}$), въглероден оксид и озон; това се отнася за информацията от всички пунктове за вземане на проби, за които е налична актуална информация, и поне за информацията от минималния брой пунктове за вземане на проби, изискван съгласно приложение III, ако методът за измерване е подходящ за актуални данни, независимо, че държавите членки предоставят на обществеността възможно най-много информация от актуални данни и постепенно адаптират своите методи за измерване с тази цел; когато е налична, се предоставя и актуална информация, получена в резултат на приложенията за моделиране;

   б) измерените концентрации на всички замърсители и когато е възможно, как те се съпоставят с най-актуалните препоръчани от СЗО ориентировъчни стойности, представени съгласно съответните периоди, посочени в приложение I;

   в) информация за наблюдавано(и) превишаване(ия) на пределно допустима стойност, целева стойност и задължение за намаляване на средната експозиция, включително най-малко:

      i) място или район на превишаването;

      ii) начален час и продължителност на превишаването;

      iii) измерената концентрация, сравнена с приложимите стандарти за качество на въздуха или показателя за средна експозиция в случай на превишаване на задължението за намаляване на средната експозиция;

   г) информация относно въздействието върху здравето, включително най-малко:

      i) въздействието на замърсяването на въздуха върху здравето на населението като цяло и доколкото е възможно, на всеки замърсител, обхванат от настоящата директива;

      ii) въздействието на замърсяването на въздуха върху здравето на чувствителните лица и уязвимите групи и доколкото е възможно, на всеки замърсител, обхванат от настоящата директива;

      iii) описание на вероятните симптоми;

      iv) препоръчителни предпазни мерки, които да бъдат взети, разбити по предпазни мерки, които населението като цяло, чувствителните лица и уязвимите групи трябва да предприемат;

      v) източници на допълнителна информация;

   д) информация относно въздействията върху растителността;

   е) информация за превантивните действия за ограничаване на замърсяването и излагането на него: посочване на секторите с основни източници на замърсяване; препоръки за действия с цел ограничаване на емисиите;

   ж) информация за кампании за измерване или подобни дейности и, когато са извършени такива, резултатите от тях.

2. Държавите членки гарантират, че на обществеността своевременно се предоставя информация за установеното или очакваното превишаване на алармените прагове, както и за всякакви информационни прагове. Предоставените данни включват най-малко следната информация:

   а) информация за наблюдавано превишаване:

      i) място или район на превишаването;

      ii) вид превишен праг (алармен или информационен);

      iii) начален час и продължителност на превишаването;

      iv) най-висока едночасова концентрация и освен това, за озона, най-висока 8-часова средна концентрация;

   б) прогнози за следващия следобед/ден(дни):

      i) географски район на очаквани превишавания на алармения и/или информационния праг;

      ii) очаквани промени в замърсяването (подобрение, стабилизиране или влошаване), както и причините за тези промени;

в) информация за съответната група от населението, възможни последствия за здравето и препоръчвано поведение:

i) информация за рисковите групи от населението;

ii) описание на вероятните симптоми;

iii) препоръчани предпазни мерки за засегнатата група от населението;

iv) източници на допълнителна информация;

г) информация за краткосрочните планове за действие и превантивните действия за ограничаване на замърсяването или излагането на него: посочване на секторите с основни източници на замърсяване; препоръки за действия с цел ограничаване на емисиите от антропогенни източници;

д) препоръки за действия с цел ограничаване на излагането на замърсяване;

е) при прогнозирани превишавания държавите членки предприемат мерки, за да гарантират предоставянето на съответните данни, доколкото това е практически възможно.

3. Когато възникне превишаване или когато съществува риск от превишаване на която и да е пределно допустима стойност, целева стойност, задължение за намаляване на средната експозиция, алармени прагове или информационни прагове, държавите членки гарантират, че информацията, посочена в настоящото приложение, се разпространява допълнително сред обществеността.

ПРИЛОЖЕНИЕ XI

ЧАСТ А

Отменени директиви и списъци на техните последващи изменения (посочени в член 31)

Директива 2004/107/ЕО на Европейския парламент и на Съвета
(ОВ L 23, 26.1.2005 г., стр. 3).

Регламент (ЕО) № 219/2009 на Европейския парламент и на Съвета (ОВ L 87, 31.3.2009 г., стр. 109).	само точка 3.8 от приложението
Директива (ЕС) 2015/1480 на Комисията (ОВ L 226, 29.8.2015 г., стр. 4).	само членове 1 и 2

Директива 2008/50/ЕО на Европейския парламент и на Съвета
(ОВ L 152, 11.6.2008 г., стр. 1).

ЧАСТ Б

Срокове за транспониране в националното право (посочени в член 31)

Директива	Срок за транспониране
2004/107/ЕО	15 февруари 2007 г.
2008/50/ЕО	11 юни 2010 г.
(ЕС) 2015/1480	31 декември 2016 г.

ПРИЛОЖЕНИЕ XII

Таблица на съответствието

Настоящата директива	Директива 2008/50/ЕО	Директива 2004/107/ЕО
Член 1	—	—
Член 2	Член 1	Член 1
Член 3	Член 32	Член 8
Член 4	Член 2	Член 2
Член 5	Член 3	—
Член 6	Член 4	Член 4, параграф 1
Член 7	Член 5 и член 9, параграф 2	Член 4, параграфи 2, 3 и 6
	Приложение II, раздел Б	Приложение II, раздел II
Член 8	Член 6 и член 9, параграф 1	Член 4, параграфи 1—5 и параграф 10
Член 9	Член 7 и член 10	Член 4, параграфи 7, 8 и 11
	Приложение V, раздел А, точка 1, бележка под линия 1	
Член 10	—	Член 4, параграф 9
Член 11	Член 8 и член 11	Член 4, параграфи 12 и 13
Член 12	Член 12, член 17, параграфи 1 и 3 и член 18	Член 3, параграф 2
Член 13	Членове 13 и 15, член 16, параграф 2 и член 17, параграф 1	Член 3, параграфи 1 и 3
Член 14	Член 14	—
Член 15	Член 19, първа алинея	—
Член 16	Член 20	—
Член 17	Член 21	—
Член 18	Член 22	—
Член 19	Член 17, параграф 2 и член 23	Член 3, параграф 3 и член 5, параграф 2
Член 20	Член 24	—
Член 21	Член 25	—
Член 22	Член 26	Член 7
Член 23	Член 19, втора алинея и член 27	Член 5, параграфи 1 и 4
	Приложение III, раздел Г	
Член 24	Член 28	Член 4, параграф 15
Член 25	—	—
Член 26	Член 29	Член 6
Член 27	—	—
Член 28	—	—
Член 29	Член 30	Член 9

Настоящата директива	Директива 2008/50/ЕО	Директива 2004/107/ЕО
Член 30	Член 33	Член 10
Член 31	Член 31	—
Член 32	Член 34	Член 11
Член 33	Член 35	Член 12
Приложение I	Приложения VII, XI, XII, XIII и XIV	Приложение I
Приложение II	Приложение II, раздел Б	Приложение II, раздел I
Приложение III	Приложения V и IX	Приложение III, раздел IV
Приложение IV	Приложения III и VIII	Приложение III, раздели I, II и III
Приложение V	Приложение I	Приложение IV
Приложение VI	Приложение VI	Приложение V
Приложение VII	Приложения IV и X	—
Приложение VIII	Приложение XV	—
Приложение IX	—	—
Приложение X	Приложение XVI	—
Приложение XI	—	—
Приложение XII	Приложение XVII	—